

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»

**НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК
З ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

ОПП: Дошкільна освіта. Логопедія/Психологія

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Факультет дошкільної педагогіки і психології

Навчальний посібник з педагогічної практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта, додаткових спеціальностей Логопедія/Психологія. Одеса, 2021, 148 с.

Розглянуто на засіданні кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології

Протокол від «8» квітня 2021 року № 8а

Схвалено науково-методичною комісією

Протокол від «19» квітня 2021 року № 6

Рекомендовано до друку вченою радою Університету Ушинського

Протокол від «31» травня 2021 року №12

Рецензенти:

О. А. Галіцан - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки ПНПУ імені К.Д. Ушинського.

О. С. Цокур - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова.

Укладач:

А. Г. Колесник – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

1. Наскрізна програма практики здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Передмова

Педагогічна практика сприяє формуванню у майбутніх педагогів важливих професійно особистісних якостей, розвитку педагогічного мислення, творчості та здібностей, необхідних для здійснення педагогічної діяльності. Саме тому педагогічна практика посідає особливе місце у професійній підготовці бакалаврів дошкільної освіти і виступає органічною складовою освітнього процесу, психолого-педагогічної і методичної підготовки майбутніх фахівців, пов'язуючи теоретичне навчання здобувачів вищої освіти з їх майбутньою самостійною роботою у дошкільній установі.

Наскрізну програму розроблено відповідно до нормативних документів: Закону України «Про освіту» (05.09.2017 № 2145-VIII, редакція від 09.08.19), Закону України «Про вищу освіту» (01.07.2014 №1556-VII, редакція від 09.08.19), Постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» (в редакції 25 червня № 519), Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти, що затверджено вченою радою Університету Ушинського (протокол від 29.08. 2019 № 1), «Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти»; рекомендацій про проведення практики здобувачів освіти вищих навчальних закладів України, ухвалених рішенням вченої ради інституту інноваційних технологій і змісту освіти від 24 квітня 2013 року (протокол № 5); навчальних планів, робочих навчальних програм.

Одним із основних завдань освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта.Логопедія/Психологія» є забезпечення безперервності навчання здобувачів, поглиблення теоретичних та практичних (фахових) знань й умінь з вивчених дисциплін та формування практичних умінь та навичок в професійній діяльності.

Наскрізна програма практики здобувачів за освітньо-професійною програмою «Дошкільна освіта. Логопедія/Психологія», першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: є основним навчально-методичним документом, що визначає усі аспекти проведення практики, забезпечує єдиний комплексний підхід до організації практики,

неперервності і послідовності підготовки здобувачів вищої освіти.

Педагогічна практика студентів є невід'ємною складовою процесу підготовки в університеті фахівців-педагогів з дошкільної освіти і проводиться в базових закладах, рівень навчально-виховного процесу, кваліфікація педагогів та навчально-матеріальна база яких дає можливість виконати програму практики. Педагогічна практика у базових закладах є обов'язковим компонентом процесу фахової підготовки майбутніх педагогів, важливим етапом їхнього професійного зростання. Практична підготовка забезпечує встановлення безпосереднього зв'язку між теорією та практикою, оскільки в умовах реальної професійної діяльності відбувається інтеграція теоретичних знань і практичних умінь студентів, що зумовлює оволодіння ними складниками професійної компетентності.

Основною метою педагогічної практики є оволодіння студентами сучасними методами, формами професійної діяльності; формування професійних умінь і навичок, необхідних для самостійного вирішення педагогічних завдань в умовах реального навчально-виховного процесу; виховання потреби систематичного професійного самовдосконалення.

В процесі педагогічної практики студентів спеціальності 012 «Дошкільна освіта» вирішуються такі завдання:

- ознайомлення студентів із системою навчально-виховної роботи у дошкільних закладах, навчально-виховних комплексах;
- встановлення та поглиблення зв'язку теоретичних знань студентів з реальним педагогічним процесом, формування умінь використовувати знання в процесі розв'язання конкретних навчально-виховних, оздоровчо-профілактичних, соціально-правових завдань;
- формування у студентів психологічної готовності до майбутньої професійної діяльності, розвиток необхідних професійних та особистісних якостей, прагнення до професійного самовдосконалення;
- сприяння зростанню творчого потенціалу студентів під час проведення науково-педагогічних досліджень, вивчення кращого досвіду роботи вихователів, керівників системи дошкільної освіти.

Види практик здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Види, тривалість та терміни проведення педагогічної практики визначаються навчальними планами. Згідно державних стандартів підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та діючих навчальних планів для спеціальності 012 «Дошкільна освіта» та додаткових спеціальностей Логопедія/Психологія проводяться такі види педагогічної практики:

Шифр за ОПП	Вид практики	Кількість кредитів (годин)	Семестр	Тривалість у тижнях
ОК1.3.24	Навчальна практика в закладах дошкільної освіти	4 (120)	1	4 тижні
ОК1.3.25	Виробнича: педагогічна практика у ЗДО (в групах раннього віку)	4 (120)	2	4 тижні
ОК1.3.26	Виробнича: педагогічна практика у ЗДО (в групах середнього віку)	4 (120)	4	4 тижні
ОК1.3.27.	Виробнича: педагогічна практика у ЗДО (в групах передшкільного віку)	6 (180)	6	3 тижні
ОК1.3.28	Виробнича: практика зі спеціальності логопедія	3(90)	7	4 тижні
ОК1.3.28	Виробнича: практика зі спеціальності психологія	3(90)	7	4 тижні

Під час реалізації практик за освітньо-професійною програмою «Дошкільна освіта. Логопедія /Психологія» формуються такі програмні результати:

Очікувані результати навчання

1 рік навчання:

ПР-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються

в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-02. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПР-03. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-04. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-05. Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

ПР-06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПР-07. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПР-10. Бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

ПР-12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

ПР-13. Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.

ПР-14. Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.

ПР-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПР-16. Проектувати психолого-педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

ПР-17. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

ПР-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

ПР-19. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

ПР-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

ПР-21. Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-22. Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.

2 рік навчання:

ПР-04. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-05. Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

ПР-06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПР-07. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПР-12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

ПР-13. Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.

ПР-14. Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.

ПР-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПР-16. Проектувати психолого-педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

ПР-17. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

ПР-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

ПР-19. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

ПР-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

ПР-21. Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-22. Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.

3 рік навчання:

ПР-04. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-05. Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

ПР-06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПР-07. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПР-11. Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.

ПР-12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

ПР-13. Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.

ПР-14. Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.

ПР-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПР-16. Проектувати психолого-педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

ПР-17. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

ПР-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

ПР-19. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

ПР-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

ПР-21. Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-22. Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.

4 рік навчання:

ПР-06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПР-07. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПР-08. Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

ПР-19. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

ПР-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

Організація практики

Перед початком педагогічної практики проводиться настановча конференція, у ході якої студенти ознайомлюються з програмою практики: керівники роз'яснюють їм мету практики, ставлять конкретні завдання, інформують про зміст діяльності під час проходження практики, форму звітності, критерії оцінювання тощо.

Режим роботи студентів під час практики визначається керівниками практики та узгоджується з правилами внутрішнього розпорядку бази практики.

На період практики в кожній підгрупі студентів призначається староста, який веде облік відвідування студентами практики, організовує і координує роботу підгрупи, виконує доручення керівника практики, методистів, адміністрації і працівників базового закладу освіти чи установи щодо організації і перебігу практики, інформує студентів про консультації, семінари.

Послідовність реалізації завдань практики студент визначає в індивідуальному плані проходження практики. Він складається у перші дні практики, схвалюється викладачем-методистом, керівником від бази практики, вихователем, викладачами факультету дошкільної педагогіки та психології. Кожен студент працює відповідно до свого індивідуального плану.

Протягом педагогічної практики (кожного з її видів) практиканти ведуть щоденник педагогічних спостережень, у якому фіксують інформацію, необхідну для виконання завдань практики, висвітлюють хід їх виконання (згідно індивідуального плану проходження практики), в тому числі й роботу зі складання

психолого-педагогічних характеристик дитини, з вивчення та аналізу ділової документації закладу освіти. Матеріали щоденника використовують для звіту про виконану під час педагогічної практики роботу.

Обов'язки студента-практиканта:

- ознайомитись і дотримуватись режиму роботи дошкільного закладу;
- виконувати правила внутрішнього трудового режиму дошкільного закладу, підкорятися розпорядженням директора ЗДО, працівників управління освіти, інших осіб, які мають право інспектувати дошкільний заклад.
- виконувати вказівки та розпорядження керівників практики, без погодження з якими студент-практикант не може бути переведений в іншу групу, залучений до таких видів діяльності в дошкільного закладу, які не передбачені програмою практики, звільнений від виконання будь-яких видів педагогічної діяльності, які заплановані програмою практики;
- сумлінно виконувати програму практики та індивідуальний план;
- у визначений термін подати керівнику практики звітну документацію про проходження практики.

Обов'язки керівника педагогічної практики:

- перед початком практики контролює підготовленість баз виробничої педагогічної практики;
- забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед початком практики: установча конференція, інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки, надання студентам-практикантам необхідних документів, ознайомлення з переліком звітної документації;
- контролює забезпечення нормальних умов праці та побуту студентів;
- співпрацює з методистами практики, надає методичні та організаційні консультації;
- у складі комісії приймає залік з педагогічної практики;
- готує письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями та пропозиціями щодо поліпшення практики студентів.

Бази проведення практики

Залежно від виду педагогічної практики, базами практики є різні освітні установи:

Навчальна педагогічна практика в дошкільних закладах освіти – групи молодшого, середнього, старшого дошкільного віку ЗДО.

Виробнича: педагогічна практика у ЗДО (в групах раннього віку)– групи раннього віку дошкільних закладів освіти.

Виробнича: педагогічна практика у ЗДО (в групах середнього віку)- групи дітей середнього віку дошкільних закладів освіти.

Виробнича: педагогічна практика у ЗДО (в групах передшкільного віку)- групи дітей старшого дошкільного віку закладів освіти.

Педагогічна практика зі спеціальності в дошкільних закладах – інклюзивні групи молодшого, середнього, старшого дошкільного віку дошкільних закладів: групи для дітей з вадами розвитку, групи дошкільних закладів санаторного типу, навчально-виховні комплекси «Школа- дошкільний заклад».

Підведення підсумків педагогічної практики

Після завершення практики студент обробляє зібраний матеріал і складає звіт, у якому подає аналіз всіх напрямів своєї роботи під час проходження виробничої практики, характеризує повноту виконання завдань, труднощі, з якими стикався, вказує на досягнення та нереалізовані ідеї, визначає причини недоліків та упущень, намічає основні шляхи самовдосконалення.

Оцінювання результатів проходження практики проводиться з урахуванням результатів спостереження за діяльністю студента на основі:

- визначення якості виконання кожного завдання;
- аналізу професійних рис практиканта (дисциплінованість, уміння організувати власний робочий час, ініціативність, творче ставлення до справи та

інші), його готовності надати допомогу працівникам дошкільного закладу, управлінню освіти, викладачам вищого навчального закладу;

– оцінних суджень, висловлених методистами, адміністрацією, працівниками бази практики;

– аналізу змісту та якості звітної документації студента;

– самооцінки студентом ступеня своєї підготовленості до самостійної практичної діяльності та якості виконаної роботи.

За кожен вид педагогічної практики здобувачам вищої освіти виставляється диференційована оцінка.

Критерії оцінювання результатів педагогічної практики студентів

- ступінь виконання студентами завдань практики;
- якість педагогічних знань, проявлених під час практики та їх відображення у звітній документації;
- рівень сформованості умінь та навичок практичної роботи студентів як майбутніх фахівців.

Шкала оцінювання

Сума балів за педагогічну практику	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Педагогічної практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного проходження педагогічної практики	не зараховано з можливістю повторного проходження педагогічної практики

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним проходженням педагогічної практики	не зараховано з обов'язковим повторним проходженням педагогічної практики
------	---	--	---

Загальні критерії оцінювання практики здобувачів

Зміст критеріїв оцінювання	Шкала ECTS	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
<p>Здобувач вищої освіти на високому рівні вміє: розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку; розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій; розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами; розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p>Виявляє вміння здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи; залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.</p> <p>На високому рівні вміє встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами. Досконало вміє планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.</p> <p>На високому рівні вміє складати індивідуальні програми</p>	90-100	A	Відмінно

розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

Усвідомлює програму раннього втручання, розуміє можливості опори на неї в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

Усвідомлює ознаки булінгу, вміє використовувати прийоми попередження та протидії йому.

Виявляє творчий підхід у будівництві цілісного освітнього процесу з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Вміє оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

Вміє здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.

Має навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.

Виявляє вміння визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

Виявляє творчий підхід у проектуванні психолого-педагогічних заходів із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

Вміє здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

Досконало володіє технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

Вміє збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини. Враховує рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

Виявляє вміння розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

Вміє дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.

<p>Здобувач вищої освіти на достатньому рівні володіє вміннями: розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку; розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій; розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами; розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p>У цілому вміє здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи; залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.</p> <p>На достатньому рівні вміє: встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами; планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.</p> <p>На достатньому рівні вміє: складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.</p> <p>Усвідомлює програму раннього втручання, розуміє можливості опори на неї в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.</p> <p>Обізнаний з ознаками булінгу, вміє використовувати прийоми попередження та протидії йому.</p> <p>Достатньо усвідомлено виявляє творчий підхід у будівництві цілісного освітнього процесу з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Вміє оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.</p> <p>У цілому вміє здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю, але</p>	82-89	В	Добре
---	-------	---	-------

<p>потребує незначної допомоги з боку викладача.</p> <p>Має навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.</p> <p>Виявляє вміння визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.</p> <p>Виявляє творчий підхід у проектуванні психолого-педагогічних заходів із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.</p> <p>У цілому вміє здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.</p> <p>На достатньому рівні володіє технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.</p> <p>У цілому вміє збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини. Враховує рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.</p> <p>У цілому вміє розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p>Вміє дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.</p>			
<p>Здобувач вищої освіти на середньому рівні володіє вміннями: розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку; розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій; розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами; розуміти і визначати особливості провідної</p>	74-81	С	

– ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

У цілому вміє здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи; залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

На середньому рівні вміє: встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами; планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

На середньому рівні вміє: складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

Усвідомлює програму раннього втручання, розуміє можливості опори на неї в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

Обізнаний з ознаками булінгу, вміє використовувати прийоми попередження та протидії йому.

Не завжди виявляє розуміння процесу будування цілісного освітнього процесу з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Вміє оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

Не завжди розуміє як здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.

Має навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.

Здатний визначити завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

Не завжди адекватно виявляє творчий підхід у проектуванні психолого-педагогічних заходів із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

Не завжди вміє здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне спілкування з дітьми дошкільного

<p>віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.</p> <p>На достатньому рівні володіє технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.</p> <p>Не завжди вміє збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини. Враховує рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.</p> <p>Не завжди вміє розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p>Не завжди вміє дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.</p>			
<p>Здобувач вищої освіти на задовільному рівні володіє вміннями: розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку; розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій; розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами; розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p>На задовільному рівні вміє здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи; залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.</p> <p>На задовільному рівні вміє: встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами; планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.</p>	64-73		Задовільно

На задовільному рівні вмiє: складати iндивiдуальнi програми розвитку для дiтей з особливими освiтнiми потребами та необхiднi для навчання документи; бути знайомим з унiверсальним дизайном в освiтi та розумним пристосуванням.

Усвiдомлює програму раннього втручання, розумiє можливостi опори на неї в подальшiй роботi з дiтьми з особливими освiтнiми потребами.

Обiзнаний з ознаками булiнгу, вмiє використовувати прийоми попередження та протидiї йому.

Не завжди виявляє розумiння процесу будування цiлiсного освiтнього процесу з урахуванням основних закономірностей його перебiгу. Вмiє оцiнювати власну дiяльнiсть як суб'єкта педагогiчної працi.

Загалом розумiє як здiйснювати управлiння якiстю освiтнього процесу, керуючись психолого-педагогiчними принципами його органiзацiї в системi дошкiльної освiти та взаємодiї з сiм'єю.

Має навички збереження та змiцнення психофiзичного i соцiального здоров'я дiтей.

Не завжди вмiє визначити завдання i змiст рiзних видiв дiяльностi дiтей раннього i дошкiльного вiку на основi програм дошкiльної освiти та знань про культурно-iсторичний досвiд українського народу, загальнолюдськi культурнi та етико-естетичнi цiнностi.

Не виявляє творчого пiдходу у проектуванні психолого-педагогiчних заходiв iз залученням фахiвцiв сумiжних галузей, батькiв, громадських дiячiв та iн. для реалiзацiї завдань всебiчного розвитку дiтей.

Не завжди виявляє вмiння здiйснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодiю i розвивальне мiжособистiсне спiлкування з дiтьми дошкiльного вiку та особистiсно- i соцiально зорiєнтоване спiлкування з батьками.

На задовiльному рiвнi володiє технологiями органiзацiї розвивального предметно-iгрового, природно-екологiчного, пiзнавального, мовленнєвого середовища в рiзних групах раннього i дошкiльного вiку.

Не завжди виявляє вмiння збирати та аналізувати данi про iндивiдуальний розвиток дитини. Враховує рiвнi розвитку дiтей при виборi методик i технологiй навчання i виховання, при визначеннi зони актуального розвитку дiтей та створеннi зони найближчого розвитку.

Не завжди вмiє розробляти iндивiдуальнi програми

<p>соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p>Не завжди вміє дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.</p>		
<p>Здобувач вищої освіти на низькому рівні володіє вміннями: розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку; розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій; розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами; розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p>На низькому рівні вміє здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи; залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.</p> <p>На низькому рівні вміє: встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами; планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.</p> <p>Не цілком розуміє як складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.</p> <p>Усвідомлює програму раннього втручання, розуміє можливості опори на неї в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.</p> <p>Не достатньо обізнаний з ознаками булінгу, не вміє використовувати прийоми попередження та протидії йому.</p> <p>Практично не виявляє розуміння будування цілісного</p>	60-63	

<p>освітнього процесу з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Не вміє оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.</p> <p>Загалом не розуміє як здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.</p> <p>Має навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.</p> <p>Не завжди доцільно вміє визначити завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.</p> <p>Не виявляє творчого підходу у проектуванні психолого-педагогічних заходів із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.</p> <p>Виявляє часткові вміння здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.</p> <p>На низькому рівні володіє технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.</p> <p>Не завжди виявляє вміння збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини. Не враховує рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.</p> <p>Має значні труднощі у процесі розробки індивідуальної програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p>Не виявляє здатності дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.</p>			
<p>Здобувач вищої освіти не володіє вміннями: розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку; розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та</p>	35-59	FX	Незадові льно

виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій; розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами; розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

Не розуміє й не усвідомлює як здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи; залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

Не вміє: встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами; планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

Не розуміє й не усвідомлює як складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

Епізодично усвідомлює програму раннього втручання, розуміє можливості опори на неї в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

Не обізнаний з ознаками булінгу, не вміє використовувати прийоми попередження та протидії йому.

Не виявляє розуміння будування цілісного освітнього процесу з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Не вміє оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

Загалом не розуміє як здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.

Не має навичок збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.

Не вміє визначити завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

<p>Не виявляє творчого підходу у проектуванні психолого-педагогічних заходів із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.</p> <p>Не розуміє як здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.</p> <p>Не володіє технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.</p> <p>Не вміє збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини. Не враховує рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.</p> <p>Має значні труднощі у процесі розробки індивідуальної програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p>Не дотримується умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.</p>			
<p>Здобувач не виконав програму педагогічної практики, не підготував звітну документацію, отримав негативну характеристику.</p>	1-34	F	

Студент допускається до складання диференційованого заліку з педагогічної практики у разі виконання програми практики в повному обсязі.

Педагогічна практика завершується підсумковою конференцією. У ході конференції студенти звітують про свою роботу під час практики, дають узагальнений аналіз її результатів, обмінюються досвідом у формі наочної (відео-фото) презентації наробок практики, обговорюють причини труднощів та висловлюють пропозиції щодо покращення практичної підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності.

1.2. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Вступ

Педагогічна практика є важливою частиною навчально-виховного процесу в ході якого проходить безпосереднє поєднання і реалізація теоретичних знань і практичної діяльності майбутніх фахівців з дошкільної освіти. Педагогічна практика студентів сприяє закріпленню і поглибленню теоретичних знань, практичних вмінь і навичок, необхідних для майбутньої самостійної роботи.

При проходженні практики в дошкільному закладі кожен студент дотримується певних соціально-педагогічних і психологічних умов організації роботи в групах дітей дошкільного віку.

Соціально-педагогічні умови: створити сприятливе розвиваюче середовище і постійно його перетворювати; будувати педагогічний процес як діалогічний, двосторонній, який передбачає активність не стільки вихователя, скільки самої дитини; використовувати нестандартні форми організації дитячої діяльності, відповідні інтересам і потребам дитини, сприяючі розвитку її психіки.

Психологічні умови: приймати (безумовно) дітей, тобто визнавати за ними абсолютне право бути такими, якими вони є, зі всім набором особистісних якостей; йти від дитини, її можливостей, особливостей, потреб, інтересів; враховувати соціальний досвід дитини, наявний «фонд її дієвих знань, умінь і навичок»; орієнтуватися на психологічні новоутворення дітей дошкільного віку; приймати дитину зі всіма її особистісними особливостями – і позитивними, і негативними; зрозуміти і приймати недоліки і усвідомлено їх коректувати; будувати стосунки з дитиною як суб'єкт- суб'єктні, тобто пам'ятати, що дитина – учасник педагогічного процесу, а не просто об'єкт педагогічної дії.

Педагогічна практика проводиться із студентами першого курсу бакалаврату, в першому семестрі, термін - 4 тижні.

Мета навчальної практики - формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про освітній процес сучасного закладу дошкільної освіти і діяльність вихователя як головного організатора освітнього процесу.

Провідне завдання навчальної практики в закладах дошкільної освіти – формування професійного інтересу здобувачів вищої освіти до педагогічної

діяльності вихователя дошкільного закладу, створення у студентів установи на формування професійної позиції.

Одним із засобів успішної підготовки здобувачів вищої освіти до роботи в закладах дошкільної освіти є практика, яка дозволяє закріпити і поглибити теоретичні знання та здобути навички виконання виробничих функцій і типових завдань діяльності зі спеціальності.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку із застосуванням теорії і методики дошкільної освіти в типових і невизначених умовах закладів дошкільної освіти загального, спеціалізованого типу і сім'ї.

Загальні компетентності:

КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Під час навчальної практики в закладах дошкільної освіти студенти виконують наступні **завдання**:

- поглибити та закріпити теоретичні знання, отримані здобувачами вищої освіти при вивченні психолого-педагогічних дисциплін;

- навчити застосовувати набуті знання на практиці у навчально-виховній роботі з дітьми дошкільного віку;

- вивчити особливості функціонування закладу дошкільної освіти певного типу (штатний розклад, кількість дітей у дошкільному закладі, кількість вікових груп, їх наповненість, режим роботи ЗДО і т. і.);

- схарактеризувати структурні підрозділи ЗДО та їх обладнання (кабінет директора, вікові групи, методичний кабінет, медичний кабінет, кабінет психолога, кабінет логопеда, фізкультурний і музичний зали, кухня, пральня, ділянка дошкільного закладу та ін.);

- вивчити режим життя і специфіку організації життєдіяльності дітей вікової групи (прийом дітей, ранкова гімнастика, сніданок, організація ігор та занять, прогулянка, обід, денний сон і т.і.);

-проаналізувати наявні у віковій групі ігрові, наочні, дидактичні матеріали;

-вивчити посадові обов'язки та функції вихователя вікової групи (здоров'язберігальна, розвивальна, виховна, навчальна, комунікативна, дослідницька та ін.). Проаналізувати зміст роботи вихователя у першу та другу половини дня;

- розробити конспект та провести з дітьми режимний процес (за вибором студента);

- розробити та виготовити наочні та дидактичні посібники для роботи з дітьми;

- проаналізувати зміст взаємодії вихователя з дітьми (наявність сприятливого психологічного клімату у системах «вихователь-дитина» і «дитина-дитина»: визначити тип взаємодії вихователя і дітей, забезпечення вихователем суб'єкт-суб'єктного характеру педагогічних стосунків, проаналізувати зміст звернень вихователя до дітей та звернень дитини до вихователя, наявність емоційності у спілкуванні, визначити вид ставлення вихователя до дітей, загальний стиль педагогічного спілкування вихователя з дітьми (авторитарний, демократичний, ліберальний), обґрунтувати свої висновки;

- проаналізувати зміст взаємодії вихователя з батьками, проаналізувати, які форми організації взаємодії вихователь використовує з батьками дітей (бесіди, консультації, круглі столи, батьківські збори; сумісні з дітьми, вихователями та батьками свята; обґрунтувати доцільність їх використання і раціональність поєднання різних форм взаємодії; описати, яку інформацію розміщує вихователь у куточку для батьків;

- проаналізувати наявність постійних і динамічних групових зон (ігрова, народознавча, природознавча, краси і охайності, зона чергових, музична, спортивна та ін.) у віковій групі, описати їх обладнання;

- розробити конспект та провести з дітьми розваги (за вибором студента).

- використовувати творчий підхід до педагогічної діяльності, прагнення до професійного самовдосконалення.

Зміст та індивідуальні завдання діяльності студентів-практикантів:

Тема 1. Система суспільного дошкільного виховання в Україні

Завдання 1. Ознайомлення з різними типами дошкільних закладів освіти: дошкільними закладами різних типів, Будинками дитини, Дитячими центрами.

Мета: ознайомлення з особливостями навчально-виховного комплексу різних типів дошкільних закладів, вивчення особливостей їх функціонування.

Під час проходження практики студенти відвідують дошкільні заклади різних типів, знайомляться з особливостями їх функціонування, зустрічаються з педагогічним колективом освітнього закладу.

Питання для обговорення з керівництвом закладу: особливості функціонування дошкільного закладу освіти, штатний розклад, кількість дітей та наповненість груп, режим роботи дошкільного закладу, режим харчування.

Запишіть режим роботи дошкільного закладу та зробіть його аналіз.

1.Зверніть увагу на своєрідність фізкультурно-оздоровчого комплексу в дошкільному закладі.

2.Ознайомтесь з реалізацією вікового принципу організації життя та діяльності дітей.

Завдання 2.Знайомство з розташуванням розвиваючого оточення в дошкільних закладах освіти.

Мета: вивчити принципи будування розвиваючого оточення в дошкільному закладі.

1. Під час екскурсії по дошкільному закладу зверніть увагу на розташування розвиваючого оточення: групові зони та їх обладнання, методичний кабінет, його обладнання, кабінета психолога, фізкультурний і музичний зали, їх обладнання, інші приміщення (медичний кабінет, кабінет фізіопроцедур, пральня, кухня), ділянка дитячого закладу, її обладнання.

Які умови створені для екологічного виховання дошкільників: куточок лісу, екологічна стежка, екологічна кімната?

2. При аналізі предметно-просторового оточення в дошкільному закладі, зробіть висновок про те, наскільки враховуються інтереси дитини і її психологічне здоров'я чи реалізуються принципи будування розвиваючого оточення.

Розкрийте принципи будування розвиваючого оточення в дошкільному закладі: принцип дистанції, позиції при взаємодії, принцип активності, самостійності, творчості, принцип стабільності - динамічності, принцип гнучкого зонування, принцип емоціогеності оточення, індивідуальної комфортності і емоційного благополуччя кожної дитини та дорослого, припини сполучення звичних і неординарних елементів в естетичній організації оточення, принцип відкритості та закритості, принцип урахування статевої і вікової різниці у дітей.

3. Ознайомтесь з інтер'єром дошкільного закладу. Зробіть аналіз його відповідності естетичним вимогам.

Тема 2. Вихователь - головний організатор навчально-виховного процесу в дошкільному закладі освіти

При виконанні завдань студентам рекомендовано звернути увагу та оцінити як дотримуються вихователі правил особисто-орієнтованої взаємодії: ніколи не виставляйте дітей на жарт, не сварить при всіх, не заставляйте просити пробачення, не порівнюйте дітей, не докоряйте дітям, не ображайте, не скаржиться на них батькам, не наказуйте, не вимагайте жорстко.

Забезпечте успіх всіх справ і особливо у творчості, вчасно допоможіть дитині. Хваліть дитину за успіхи. Домовляйтесь, поступайте бажаннями, прощайте щиро.

Завдання 3. Вивчення специфіки праці вихователя: функції педагога дошкільного закладу.

Мета: формування уявлень про те, що вихователь - головний організатор навчально-виховного процесу в дошкільному закладі.

Ознайомтесь з функціями педагога-дошкільника та проаналізуйте їх.

Проаналізуйте індивідуальний контакт вихователя з дітьми.

Проаналізуйте зміст роботи вихователя в першу та другу половини дня, зробіть хронометраж його діяльності.

6. Проаналізуйте специфіку співробітництва між вихователем та помічником вихователя.

7. Зробіть висновок, яка з функцій реалізується більш успішно.

Завдання 4. Вивчення культури педагогічної діяльності вихователя

Мета: визначення особливостей культури педагогічної діяльності вихователя дошкільного закладу.

1. Зробіть аналіз мовного спілкування вихователя з дітьми з таких позицій:

- зміст спілкування;
- культура мови вихователя в спілкуванні.

2. Зверніть увагу на зовнішній вигляд вихователя, помічника вихователя та всіх робітників дошкільної установи.

3. Підберіть прислів'я, приказки, пісеньки для їх використання при проведенні режимних процесів з дітьми різних вікових груп.

Тема 3. Учасники процесу педагогічної взаємодії в дошкільному закладі освіти

Завдання 5. Вивчення особливостей стосунків вихователя з дітьми.

Мета: визначити мотиви ставлення дітей до вихователя та уявлення дітей про діяльність вихователя.

Проаналізувати: зміст звернень дитини до вихователя, вихователя до дитини; частотність звертань, емоційний зміст спілкування дитини; домінуючий тип поведінки в присутності вихователя.

2. Проведіть бесіду з дітьми за питаннями:

- Хотів би ти перейти в інший дитячий садок?
- Якщо б дитячий садок закритися на ремонт, з ким би ти перейшов до іншого дитячого садка?
- Кого з вихователів ти взяв би з собою? Чому?

– Хотів би бути схожим на свого вихователя ? Чому?

Ці питання дають можливість визначити ступінь прихильності дитини до вихователя. Психолог Е.А.Панько умовно розділила їх на групи, знайомство з якими допоможе вам проаналізувати відповіді.

Мотиви не розуміються. - Тому!

Загальна не диференційована оцінка - Тому, що люблю! Вона хороша !

Оцінка зовнішнього вигляду вихователя: - Вона гарна! В неї зачіска гарна !

Оцінка за ознакою особистого відношення вихователя до дитини: - Тому, що вона мене цілує! Вона мені іграшку дала! Тому, що вона мене не наказує!

Оцінка інформованості вихователя, його знань, вмінь: - Вона багато казок знає! Вона всі машини знає! Вона все вміє робити!

Оцінка діяльності яку організує вихователь: - Тому, що вона грає з нами на прогулянці! Вона нас вчить малювати.

Оцінка уваги вихователя до всіх дітей з позиції утилітарного проявлення: - Вона нас кормить.

Оцінка моральних якостей вихователя: - Вона добра. Вона ласкава. Вона весела, або зла, сердита.

Оцінка вихователя за довіру до дітей і виховання самостійності:-Дає чергувати в куточку природи. Дозволяє мені включати телевізор.

Тема 4. Психолого-педагогічне середовище, яке оточує дитину у дошкільному закладі освіти

Завдання 6. Вивчення форм роботи, які сприяють створенню середовища емоційного комфорту дитини у дошкільному закладі (календарно-обрядові свята, свята-сюрпризи, спортивні свята).

Мета: аналізувати різні форми розваг в дошкільному закладі згідно вирішення таких виховних завдань: формування естетичного смаку дитини; розвиток емоційної сфери дітей, емоційного відношення до музики; залучення до національної культури і створення благоприємного середовища психологічного комфорту шляхом використання національно- культурних традицій.

Студенти присутні на різних розвагах та святах в дошкільному закладі. Активно приймають участь у підготовці та проведенні свят.

1. На розвагах і святах зверніть увагу на такі моменти:

- завдяки чому у дітей складається особливо святковий настрій ще до початку свята;
- як діти готуються до свята;
- роль вихователя та інших співробітників дошкільного закладу в проведенні свята;
- оформлення залу, атрибутика свята;
- розмови, враження дошкільників після свята.

2. Підготовте та проведіть з дітьми свята-сюрпризи. Наприклад, Свята: Повітряних кульок, Нитяних Ляльок, Веселих слів, Стрибаючих жабок та ін. Розміркуйте нові назви свят-сюрпризів.

Вимоги до звітної документації

По закінченні навчальної практики проводиться заключна конференція, на якій здобувачі вищої освіти звітують про виконану роботу, а також висловлюють свою думку щодо змісту та організації практики. Керівник оцінює роботу кожного здобувача вищої освіти і оформлює звіт за результатами практики.

По завершенню терміну практики студенти повинні здати таку документацію керівнику практики від кафедри:

1). Щоденник спостережень педагогічної практики, що включає:

- календарно-тематичне планування на період практики;
- зміст виконаних завдань педагогічної практики;
- звіт з педагогічної практики студента;
- характеристика студента-практиканта.

2). Конспект проведення режимного процесу.

3). Конспект проведення розваги з дітьми.

Критерії оцінювання результатів навчальної практики в закладах дошкільної освіти

з/п	Зміст критеріїв оцінювання	Оцінка в Бал.	Заг. кіл.
I. Загальні основи організації освітнього процесу у закладі дошкільної освіти			20
	<ul style="list-style-type: none"> - здобувач вищої освіти здійснив глибоке і всебічне вивчення особливостей функціонування закладу дошкільної освіти певного типу, до якого був прикріплений (штатний розклад, кількість дітей у ЗДО, кількість вікових груп, їх наповненість, режим роботи ЗДО і т. і.); - схарактеризував всі структурні підрозділи ЗДО (кабінет директора, вікові групи, методичний кабінет, медичний кабінет, кабінет психолога, кабінет логопеда, фізкультурний і музикальний зали, кухня, пральня, ділянка ЗДО та ін.). Описано обладнання всіх структурних підрозділів та їх призначення; - схарактеризував інтер'єр ЗДО та його відповідність естетичним вимогам; - вивчив та проаналізував режим життя і специфіку організації життєдіяльності дітей вікової групи (прийом дітей, ранкова гімнастика, сніданок, організація ігор та занять, прогулянка, обід, денний сон і т.д.); - зробив повний аналіз наявних у віковій групі ігрових, наочних, дидактичних матеріалів. <p>Здобувач вищої освіти виконав всі завдання у повному обсязі.</p>	20-17	
	<ul style="list-style-type: none"> - здобувач вищої освіти здійснив повне вивчення особливостей функціонування закладу дошкільної освіти певного типу, до якого був прикріплений (штатний розклад, кількість дітей у ЗДО, кількість вікових груп, їх наповненість, режим роботи ЗДО і т. д.); - схарактеризував всі структурні підрозділи ЗДО (кабінет директора, вікові групи, методичний кабінет, медичний кабінет, кабінет психолога, кабінет логопеда, фізкультурний і музикальний зали, кухня, пральня, ділянка ЗДО та ін.). Описано обладнання всіх структурних підрозділів, але не визначено призначення деяких з них (1-2); - схарактеризував інтер'єр ЗДО, але не визначив його відповідність естетичним вимогам; - проаналізував режим життя і специфіку організації життєдіяльності дітей вікової групи (прийом дітей, ранкова гімнастика, сніданок, організація ігор та занять, прогулянка, обід, денний сон і т.д.); 	16-13	

<p>- зробив повний аналіз наявних у віковій групі ігрових, наочних, дидактичних матеріалів.</p> <p>Завдання виконані на достатньому рівні.</p>		
<p>- здобувач вищої освіти на середньому рівні вивчив особливості функціонування закладу дошкільної освіти певного типу, до якого був прикріплений (штатний розклад, кількість дітей у ЗДО, кількість вікових груп, їх наповненість, режим роботи ЗДО);</p> <p>- схарактеризував не всі структурні підрозділи ЗДО (кабінет директора, вікові групи, методичний кабінет, фізкультурний і музикальний зали, кухня, пральня, ділянка ЗДО та ін.). Описано обладнання не всіх структурних підрозділів і не визначено призначення деяких з них (2-3);</p> <p>- не в повному обсязі схарактеризував інтер'єр ЗДО і не визначив його відповідність естетичним вимогам;</p> <p>- проаналізував режим життя і специфіку організації життєдіяльності дітей вікової групи за допомогою вихователя групи (прийом дітей, ранкова гімнастика, сніданок, організація ігор та занять, прогулянка, обід, денний сон і т.д.);</p> <p>- зробив неповний аналіз наявних у віковій групі ігрових, наочних, дидактичних матеріалів.</p> <p>Завдання виконані на середньому рівні.</p>	12-9	
<p>- здобувач вищої освіти вивчив не всі особливості функціонування закладу дошкільної освіти певного типу, до якого був прикріплений (штатний розклад, кількість дітей у ЗДО, кількість вікових груп, їх наповненість, режим роботи ЗДО);</p> <p>- схарактеризував не всі структурні підрозділи ЗДО (вікові групи, методичний кабінет, пральня, ділянка ЗДО та ін.). Описано обладнання не всіх структурних підрозділів (3-4) і не визначено їх призначення;</p> <p>- не схарактеризував інтер'єр ЗДО і не визначив його відповідність естетичним вимогам;</p> <p>- при аналізі режиму життя і специфіки організації життєдіяльності дітей вікової групи припускається значних помилок, потребує значної допомоги керівника практики (прийом дітей, ранкова гімнастика, сніданок, організація ігор та занять, прогулянка, обід, денний сон і т.д.);</p> <p>- зробив аналіз наявних у віковій групі ігрових матеріалів і не проаналізував наочні та дидактичні.</p> <p>Завдання виконані на задовільному рівні.</p>	8-5	

<ul style="list-style-type: none"> - здобувач вищої освіти на репродуктивному рівні вивчив особливості функціонування закладу дошкільної освіти певного типу, до якого був прикріплений; - схарактеризував 1-2 структурні підрозділи ЗДО (вікові групи, ділянка ЗДО). Не описано обладнання структурних підрозділів і не визначено їх призначення; - не схарактеризував інтер'єр ЗДО і не визначив його відповідність естетичним вимогам; - при аналізі режиму життя і специфіки організації життєдіяльності дітей вікової групи зазнав значних труднощів, не може самостійно справитися із завданням; - зробив неповний аналіз наявних у віковій групі ігрових матеріалів і не проаналізував наочні та дидактичні. <p>Завдання виконані на репродуктивному рівні.</p>	4-2
<ul style="list-style-type: none"> - здобувач вищої освіти фрагментарно вивчив особливості функціонування закладу дошкільної освіти певного типу, до якого був прикріплений; - схарактеризував 1 структурний підрозділ ЗДО. Не описано обладнання структурних підрозділів і не визначено їх призначення; - не схарактеризував інтер'єр ЗДО і не визначив його відповідність естетичним вимогам; - при аналізі режиму життя і специфіки організації життєдіяльності дітей вікової групи припускається грубих помилок, не може самостійно справитися із завданням; - не зробив аналіз наявних у віковій групі ігрових матеріалів і не проаналізував наочні та дидактичні. <p>Завдання виконані на фрагментарному рівні або не виконані зовсім.</p>	0-1
<p>II. Вихователь – головний організатор освітнього процесу у закладі дошкільної освіти</p>	25
<ul style="list-style-type: none"> - здобувач вищої освіти ґрунтовно вивчив посадові обов'язки та функції вихователя вікової групи ЗДО. Змістовно проаналізував зміст роботи вихователя у першу та другу половини дня; - самостійно склав конспект та провів з дітьми режимний процес (сніданок, прогулянка, обід і т.д.), при цьому виявив творчість, уміння використовувати сучасну науково-методичну літературу та інтернет-ресурси, правильно визначив мету режимного процесу, врахував вікові особливості дітей у виборі навчального матеріалу, підібрав оптимальні методи організації режимного процесу, вміє встановити доброзичливі взаємовідносини з дітьми; 	25-22

<p>- самостійно розробив та виготовив наочні та дидактичні посібники для роботи з дітьми, виявивши про цьому творчий підхід. Дидактичний матеріал відповідає віковим та психологічним особливостям дітей; наочний матеріал підбирається і презентується дітям з використанням ІКТ; навчальний матеріал підбирається відповідно до програми і у відмінній якості.</p> <p>Здобувач вищої освіти виконав всі завдання у повному обсязі.</p>		
<p>- здобувач вищої освіти вивчив посадові обов'язки та функції вихователя вікової групи ЗДО. На достатньому рівні проаналізував зміст роботи вихователя у першу та другу половини дня;</p> <p>- склав конспект режимного процесу за консультацією методиста практики та самостійно провів його з дітьми (сніданок, прогулянка, обід і т.д.), при цьому виявив уміння використовувати сучасну науково-методичну літературу, правильно визначив мету режимного процесу, врахував вікові особливості дітей у виборі навчального матеріалу, підібрав ефективні методи організації режимного процесу, вміє встановити доброзичливі взаємовідносини з дітьми;</p> <p>- самостійно розробив та виготовив наочні та дидактичні посібники для роботи з дітьми, але не виявив при цьому творчий підхід. Дидактичний матеріал відповідає віковим та психологічним особливостям дітей; наочний матеріал підбирається і презентується дітям з використанням ІКТ; навчальний матеріал підбирається відповідно до програми і у добрій якості.</p> <p>Здобувач вищої освіти виконав всі завдання на достатньому рівні.</p>	21-17	
<p>- здобувач вищої освіти вивчив посадові обов'язки та не всі функції вихователя вікової групи ЗДО. На середньому рівні проаналізував зміст роботи вихователя у першу та другу половини дня, при цьому не виявивши відмінностей;</p> <p>- конспект режимного процесу склав за допомогою методиста практики та самостійно провів з дітьми режимний процес (сніданок, прогулянка, обід і т.д.), при цьому виявив уміння використовувати науково-методичну літературу, правильно визначив мету режимного процесу, врахував вікові особливості дітей у виборі навчального матеріалу, підібрав різні методи організації режимного процесу, вміє встановити доброзичливі взаємовідносини з дітьми;</p> <p>- при незначній допомозі вихователя розробив та виготовив наочні та дидактичні посібники для роботи з дітьми. Дидактичний матеріал відповідає віковим та психологічним особливостям дітей; наочний матеріал підбирається і презентується дітям без використання ІКТ;</p>	16-12	

<p>навчальний матеріал підбирається відповідно до програми. Здобувач вищої освіти виконав всі завдання на середньому рівні.</p>		
<p>- здобувач вищої освіти вивчив не всі посадові обов'язки та не всі функції вихователя вікової групи ЗДО. На задовільному рівні проаналізував зміст роботи вихователя у першу та другу половини дня, при цьому не виявивши відмінностей, дуже поверхово;</p> <p>- потребує значної допомоги методиста практики при складанні конспекту режимного процесу, однак самостійно провів його з дітьми (сніданок, прогулянка, обід і т.д.), при цьому виявив елементарні уміння використовувати науково-методичну літературу, потребує консультації методиста при визначенні мети та підборі методів організації режимного процесу, врахував вікові особливості дітей у виборі навчального матеріалу, потребує незначної допомоги вихователя, щоб встановити доброзичливі взаємовідносини з дітьми;</p> <p>- при незначній допомозі вихователя розробив та виготовив дидактичні матеріали для роботи з дітьми. Дидактичний матеріал відповідає віковим особливостям дітей; наочний матеріал підбирається не завжди відповідно до теми і презентується дітям без використання ІКТ; навчальний матеріал лише частково відповідає до програми.</p> <p>Здобувач вищої освіти виконав всі завдання на задовільному рівні.</p>	11-7	
<p>- здобувач вищої освіти вивчив лише деякі посадові обов'язки та не вивчив функції вихователя вікової групи ЗДО. На репродуктивному рівні проаналізував зміст роботи вихователя тільки у першу (або – тільки у другу) половину дня;</p> <p>- при складанні конспекту режимного процесу відчуває значні труднощі (навіть після консультації), при проведенні його з дітьми потребує постійного втручання вихователя, не вміє самостійно підбирати науково-методичну літературу, потребує консультації методиста при визначенні мети та підборі методів організації режимного процесу, не вміє враховувати вікові особливості дітей у виборі навчального матеріалу, потребує значної допомоги вихователя, щоб встановити доброзичливі взаємовідносини з дітьми;</p> <p>- при значній допомозі вихователя розробив та виготовив дидактичні матеріали для роботи з дітьми.</p> <p>Здобувач вищої освіти виконав всі завдання на репродуктивному рівні.</p>	6-2	
<p>- здобувач вищої освіти фрагментарно вивчив посадові обов'язки та не вивчив функції вихователя вікової групи ЗДО. Фрагментарно проаналізував зміст роботи вихователя тільки у першу половину дня;</p> <p>- не вміє правильно скласти конспект режимного процесу (навіть після</p>	0-1	

<p>консультації), при проведенні його з дітьми допускає багато помилок; - виготовив дидактичні матеріали для роботи з дітьми, але без урахування їх вікових особливостей. Здобувач вищої освіти виконав завдання на фрагментарному рівні або не виконав їх зовсім.</p>		
<p>III. Організація педагогічної взаємодії вихователя з дітьми та з батьками</p>		20
<p>- змістовно і обґрунтовано проаналізував зміст педагогічної взаємодії вихователя з дітьми (наявність сприятливого психологічного клімату у системах «вихователь-дитина» і «дитина-дитина», визначив тип взаємодії вихователя і дітей, забезпечення вихователем суб'єкт-суб'єктного характеру педагогічних стосунків (чітко визначив ознаки такої взаємодії), проаналізовано зміст звернень вихователя до дітей та звернень дитини до вихователя, наявність емоційності у спілкуванні, правильно визначив вид ставлення вихователя до дітей, загальний стиль педагогічного спілкування вихователя з дітьми (авторитарний, демократичний, ліберальний), обґрунтував свої висновки.</p> <p>- змістовно і обґрунтовано проаналізував зміст взаємодії вихователя з батьками, зробив хронометраж такого виду діяльності вихователя, проаналізував, які форми організації взаємодії вихователь використовує з батьками дітей, як часто, обґрунтував доцільність їх використання і раціональність поєднання різних форм взаємодії.</p> <p style="text-align: center;">Здобувач вищої освіти виконав всі завдання у повному обсязі.</p>	20-17	
<p>- змістовно проаналізував зміст педагогічної взаємодії вихователя з дітьми (наявність сприятливого психологічного клімату у системах «вихователь-дитина» і «дитина-дитина», визначив тип взаємодії вихователя і дітей, забезпечення вихователем суб'єкт-суб'єктного характеру педагогічних стосунків, але не зовсім чітко визначив ознаки такої взаємодії, проаналізовано зміст звернень вихователя до дітей та звернень дитини до вихователя, наявність емоційності у спілкуванні, правильно визначив вид ставлення вихователя до дітей, загальний стиль педагогічного спілкування вихователя з дітьми (авторитарний, демократичний, ліберальний), але не зовсім чітко обґрунтував свої висновки.</p> <p>- змістовно проаналізував зміст взаємодії вихователя з батьками, зробив хронометраж такого виду діяльності вихователя, проаналізував, які форми організації взаємодії вихователь використовує з батьками дітей, як часто, але не зовсім чітко обґрунтував доцільність їх використання і раціональність поєднання різних форм взаємодії.</p>	16-13	

<p>Здобувач вищої освіти виконав всі завдання на достатньому рівні.</p>		
<p>-проаналізував зміст педагогічної взаємодії вихователя з дітьми (наявність сприятливого психологічного клімату у системах «вихователь-дитина» і «дитина-дитина», визначив тип взаємодії вихователя і дітей, забезпечення вихователем суб'єкт-суб'єктного характеру педагогічних стосунків, але не чітко визначив ознаки такої взаємодії, не проаналізовано зміст звернень вихователя до дітей та звернень дитини до вихователя, проаналізовано наявність емоційності у спілкуванні, правильно визначив вид ставлення вихователя до дітей, загальний стиль педагогічного спілкування вихователя з дітьми (авторитарний, демократичний, ліберальний), але не чітко обґрунтував свої висновки.</p> <p>-проаналізував зміст взаємодії вихователя з батьками, зробив хронометраж такого виду діяльності вихователя, проаналізував, які форми організації взаємодії вихователь використовує з батьками дітей, як часто, але не чітко обґрунтував доцільність їх використання.</p> <p>Здобувач вищої освіти виконав всі завдання на середньому рівні.</p>	12-9	
<p>- проаналізував зміст педагогічної взаємодії вихователя з дітьми, при цьому зазнав незначні труднощі і допустив незначні помилки, за допомогою методиста практики правильно визначив тип взаємодії вихователя і дітей, забезпечення вихователем суб'єкт-суб'єктного характеру педагогічних стосунків, але не визначив ознаки такої взаємодії, не проаналізовано зміст звернень вихователя до дітей та звернень дитини до вихователя, проаналізовано наявність емоційності у спілкуванні, зазнав труднощі при визначенні виду ставлення вихователя до дітей, загального стилю педагогічного спілкування вихователя з дітьми (авторитарний, демократичний, ліберальний), не обґрунтував свої висновки.</p> <p>- проаналізував зміст взаємодії вихователя з батьками, зробив хронометраж такого виду діяльності вихователя, проаналізував, які форми організації взаємодії вихователь використовує з батьками дітей, але не зазначив, як часто, не обґрунтував доцільність їх використання.</p> <p>Здобувач вищої освіти виконав всі завдання на задовільному рівні.</p>	8-5	
<p>- поверхово проаналізував зміст педагогічної взаємодії вихователя з дітьми, при цьому зазнав значні труднощі і допустив значні помилки, визначив неправильно тип взаємодії вихователя і дітей, не проаналізовано зміст звернень вихователя до дітей та звернень дитини до вихователя, зазнав значні труднощі при визначенні загального стилю педагогічного спілкування вихователя з дітьми (авторитарний, демократичний, ліберальний), не обґрунтував свої висновки.</p> <p>- поверхово проаналізував зміст взаємодії вихователя з батьками та</p>	4-2	

<p>зробив хронометраж такого виду діяльності вихователя. Здобувач вищої освіти виконав всі завдання на репродуктивному рівні.</p>		
<p>- фрагментарно проаналізував зміст педагогічної взаємодії вихователя з дітьми, не визначив тип взаємодії вихователя і дітей, не проаналізовано зміст звернень вихователя до дітей та звернень дитини до вихователя, не визначено загального стилю педагогічного спілкування вихователя з дітьми. - не проаналізував зміст взаємодії вихователя з батьками. Здобувач вищої освіти виконав завдання фрагментарно або не виконав деякі з них зовсім.</p>	0-1	
<p>ІУ. Організація розвивального середовища, що забезпечує організацію життя дітей у закладі дошкільної освіти</p>		15
<p>- самостійно і обґрунтовано проаналізував наявність групових зон (їх обладнання) у віковій групі, визначив доцільність та естетичність обладнання виду групової зони; - самостійно склав конспект та провів з дітьми розвагу («Чарівні мильні кульки», «Свято кольорових повітряних кульок», «Швидкі та кмітливі зайчики» і т.д.), при цьому виявив творчість, уміння використовувати сучасну науково-методичну літературу та інтернет-ресурси, правильно визначив мету розваги, врахував вікові особливості дітей у виборі навчального матеріалу, підібрав оптимальні методи організації розваги, вмів встановити доброзичливі взаємовідносини з дітьми; Здобувач вищої освіти виконав всі завдання у повному обсязі.</p>	5-13	
<p>- самостійно проаналізував наявність групових зон (їх обладнання) у віковій групі, визначив доцільність та естетичність обладнання виду групової зони; - склав конспект розваги за консультацією методиста практики та самостійно провів його з дітьми, при цьому виявив уміння використовувати сучасну науково-методичну літературу, правильно визначив мету розваги, врахував вікові особливості дітей у виборі навчального матеріалу, підібрав ефективні методи організації розваги, вмів встановити доброзичливі взаємовідносини з дітьми; Здобувач вищої освіти виконав всі завдання на достатньому рівні.</p>	12-10	
<p>- за незначною допомогою методиста проаналізував наявність групових зон (їх обладнання) у віковій групі, визначив доцільність та естетичність обладнання виду групової зони; - конспект розваги склав за допомогою методиста практики та самостійно провів з дітьми розвагу, при цьому виявив уміння використовувати</p>	8-6	

<p>науково-методичну літературу, правильно визначив мету розваги, врахував вікові особливості дітей у виборі навчального матеріалу, підібрав різні методи організації розваги, вміє встановити доброзичливі взаємовідносини з дітьми;</p> <p>Здобувач вищої освіти виконав всі завдання на середньому рівні.</p>		
<p>- за значною допомогою методиста проаналізував наявність групових зон (їх обладнання) у віковій групі, поверхово визначив доцільність обладнання виду групової зони;</p> <p>- потребує значної допомоги методиста практики при складанні конспекту розваги, однак самостійно провів її з дітьми, при цьому виявив елементарні уміння використовувати науково-методичну літературу, потребує консультації методиста при визначенні мети та підборі методів організації розваги, врахував вікові особливості дітей у виборі навчального матеріалу, потребує незначної допомоги вихователя, щоб встановити доброзичливі взаємовідносини з дітьми.</p> <p>Здобувач вищої освіти виконав всі завдання на задовільному рівні.</p>	6-4	
<p>- за значною допомогою методиста проаналізував наявність групових зон, не описав їх обладнання у віковій групі, не визначив доцільність обладнання виду групової зони;</p> <p>-при складанні конспекту розваги відчуває значні труднощі (навіть після консультації), при проведенні її з дітьми потребує постійного втручання вихователя, не вміє самостійно підбирати науково-методичну літературу, потребує консультації методиста при визначенні мети та підборі методів організації розваги, не вміє враховувати вікові особливості дітей у виборі навчального матеріалу, потребує значної допомоги вихователя, щоб встановити доброзичливі взаємовідносини з дітьми;</p> <p>Здобувач вищої освіти виконав всі завдання на репродуктивному рівні.</p>	3-2	
<p>- фрагментарно проаналізував наявність групових зон, представивши тільки їх назви;</p> <p>- не вміє правильно скласти конспект розваги (навіть після консультації), при проведенні її з дітьми допускає багато помилок;</p> <p>Здобувач вищої освіти виконав завдання фрагментарно або не виконав деякі з них зовсім.</p>	1-0	
<p>V. Оформлення звітної документації</p>		
<p>- щоденник педагогічної практики здобувача-практиканта оформлений у відповідності з вимогами (є чіткий індивідуальний план проходження</p>	20-	20

<p>практики, робочі записи за кожним днем, змістовно розписані виконані завдання, проведений їх самоаналіз);</p> <ul style="list-style-type: none"> - оформлення конспектів (режимного процесу; розваги) на високому рівні, згідно вимогам, з використанням творчого підходу до їх розробки; - представлена презентація (7-10 слайдів) результатів проходження практики на звітній конференції; - звіт про проходження педагогічної практики оформлений згідно вимогам з критичним аналізом результатів власної діяльності; захист у вигляді усного звіту з критичним аналізом підсумків особистої практики. <p>Здобувач вищої освіти подав звітну документацію, оформлену згідно вимогам, у повному обсязі і вчасно.</p>	17	
<ul style="list-style-type: none"> - добре оформлений щоденник практиканта (є індивідуальний план проходження практики, робочі записи за кожним днем); - оформлення конспектів (режимного процесу; розваги) на достатньому рівні, згідно вимогам; - представлена презентація (5-7 слайдів) результатів проходження практики на звітній конференції; - звіт про проходження педагогічної практики оформлений згідно вимогам з критичним аналізом результатів власної діяльності; захист у вигляді усного звіту з критичним аналізом підсумків особистої практики; <p>захист у вигляді усного звіту з критичним аналізом підсумків особистої практики.</p> <p>Здобувач освіти подав звітну документацію у достатньому обсязі і вчасно.</p>	16-13	
<ul style="list-style-type: none"> - щоденник практиканта оформлений в повному обсязі (є індивідуальний план); щоденник має естетичний вигляд, але деякі записи зроблено у скороченому вигляді. Зміст записів не повністю розкриває види діяльності на педпрактиці; - оформлення конспектів (режимного процесу; розваги) на середньому рівні, згідно вимогам; - представлена презентація (до 5 слайдів) результатів проходження практики на звітній конференції; - звіт про проходження педагогічної практики оформлений згідно вимогам, але без критичного аналізу результатів власної діяльності; <p>захист у вигляді усного звіту без критичного аналізу підсумків особистої практики; захист у вигляді усного звіту без критичного аналізу підсумків особистої практики.</p> <p>Здобувач вищої освіти подав звітну документацію у повному обсязі, вчасно, але оформлену на середньому рівні.</p>	12-9	

<p>- щоденник практиканта оформлений у неповному обсязі; щоденник не має естетичного вигляду, всі записи зроблено у скороченому вигляді. Зміст записів не розкриває види діяльності на педпрактиці;</p> <p>- оформлення конспектів (режимного процесу; розваги) на задовільному рівні;</p> <p>- звіт про проходження педагогічної практики оформлений згідно вимогам, при захисті здобувач вищої освіти звертався до своїх записів у звіті, був занадто прив'язаний до тексту.</p> <p>Здобувач вищої освіти подав звітну документацію у повному обсязі, але із запізненням, оформлену на задовільному рівні.</p>	8-5
<p>- щоденник практиканта не має належного вигляду. Індивідуальний план складений поверхово. Записи короткі, несуттєві, відсутній самоаналіз діяльності, висновки не аргументовані і не обґрунтовані. Обсяг щоденника обмежений.</p> <p>- оформлення конспектів (режимного процесу; розваги) на репродуктивному рівні, з помилками, не за вимогами, або відсутність одного з конспектів взагалі;</p> <p>- звіт про проходження педагогічної практики оформлений не згідно вимог, при захисті здобувач вищої освіти прочитав текст звіту.</p> <p>Здобувач вищої освіти подав звітну документацію у неповному обсязі. Якість документації задовільна, документація подана із запізненням.</p>	4-2
<p>- щоденник практиканта підготовлено формально, відсутні записи виконаних завдань за більшістю днів практики;</p> <p>- конспекти (режимного процесу; розваги) не представлені;</p> <p>- звіт не підготовлено;</p> <p>- звітна документація не підготована належним чином і вчасно, її якість незадовільна (або документація відсутня взагалі).</p>	1-0

**Розподіл балів за видами діяльності здобувачів
під час виробничої (навчальної) практики**

№	види завдань	Кількість балів	Оцінює
I.	Загальні основи організації освітнього процесу у закладі дошкільної освіти	максимальна кількість 20	керівник від бази практики і(керівник від
		з них:	
1.1	Вивчення особливостей функціонування закладу	1-5	к від

	дошкільної освіти певного типу		кафедри)
1.2	Характеристика структурних підрозділів ЗДО	1-5	
1.3	Вивчення режиму життя і специфіки організації життєдіяльності дітей вікової групи	1-5	
1.4	Аналіз наявних у віковій групі ігрових, наочних, дидактичних матеріалів	1-5	
II. Вихователь – головний організатор освітнього процесу у закладі дошкільної освіти		максимальна кількість 25	керівник від бази практики і (керівник від кафедри)
		з них:	
2.1	Вивчення посадових обов'язків та функцій вихователя вікової групи. Аналіз змісту роботи вихователя у першу та другу половини дня	1-10	
2.2	Конспект та проведення з дітьми режимного процесу	1-10	
2.3	Розробка та виготовлення наочних та дидактичних посібників для роботи з дітьми	1-5	
III. Організація педагогічної взаємодії вихователя з дітьми та з батьками		максимальна кількість 20	керівник від бази практики і (керівник від кафедри)
3.1.	Аналіз змісту взаємодії вихователя з дітьми	1-10	
3.2.	Аналіз змісту взаємодії вихователя з батьками	1-10	
IV. Організація розвивального середовища, що забезпечує організацію життя дітей у закладі дошкільної освіти		максимальна кількість 15	керівник від бази практики і (керівник від кафедри)
4.1.	Аналіз наявності групових зон (їх обладнання) у віковій групі	1-5	
4.2.	Конспект та проведення з дітьми розваги	1-10	
V. Оформлення звітної документації (рівень відповідності звітної документації вимогам програми, захист результатів практики)		максимальна кількість 20	Керівник практики від кафедри
		з них:	
5.1	Щоденник (з індивідуальним планом роботи) педагогічної практики здобувача-практиканта	1-10	

5.2	Оформлення конспектів (режимного процесу; розваги)	1-3	
5.3	Презентація результатів проходження практики на звітній конференції	1-3	
5.4	Звіт про проходження педагогічної практики з критичним аналізом результатів власної діяльності	1-4	
	ВСЬОГО	100	

Рекомендовані джерела

1. Беленька Г. В. Зростання дошкільника в праці: наук.-метод. посіб. К.: Шкільний світ, 2010. 112 с.
2. Вілкес Е. Кращі ідеї для дитячого дозвілля. Харків: Книжковий клуб, 2008. 115 с.
3. Дитина: освітня програма для дітей від 2 до 7 років/наук. кер. В. О. Огнев'юк. Київ: КУ імені Б. Нринченка, 2016. 304 с.
4. Коляда М. Г. Сучасна енциклопедія виховання дитини. Донецьк: БАО, 2007. 400 с.
5. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкільця: у 2-х ч.: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. Київ: Вища школа, 2006. 360 с.
6. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії: навч. Посібник. Київ: Академвидав, 2010. 200 с.
7. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкільця»/кер. О. І. Білан. Тернопіль: Мандоївець, 2017. 256 с.
8. Сейфер С. Вирішення щоденних проблем: настільна книга для вихователів. Львів: Вид. дім Панорама, 2005. 200 с.
9. Чепмен Г. П'ять мов любові у дітей. / Пер. з англ. Н. Римська. Львів: Свічадо, 2007. 224 с.
10. Я у світі: програма розвитку дитини від народження до шести років/ наук. кер. О. Л. Кононко. Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна, 2019. 488 с.

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Бібліотека Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. URL: <https://library.pdpu.edu.ua>.
2. Діти України. URL: www.children.eduua.net/documents.php?section_id=122
3. Електронний архів (репозитарій) Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua>.
4. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://odnb.odessa.ua>.
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
6. Національний репозитарій академічних текстів. URL: <http://nrat.ukrintei.ua>.

7. Український портал для вихователів дошкільних навчальних закладів. URL: <http://vuhovatelyu.org.ua>

8. Про дошкільну освіту: Закон України від 11.07.2001 р. № 2628-III. Дата оновлення: 20.05.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>. (дата звернення 25.08.2020.)

1.3. ВИРОБНИЧА: ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА У ЗДО В ГРУПАХ РАНЬОГО ВІКУ

Вступ

Ранній вік - надзвичайно важливий етап у становленні особистості людини. Це означає, що в роботі з дітьми раннього віку потрібно розробити таку стратегію виховного впливу, що врахувала б та активізувала всі потенційні можливості певного вікового періоду. Отже, головними педагогічними правилами виховання на етапі раннього дитинства є: врахування вікових особливостей і можливостей дітей, єдність оздоровчої і виховної роботи, індивідуальне звертання до дітей, єдність підходів у вихованні дитини з боку всіх людей, які оточують її, психологічна підготовка дитини до виконання доручень дорослого, уникнення частих заборон і тривалих пасивних очікувань, вчасне формування навичок самостійності та їх ускладнення за наявності зразків для наслідування.

Виробнича: педагогічна практика у ЗДО (в групах раннього віку) проводиться в II семестрі (4 тижні). До однієї дошкільної установи розподіляють студентів по 2 у вікову групу. Спочатку студенти спостерігають за роботою вихователя, а потім самостійно проводять заняття і режимні процеси.

Мета виробничої (педагогічної в групах дітей раннього віку) практики – поглиблення знань студентів з фахових дисциплін, оволодіння сучасними методами та формами організації навчально-виховного процесу в групах раннього віку, формування професійних умінь, потрібних для догляду, розвитку, навчання і виховання дітей раннього віку, виховання відповідального ставлення до професійної діяльності, потреби постійно поповнювати власні знання та творчо застосовувати їх на практиці.

Провідне завдання виробничої практики – забезпечити якісну підготовку майбутнього фахівця до самостійного і творчого виконання основних професійних функцій педагога в системі дошкільної освіти.

Педагогічна практика є важливою частиною навчально-виховного процесу в ході якого проходить безпосереднє поєднання і реалізація теоретичних знань, що отримують студенти на заняттях з їх практичною діяльністю в якості педагогів-вихователів. Це дозволяє з одного боку, закріпити і поглибити знання теорії, а з іншого – набути вміння і навички необхідні для майбутньої самостійної роботи в системі дошкільної освіти.

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку із застосуванням теорії і методики дошкільної освіти в типових і невизначених умовах закладів дошкільної освіти загального, спеціалізованого типу і сім'ї.

Загальні компетентності:

КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності.

Фахові компетентності:

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

КС-8. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі й довкіллі.

КС-10. Вміння складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

КС-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

КС-12. Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності.

КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

КС-14. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.

КС-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей

КС-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню і психологічну інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

Під час виробничої (педагогічної в групах дітей раннього віку) практики здобувачі виконують наступні **завдання**:

- вчити студентів застосовувати знання з курсів дитячої психології, дошкільної педагогіки, анатомії, фізіології та гігієни дітей, педіатрії, фахових методик у навчально-виховній роботі з дітьми раннього віку;

- формувати у студентів уміння визначати мету навчання і виховання дітей, планувати форми та зміст роботи, цілеспрямовано відбирати методи і прийоми організації навчально-виховного процесу в групах раннього віку; передбачати результати педагогічного впливу;

- вчити самостійно проводити розвивальну і виховну роботу з дітьми перших трьох років життя, враховуючи їх вікові та індивідуальні особливості;

- розвивати вміння студентів спостерігати навчально-виховний процес в групах раннього віку, аналізувати роботу вихователя та свою власну;

- вчити проводити психолого-педагогічне спостереження за розвитком дитини раннього віку, визначати рівень розвитку, складати психолого-педагогічну характеристику дитини;

- формувати вміння налагоджувати взаємодію з родинами для забезпечення єдиних підходів до розвитку та виховання дітей раннього віку, проводити різні форми роботи з батьками: бесіди, консультації тощо;

- вчити аналізувати процес адаптації дітей раннього віку до умов дошкільного навчального закладу, проводити педагогічні заходи задля полегшення адаптації дітей до нових умов;

- розвивати у студентів відповідальне ставлення до безпеки життєдіяльності маленьких дітей, виховувати турботливе ставлення до них, їхнього розвитку і здоров'я;

- виховувати у студентів любов до педагогічної професії, стимулювати до поглиблення педагогічних знань та удосконалення педагогічних здібностей.

ЗМІСТ І МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ПРОГРАМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ГРУПАХ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ

Для ефективної реалізації основних завдань програми педагогічної практики у групах дітей раннього віку мають бути враховані такі умови її організації:

Перед початком педагогічної практики проводиться діагностика рівня готовності студентів до практики у формі методичного допуску, метою якого є визначення рівня педагогічних знань та практичних навичок роботи з дітьми раннього віку, а також накопичення студентами методичного матеріалу для практики. Студенти самостійно готують і естетично оформляють конспекти занять з різних розділів програми, добирають дидактичні та рухливі ігри для дітей 2-3 років, загадки, вірші, пісеньки, інший мовленнєвий матеріал. У "методичних скарбничках" студенти можуть також подати зразки чи описи цікавих наочних посібників для роботи з дітьми раннього віку, створені самими студентами чи запозичені з методичної літератури, журналів "Дошкільне виховання", "Палітра педагога" тощо.

Практика проводиться у групах дітей другого, третього року життя у дошкільних закладах, які є базами факультету дошкільної педагогіки та психології. Під час розподілу студентів перевага надається дитячим установам, у яких функціонує не менше двох груп раннього віку, тому там може працювати підгрупа не менша, ніж із 4 студентів-практикантів. Студент-практикант призначається у одну з груп дітей раннього віку, у якій він працює протягом усього періоду практики за розкладом свого вихователя-наставника.

Тривалість робочого дня студента-практиканта - 6 годин. Робочий день розпочинається о 8 год., закінчується о 14 год. (перша зміна). Друга зміна розпочинається о 12 год., закінчується о 18 год.

Роботу з дітьми студенти-практиканти здійснюють під постійним контролем вихователя-наставника, який несе безпосередню відповідальність за життя і здоров'я дітей групи, їх навчання і виховання.

Студенти зобов'язані виконувати правила внутрішнього трудового режиму дошкільного закладу, підкорятися розпорядженням завідувача, працівників управління освіти, інших осіб, які мають право інспектувати дошкільний заклад. Однак передусім студент-практикант повинен виконувати вказівки та розпорядження керівника практики, без погодження з яким студент-практикант не може бути переведений в іншу групу, залучений до таких видів діяльності в дитячому садку, які не передбачені програмою практики, звільнений від виконання будь-яких видів педагогічної діяльності, які заплановані програмою практики.

Протягом усієї практики студент веде щоденник педагогічної практики, який він зобов'язаний щоденно мати при собі в дошкільному закладі і вчасно заповнювати. Щоденник є основною формою поточного звіту студента-практиканта перед керівником педагогічної практики. Після завершення практики щоденник із виставленими у ньому вихователем-наставником оцінками додається до звітної документації студента-практиканта.

Програма практики реалізується в два етапи:

1 етап - студенти ознайомлюються із педагогічним процесом групи, спостерігають і аналізують заняття, які проводить вихователь; здійснюють психолого-педагогічне вивчення дітей. Починаючи з третього дня практики, студенти самостійно проводять прийом дітей, прогулянку, ігри, організацію життєдіяльності дітей. За цей період студенти повинні також розробити конспект відкритого залікового заняття, виготовити наочний матеріал для роботи з дітьми.

2 етап - самостійне проведення студентами навчально-виховної роботи з дітьми за попередньо складеним щоденним планом; проведення відкритих залікових занять; завершення психолого-педагогічного вивчення дітей; оформ-

лення психолого-педагогічних характеристик, документації, виступу на підсумковій конференції.

Розділ I. Спостереження і аналіз педагогічної діяльності вихователя групи дітей раннього віку

Програма педагогічної практики здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти передбачає проведення студентами різнопланової організаційно-педагогічної та методичної роботи, обумовленої виконанням посадових обов'язків вихователя групи дітей раннього віку дошкільного закладу.

Самостійному проведенню навчально-виховного процесу в групі передують ознайомлення з роботою дошкільного закладу, його керівниками, а також спостереження і аналіз педагогічної діяльності вихователя-наставника.

Студент-практикант повинен щодня ознайомлюватись із планом навчально-виховної роботи, яким керується вихователь, у бесіді з педагогом виявляти доцільність і відповідність програмі накреслених завдань, обраних вихователем форм, методів та прийомів роботи з дітьми. Спостерігаючи за роботою вихователя-наставника, студент-практикант веде щоденник, у якому зазначає всі важливі для аналізу і власного використання аспекти педагогічного процесу. Особливу увагу слід звернути на своєрідність організації педагогічного процесу в групі дітей раннього віку: комплектування групи, організацію інтер'єру групових приміщень, стиль педагогічного спілкування вихователя-наставника, розподіл обов'язків між персоналом групи тощо. Студент-практикант вивчає режим життя групи, специфіку організації життєдіяльності малюків.

Важливою частиною педагогічної діяльності вихователя є підготовка і проведення занять з дітьми. Студент-практикант залучається до процесу підготовки занять (допомагає готувати та розміщувати дидактичний матеріал, створювати в групі умови для проведення заняття тощо), після заняття обов'язково обговорює його з вихователем-наставником, фіксуючи у щоденнику розгорнуту якісну оцінку заняття, а також власні творчі ідеї щодо навчання дітей раннього віку, що виникли у процесі перегляду заняття та його обговорення.

Спостерігаючи педагогічний процес, студент-практикант ознайомлюється також із методичним та дидактичним забезпеченням навчально-виховного процесу: аналізує наявні у групі ігрові матеріали, наочні дидактичні посібники, технічні засоби навчання та дидактичний матеріал, що зберігається у методичному кабінеті дошкільного закладу, проектує можливі умови їх використання у своїй подальшій діяльності під час педагогічної практики.

Індивідуальне завдання: складіть письмову характеристику стану оздоровчо - виховної роботи в групах дітей раннього віку базового дошкільного закладу.

Розділ III. Самостійне виконання студентом-практикантом обов'язків вихователя

Поступово спостереження і аналіз педагогічної діяльності вихователя-наставника починає доповнюватися самостійним виконанням студентом-практикантом обов'язків вихователя дітей раннього віку. Уже з перших днів практики студент повинен допомагати вихователю групи проводити ранковий прийом дітей, організацію їх життєдіяльності (сніданок, обід, денний сон, ранкову та коригуючу гімнастику, туалет), ігри з дітьми, прогулянки. Далі студент-практикант організовує вказані частини навчально-виховного процесу самостійно. З другого тижня практики студент-практикант повинен самостійно здійснювати всі основні види педагогічної діяльності вихователя. Він, проконсультувавшись із педагогом-наставником, складає детальний план навчально-виховної роботи своєї робочої зміни, який фіксує у щоденнику педагогічної практики і, за домовленістю з наставником, у груповому календарному плані. Щодня перед початком роботи студент-практикант подає для затвердження наставнику конспекти занять, які буде проводити з дітьми, готує необхідний матеріал до заняття.

Готуючись до занять, інших форм роботи з дітьми, студент удосконалює навички роботи з методичною літературою, дидактичними матеріалами, наочними посібниками, вчиться аналізувати отриману інформацію, адаптувати її до рівня розвитку дітей своєї групи. Під час проведення роботи з дітьми студент-

практикант приділяє значну увагу налагодженню з вихованцями таких взаємин, що забезпечують емоційно-позитивну атмосферу педагогічного спілкування. Він прагне виявити свій інтерес, доброзичливе ставлення до дітей, любов до них, формує у себе вміння слухати дітей, розмовляти з малюками, бути уважним до їхніх потреб. Важливо також навчатись враховувати типологічні та індивідуальні особливості дітей, здійснювати індивідуально-диференційований підхід у навчанні та вихованні дітей раннього віку.

Кожне заняття, проведене студентом-практикантом, обговорюється з вихователем-наставником, який оцінює заняття за п'ятибальною системою, фіксує оцінку у журналі обліку роботи студентів під час педагогічної практики.

Студент-практикант також активно долучається до створення наочних матеріалів та дидактичних посібників, добору методичних матеріалів, які необхідні у групі, де працює студент.

У кінці робочої зміни студент-практикант обговорює свою діяльність з вихователем-наставником, отримує консультації щодо наступного робочого дня. Усю проведenu самостійно роботу студент-практикант фіксує в щоденнику, вчиться аналізувати власну діяльність, об'єктивно оцінювати її.

Самостійна навчально-виховна робота з дітьми групи доповнюється організаційно-педагогічною та методичною роботою, яку студент-практикант проводить протягом усього основного періоду практики. Вона містить створення у групі умов для адаптації до дошкільного закладу дітей, які прибувають у групу за час педагогічної практики (складання плану індивідуальної роботи з дитиною, проведення бесід з батьками, організація діяльності дитини у перші дні перебування в дошкільному закладі).

Студент-практикант ознайомлюється також із різноманітними формами і змістом пропаганди педагогічних знань серед батьків, бере участь у підготовці матеріалів для куточка батьків, папок-пересувок, допомагає у підготовці і проведенні батьківських зборів, при потребі організовує групові або індивідуальні консультації для батьків своїх вихованців.

Під час педагогічної практики студент повинен також брати участь в усіх методичних заходах, що проводяться у дошкільному закладі: педагогічних радах і читаннях, семінарах-практикумах, методичних годинах. За дорученням керівників дошкільної установи він може залучатися до роботи методичного кабінету дошкільного закладу (готувати реферати на певну тематику, допомагати у систематизації методичних матеріалів, оформленні стендів, виготовленні дидактичних наочних посібників). Студент-практикант повинен звернути особливу увагу на ознайомлення з передовим педагогічним досвідом, який вивчається і впроваджується в дошкільному закладі. Зміст проведеної студентом-практикантом методичної роботи має бути відображений у щоденнику педагогічної практики, результати всіх видів організаційно-педагогічної та методичної діяльності оцінюються працівниками дошкільної установи (вихователем групи, методистом або директором дошкільного закладу).

Індивідуальне завдання: розкрийте (письмово) специфіку організації предметно-ігрового середовища в групах раннього віку та його роль в організації діяльності дітей.

Розділ III. Вивчення особистості дітей раннього віку та проведення психолого-педагогічної діагностики

Важливою складовою частиною роботи студента-практиканта є також вивчення особистості дітей раннього віку та проведення психолого-педагогічної діагностики.

Це завдання педагогічної практики студент починає розв'язувати з перших днів перебування у групі. Обираючи дитину, за якою буде спостерігати, студент-практикант повинен порадитися з вихователем групи, психологом дошкільного закладу. Слід скласти план вивчення дитини, користуючись психолого-педагогічною літературою, виділити основні критерії для оцінки фізичного, розумового, особистісного розвитку дитини певного віку, обрати методи психолого-педагогічної діагностики, які будуть застосовуватись під час збору відомостей. При цьому студент-практикант повинен враховувати, що у роботі з

дітьми раннього віку здебільшого не використовують стандартизованих психологічних методик. Головним методом вивчення дитини має бути психолого-педагогічне спостереження. Отримані за час спостережень відомості доповнюються і уточнюються в бесідах з батьками дитини, вихователями групи, під час індивідуальних діагностичних ігрових вправ, які проводить з дитиною студент-практикант, вивчення педагогічної та методичної документації дошкільного закладу.

Хід і результати вивчення особистості дитини студент-практикант фіксує у щоденнику педагогічної практики. При цьому студент-практикант повинен також зазначати у щоденнику свої зауваження, думки щодо розвитку дитини, можливі рекомендації щодо її виховання.

Індивідуальне завдання: складання розширеної психолого-педагогічної характеристики двох вихованців групи.

Розділ IV. Проведення відкритих залікових занять, оформлення звітної документації

На завершальному етапі практики студенти-практиканти проводять відкриті залікові заняття, на яких повинні бути присутні груповий методист практики, завідувач або методист дошкільної установи, вихователь-наставник, а також студенти-практиканти, які проходять практику в цьому дошкільному закладі. Тему відкритого заняття студент-практикант обирає за власним бажанням, однак доцільно, щоб тема заняття відповідала перспективному плану роботи групи. Складаючи конспект заняття, студент-практикант повинен виявити рівень своїх педагогічних здібностей, теоретичних та методичних знань. Для залікового заняття обираються інноваційні форми та методи навчання дітей, що відповідають сучасному рівню науки і практики. До залікового заняття студент готує цікавий матеріал, продумує нетрадиційну обстановку в групі тощо. Конспект відкритого заняття має бути прорецензований і затверджений вихователем-наставником за два дні до проведення заняття.

Після відкритого залікового заняття, проведеного кожним студентом-практикантом, відбувається його обговорення всіма присутніми на занятті. Студенти-практиканти роблять усебічний аналіз заняття, відзначивши відповідність його змісту програмі певної вікової групи, доцільність обраних форм і методів роботи, ефективність заняття, висловлюють зауваження, пропонують свої варіанти розв'язання поставлених на занятті навчальних завдань. Результати обговорення і оцінка за проведення заняття фіксуються у протоколі обговорення, який студент-практикант подає разом із конспектом у звітну документацію.

Результати педагогічної практики розглядаються на підсумковій педагогічній раді, у якій беруть участь керівники дошкільної установи, студенти-практиканти та їхні вихователі-наставники, викладач, який керує практикою. На педагогічній раді затверджують характеристики студентів-практикантів, складені вихователями. У характеристиці дається розгорнутий аналіз роботи студента під час практики, його ділових та особистісних якостей і вказується загальна оцінка за педагогічну практику.

Завершальним етапом роботи студента-практиканта є оформлення звітної документації та підготовка до участі у підсумковій конференції за результатами практики. Разом зі своїми однокурсниками, які проходили практику в тому ж дошкільному закладі, студент-практикант готує тематичну звітну доповідь, у якій розкриває підсумки практики та висвітлює одну з актуальних проблем виховання і навчання дітей раннього віку. Для доповіді обираються теми, які розкривають специфіку конкретного дошкільного закладу, кращий досвід виховання дітей раннього віку, власні здобутки та успіхи.

Індивідуальне завдання: розробка та виготовлення наочних та методичних посібників для роботи з дітьми раннього віку.

Вимоги до звітної документації

По закінченню виробничої (педагогічної в групах дітей раннього віку) практики проводиться заключна конференція, на якій здобувачі освіти звітують

про виконану роботу, а також висловлюють свою думку щодо змісту та організації практики.

Керівник педагогічної практики оцінює роботу кожного здобувача освіти і оформлює звіт за результатами практики.

1.Щоденник спостережень педагогічної практики, що включає:

- календарно-тематичне планування на період практики;
- зміст виконаних завдань педагогічної практики;
- звіт з педагогічної практики студента;
- характеристика студента-практиканта.

2.Конспекти пробних занять(2) і відкритого залікового заняття для дітей раннього віку, протокол його обговорення.

3.Характеристика стану оздоровчо-виховної роботи в групах раннього віку дошкільного закладу.

4. Складення психолого-педагогічної характеристики двох вихованців групи.

Критерії оцінювання результатів виробничої (педагогічної в групах дітей раннього віку) практики

№ з/п	Зміст критеріїв оцінювання	Оцінка в балах
1.	Спостереження і аналіз педагогічної діяльності вихователя групи дітей раннього віку	20
	-проводить організаційно-педагогічну та методичну роботу в групі дітей раннього віку; -вивчає режим життя групи, специфіку організації життєдіяльності дітей раннього дошкільного віку; -ознайомлюється з планом навчально-виховної роботи, яким керується вихователь; -ознайомлюється із методичним та дидактичним забезпеченням навчально-виховного процесу: аналізує наявні у групі ігрові матеріали, наочні дидактичні посібники, технічні засоби навчання та дидактичний матеріал; -складає характеристику стану оздоровчо-виховної роботи в групах	15-20

	<p>раннього віку. Завдання виконані в повному обсязі.</p>	
	<p>-ознайомлюється з планом навчально-виховної роботи, яким керується вихователь; -вивчає режим життя групи, специфіку організації життєдіяльності дітей раннього дошкільного віку; -ознайомлюється із методичним та дидактичним забезпеченням навчально-виховного процесу: аналізує наявні у групі ігрові матеріали, наочні дидактичні посібники, технічні засоби навчання та дидактичний матеріал; -складає характеристику стану оздоровчо-виховної роботи в групах раннього віку. Завдання виконані на достатньому рівні.</p>	10-14
	<p>-ознайомлюється з планом навчально-виховної роботи, яким керується вихователь; -ознайомлюється із методичним та дидактичним забезпеченням навчально-виховного процесу: аналізує наявні у групі ігрові матеріали, наочні дидактичні посібники, технічні засоби навчання та дидактичний матеріал; Завдання виконані на середньому рівні.</p>	5-9
	<p>-ознайомлюється з планом навчально-виховної роботи групи дітей раннього віку;</p>	0-4
	<p>2. Самостійне виконання студентом-практикантом обов'язків вихователя</p>	30
	<p>-організовує предметно-ігрове середовище в групах дітей раннього віку; -організовує форми життєдіяльності дітей (сніданок, обід, денний сон, ранкова та коригуюча гімнастики, туалет); -ознайомлюється та організовує різноманітні форми пропаганди педагогічних знань серед батьків; -приймає участь у підготовці матеріалів для куточка батьків; -організовує групові або індивідуальні консультації для батьків дітей раннього віку; -проводить бесіди з батьками; -приймає участь в усіх методичних заходах, що проводяться в дошкільному закладі: педагогічних радах і читаннях, семінарах-</p>	20-30

<p>практикумах, методичних годинах; - ознайомлюється з передовим педагогічним досвідом, який вивчається і впроваджується у дошкільному закладі; - розробляє та виготовляє наочні та методичні посібники для роботи з дітьми раннього віку. Завдання виконані в повному обсязі.</p>	
<p>- організовує предметно-ігрове середовище в групах дітей раннього віку; - організовує форми життєдіяльності дітей (сніданок, обід, денний сон, ранкова та коригуюча гімнастики, туалет); - складає конспект консультації для батьків з проблем виховання дітей раннього віку; - проводить бесіди з батьками; - приймає участь в усіх методичних заходах, що проводяться в дошкільному закладі: педагогічних радах і читаннях, семінарах-практикумах, методичних годинах. - ознайомлюється з передовим педагогічним досвідом, який вивчається і впроваджується у дошкільному закладі; Завдання виконані на достатньому рівні.</p>	10-19
<p>- організовує предметно-ігрове середовище в групах дітей раннього віку; - приймає участь в усіх методичних заходах, що проводяться в дошкільному закладі: педагогічних радах і читаннях, семінарах-практикумах, методичних годинах. - ознайомлюється з передовим педагогічним досвідом, який вивчається і впроваджується у дошкільному закладі; Завдання виконані на середньому рівні.</p>	5-9
<p>- організовує предметно-ігрове середовище в групах дітей раннього віку; Завдання виконані на низькому рівні.</p>	0-4
<p>3. Вивчення особистості дитини раннього віку та проведення психолого-педагогічної діагностики</p>	20
<p>- вивчає педагогічну та методичну літературу з проблеми дослідження дітей раннього віку; - визначає основні критерії оцінки фізичного, розумового, особистісного рівнів розвитку дитини раннього віку, методів психолого-педагогічної діагностики, які будуть застосовуватись під час збору відомостей про дитину; - складає план вивчення особистості дитини; - проводить психолого-педагогічну діагностику, спрямовану на вивчення особистості дитини раннього віку. - розробляє індивідуальні діагностичні вправи, які проводить з дитиною;</p>	15-20

<ul style="list-style-type: none"> -здійснює психолого-педагогічне вивчення групи дітей раннього віку; -використовує методи спостереження різних видів індивідуальної та спільної діяльності дітей раннього віку, їхніх стосунків; -проводить бесіди з вихователями, батьками, їх анкетування (при потребі), індивідуальні бесіди з дітьми; -складає психолого-педагогічні характеристики двох вихованців групи дітей раннього віку. <p>Завдання виконані в повному обсязі.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> -вивчає педагогічну та методичну літературу з проблеми дослідження дітей раннього віку; -складає план вивчення особистості дитини; -проводить психолого-педагогічну діагностику, спрямовану на вивчення особистості дитини раннього віку; -здійснює психолого-педагогічне вивчення групи дітей раннього віку; -використовує методи спостереження різних видів індивідуальної та спільної діяльності дітей раннього віку, їхніх стосунків, бесіди з вихователями, батьками, їх анкетування (за потребою), індивідуальні бесіди з дітьми; - складає психолого-педагогічні характеристики одного вихованця групи дітей раннього віку. <p>Завдання виконані на достатньому рівні.</p>	10-14
<ul style="list-style-type: none"> -вивчає педагогічну та методичну літературу з проблеми дослідження дітей раннього віку; -складає план вивчення особистості дитини; -проводить психолого-педагогічну діагностику, спрямовану на вивчення особистості дитини раннього віку; -здійснює психолого-педагогічне вивчення групи дітей раннього віку; <p>Завдання виконані на середньому рівні.</p>	5-9
<ul style="list-style-type: none"> - вивчає педагогічну та методичну літературу з проблеми дослідження дітей раннього віку; <p>Завдання виконані на низькому рівні.</p>	0-4
4. Залікове заняття	
<ul style="list-style-type: none"> - комплексно і оптимально вирішує навчальні, виховні та розвиваючі завдання; формує позитивну атмосферу в групі дітей раннього віку, забезпечує постійний контакт дитини з колективом дітей; оперативно виправляє власні помилки, імпровізує; -аналіз заняття здійснює з урахуванням поставлених та реалізованих цілей та завдань, а також з позиції уявлення про себе, про дітей та предметно-розвиваючого середовища; 	15-20
20	

	<ul style="list-style-type: none"> - оцінює переваги і недоліки в змісті та організації заняття; здатен творчо переосмислити і подати ідеї щодо удосконалення заняття; -пропонує рішення проблем, що виникли на занятті; - якість конспекта відкритого залікового заняття для дітей раннього віку висока; - додаткові матеріали до залікового заняття систематизовані та скомпановані; - підготовлений протокол обговорення відкритого залікового заняття для дітей раннього віку; <p>Завдання виконані в повному обсязі.</p>		
	<ul style="list-style-type: none"> -в процесі проведення заняття частково досягає результатів навчальної діяльності, однак виховні та розвиваючі завдання залишають поза увагою, оскільки реалізується тільки запланована змістова лінія заняття; -контакт з колективом дітей посередній; -не вміє мотивувати дітей до навчальної діяльності; допускає незначні помилки при проведенні заняття; -демонструє знання основ аналізу заняття, однак при обговоренні в основному висловлює загальні судження; -якість конспекту залікового заняття висока; додаткові матеріали до залікового заняття систематизовані та скомпановані; - підготовлений протокол обговорення відкритого залікового заняття для дітей раннього віку; <p>Завдання виконані на достатньому рівні.</p>	9-14	
	<ul style="list-style-type: none"> - під час проведення заняття не вирішує навчальних, виховних та розвиваючих завдань: не дотримується поставленої мети заняття; невдало підбирає атрибути до заняття; допускає грубі помилки і не здатен вчасно їх виправити; не бачить помилок дітей; слабкий контакт з колективом дітей. - висловлює поверхневі судження при аналізі заняття; не володіє критеріями аналізу заняття; -якість плану-конспекту залікового заняття середня; додаткові матеріали до залікового заняття не систематизовані. <p>Завдання виконані на середньому рівні.</p>	4-8	
	<ul style="list-style-type: none"> - підготував не якісний конспект залікового заняття, не брав участь в аналізі відвіданих занять. <p>Завдання виконані на низькому рівні.</p>	0-3	
	5. Оформлення звітної документації		10
	<ul style="list-style-type: none"> - подав звітну документацію у повному обсязі і вчасно: щоденник та звіт практиканта оформлений у відповідності з вимогами; 	7-10	

	- захист відбувся у вигляді усного звіту з критичним аналізом підсумків особистої практики.		
	- подав звітну документацію у повному обсязі і вчасно: щоденник має естетичний вигляд, але зміст записів не повністю розкриває види діяльності практики; - захист підсумків особистої практики відбувся без критичного аналізу.	5-8	
	- подав звітну документацію не у повному обсязі: якість документації незадовільна, із значними помилками та неточностями, подана із запізненням.	0-4	
	- документація не підготована належним чином.	0	

Розподіл балів за видами діяльності студентів під час практики

№	Види завдань	Кільк. балів	Оцінює
I.	Спостереження і аналіз педагогічної діяльності вихователя групи дітей раннього віку	Максим. кільк. 20	Керівник від бази практики
1.1	Вивчення режиму життя групи, специфіки організації життєдіяльності дітей раннього віку.	1-5	
1.2	Аналіз наявних в групі ігрових матеріалів, наочних, дидактичних посібників.	1-5	
1.3	Складання письмової характеристики стану оздоровчо-виховної роботи в групах дітей раннього віку.	1-10	
II.	Самостійне виконання студентом-практикантом обов'язків вихователя	30	Керівник практики
2.2	Організація форм життєдіяльності дітей (сніданок, обід, денний сон, ранкова та коригуюча гімнастики, туалет).	1-15	
2.3	Конспект консультації для батьків з проблем виховання дітей раннього віку	1-10	
2.4	Розробка та виготовлення наочних та методичних посібників для роботи з дітьми раннього віку(виставка-конкурс наочних посібників).	1-5	
III.	Вивчення особистості дітей раннього віку та проведення психолого-педагогічної діагностики	20	Керівник практики
3.1	Складання плану вивчення дитини, користуючись психолого-педагогічною літературою.	0-05	
3.2.	Складання психолого-педагогічної характеристики	1-15	

	двох вихованців групи.		
ІУ.	Проведення відкритого залікового заняття	20	Керівник практики
4.1.	Конспект відкритого залікового заняття для дітей раннього віку.	1-10	
4.2.	Протокол обговорення відкритого залікового заняття для дітей раннього віку.	1-10	
У.	Оформлення звітної документації	10	Керівник практики
5.1.	Щоденник студента-практиканта та захист у вигляді усного звіту з критичним аналізом підсумків особистої практики.	1-10	
	ВСЬОГО	100	

Література:

1. Базова програма розвитку дитини «Я у Світі» / Наук. ред. і упор. О.Кононко. К.,2008.
2. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. К., 2012.
3. Беленька Г. В. Вихователь дітей дошкільного віку : становлення фахівця в умовах навчання : [монографія]. Київ: Світич, 2006. 304 с.
4. Бурковська О. Цілісний підхід до розвитку і виховання наймолодших // Дошкільне виховання. 2010. № 6. С. 10-12.
5. Борин Г. В. Організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до роботи з батьками дітей раннього віку : автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.04. Т., 2009. 20 с.
6. Гураш Л. Раннє дитинство: специфіка, особливості // Дошкільне виховання. 2002. №1. С.24-25.
7. Гурковська Т. Дитина до трьох: психологічний портрет з рекомендаціями // Дошкільне виховання. 2007. № 12. С. 11-15.
8. Галузевий стандарт вищої освіти. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра за спеціальністю 6.010101 „Дошкільне виховання”. Київ.,2006. 258 с.
9. Дубинина В. Ранняя педагогическая практика : только плюсы / Нар. образование. 2001. №8. С. 193–197.
10. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. К., 2004.
11. Закони, положення про дошкільну освіту. Київ.,2003 52 с.
12. Кидина Л. М. Детская психология : метод. пособие для самост. работы студентов : в 2 ч. Донецк : ДОУ, 2006. Ч. 1. 62 с.
13. Кидина Л. М. Трудные дети. Шпаргалка по воспитанию : [метод. пособ.] Донецк, 2008. 68 с.
14. Концепція розвитку дошкільної освіти на 2010-2016 рр. (проект) // Дошкільне виховання, 2010. № 2. С. 2–7.

15. Низовська О. Цілісний підхід до виховання наймолодших // Дошкільне виховання. 2007. № 12. С. 7-10.
16. Поніманська Т., Кузьмук Л. Розвиваємо, виховуємо, навчаємо дитину 3-го року життя. К., 2013.
17. Поніманська Т., Козлюк О., Марчук Г. Виховання людяності. Київ., 2008.
18. Сокирба І. Імітаційні рухавки для дітей раннього віку // Дошкільне виховання. 2010. № 1. С. 28.-32.

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Нормативна база дошкільної, середньої та позашкільної освіти. URL: www.mon.gov.ua/education/average
2. Офіційний сайт Бібліотеки Університету Ушинського. URL : <https://library.pdpu.edu.ua>
3. Український портал для вихователів дошкільних навчальних закладів. URL: <http://vuhovatelyu.org.ua>
4. Дошкільна освіта [Електронний ресурс]. 2005. № 4. Режим доступу : <http://www.ukrdeti.com/2005/index2005.php>. – Назва з екрана.
5. Дитяча психологія та педагогіка. URL: <http://www.prodetye.ru/>

1.4. ВИРОБНИЧА: ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА У ЗДО В ГРУПАХ СЕРЕДНЬОГО ВІКУ

Вступ

Система дошкільної освіти як базова для всіх інших ланок має відіграти особливу роль у формуванні педагога нової формації - здатного самовдосконалюватися впродовж усього життя, відкритого інноваціям, з високою професійною культурою, розвиненою педагогічною рефлексією. Основний критерій визначення педагога нової формації - моральна культура та володіння креативними освітніми технологіями.

Дошкільня - особливий період у житті, його вплив на становлення й розвиток особистості є беззаперечним. Як зазначено в сучасних концепціях дошкільного виховання - це вік найстрімкішого фізичного й психічного розвитку дитини, початкового формування особистісних якостей і властивостей, які в подальшому визначатимуть різні сфери її життєдіяльності. В цей віковий період закладається фундамент оптимістичного світобачення; формуються уявлення дитини про свої права та обов'язки, про себе як представника певної статі, про себе минулого,

теперішнього, завтрашнього; засвоюються моральні правила і норми, розвивається довільна поведінка.

Дошкільна педагогіка функціонує як синтез теорії і практики, всебічно вивчаючи закони виховання, навчання й розвитку дитини. У педагогіці немає універсальних засобів виховання. Отже, застосування її законів у кожній конкретній ситуації - справа не лише знань, а й педагогічної культури, майстерності педагога. Успішність педагогічних дій залежить від його уміння застосувати теоретичні знання у практиці безпосередньої діяльності з дітьми в різних вікових групах.

Метавиробничої педагогічної практики у ЗДО (в групах середнього віку):

– оволодіння майбутніми фахівцями технологіями організації професійної діяльності, виховної роботи з дітьми в групах середнього віку ЗДО; підготовка студентів до виконання функцій вихователя дітей середнього дошкільного віку, формування вмінь проведення системи навчально-виховної роботи з дітьми, розвиток творчого дослідницького підходу до педагогічної діяльності; виховання у здобувачів вищої освіти потреби систематично поновлювати свої знання і творчо застосовувати їх у практичній діяльності.

Провідними завданнями виробничої практики в групах середнього віку ЗДО є: поглиблення і розширення у здобувачів вищої освіти знань щодо організації освітньої та виховної роботи з дітьми середнього віку, розвиток аналітичних та рефлексивних умінь майбутніх вихователів, удосконалення вмінь здійснювати виховну роботу з дітьми в групах середнього віку дошкільних закладів освіти. Вчити студентів організовувати процес навчання і виховання дітей в групах середнього віку відповідно із сучасними вимогами педагогічної науки, шукати шляхи його оптимізації.

Одним із засобів успішної підготовки здобувачів вищої освіти до роботи в закладах освіти різних типів є практика, яка дозволяє закріпити і поглибити теоретичні знання та здобути навички виконання виробничих функцій і типових завдань діяльності зі спеціальності.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку із застосуванням теорії і методики дошкільної освіти в типових і невизначених умовах закладів дошкільної освіти загального, спеціалізованого типу і сім'ї.

Загальні компетентності (КЗ):

КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності.

Спеціальні (фахові компетентності) (КС):

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

КС-8. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі й довкіллі.

КС-10. Вміння складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

КС-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

КС-12. Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності.

КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

КС-14. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.

КС-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей

КС-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню і психологічну інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

Під час виробничої (в групах середнього віку) практики здобувачі виконують наступні **завдання**:

- поглиблюють знання з психології, педагогіки та фахових методик; формують уміння застосовувати знання при виконанні педагогічних завдань в умовах реального навчально-виховного процесу дошкільного закладу;

- організовують процес навчання і виховання дітей середнього дошкільного віку відповідно із сучасними вимогами педагогічної науки, шукають шляхи його оптимізації;

- спостерігають і аналізують навчально-виховний процес у середній групі дошкільного закладу, визначають ефективність педагогічного впливу;

- проводять експериментально-дослідну роботу на основі психолого-педагогічного спостереження за дітьми в середній групі ЗДО.

- вчаться планувати навчально-виховний процес: ставити мету, цілеспрямовано відбирати засоби, методи і прийоми організації навчально-виховного процесу; складати конспекти різних форм роботи з дітьми середнього віку; прогнозувати результати навчально-виховного впливу;

- реалізують мету виховання і навчання під час проведення різних форм роботи з дітьми в групах середнього віку, будують роботу з врахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей, динаміки їхнього розвитку;

- організовують педагогічне спілкування з вихованцями на основі особистісно орієнтованих навчально-виховних технологій;

- застосовують різноманітні методи, спрямовані на творче виконання завдань всебічного розвитку і виховання дітей в групах середнього віку у сучасних умовах дошкільної освіти;

- керують різними видами діяльності дітей в групах середнього віку;

- будують взаємини з дошкільниками на основі взаєморозуміння і партнерства;

- проводять фізкультурно-оздоровчі заходи, спрямовані на зміцнення здоров'я дітей в групах середнього віку;

- створюють умови для цікавого змістовного життя дітей у дошкільному закладі протягом дня;

- розвивають вміння організовувати різні форми роботи з батьками дітей в групах середнього віку, залучають їх до проведення спільних педагогічних заходів, вчаться надавати консультативно-методичну допомогу сім'ям у вихованні дітей.

- організовують дитячий колектив, проводять індивідуальну роботу з дітьми в групах середнього віку.

- вдосконалюють вміння аналізувати власну педагогічну діяльність, самостійно знаходити шляхи її покращення, визначають завдання самоосвіти.

ЗМІСТ І МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ВИРОБНИЧОЇ: ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ЗДО (В ГРУПАХ СЕРЕДНЬОГО ВІКУ)

Для ефективної реалізації програми педагогічної практики в групах дітей середнього віку ЗДО мають бути враховані такі умови її організації:

1. Перед початком педагогічної практики проводиться визначення рівня готовності студентів до практики у формі методичного допуску, метою якого є діагностика рівня педагогічних знань та практичних навичок роботи з дітьми середнього дошкільного віку, а також накопичення студентами певного методичного матеріалу для практики. З цією метою студенти самостійно добирають дидактичні та рухливі ігри для дітей цього віку, загадки, вірші, інший мовленнєвий матеріал.

2. Практика проводиться у базових дошкільних закладах освіти. Для керівництва педагогічною практикою студентів призначаються досвідчені викладачі факультету дошкільної педагогіки та психології, що мають досвід роботи у дошкільному закладі, практичні працівники, що працюють у ЗДО.

3. Студент-практикант призначається в одну з груп дітей середнього дошкільного віку, у якій він працює протягом усього періоду практики за розкладом свого вихователя-наставника.

4. Тривалість робочого дня студента-практиканта - 6 годин. Робочий день розпочинається о 8 год., закінчується о 14 год. (перша зміна). Друга зміна розпочинається о 12 год., закінчується о 18 год.

5. Роботу з дітьми студенти-практиканти здійснюють під постійним контролем вихователя-наставника, який несе безпосередню відповідальність за життя і здоров'я дітей групи, їх навчання і виховання.

6. Студенти зобов'язані виконувати правила внутрішнього трудового режиму дошкільного закладу, підкорятися розпорядженням директора дошкільного закладу. Однак передусім студент-практикант повинен виконувати вказівки та розпорядження керівника практики, без погодження з яким студент-практикант не може бути переведений в іншу групу, залучений до таких видів діяльності в ЗДО, які не передбачені програмою практики, звільнений від виконання будь-яких видів педагогічної діяльності, які заплановані програмою практики.

7. Протягом усієї практики студент веде щоденник педагогічної практики, який він зобов'язаний щоденно мати при собі в дошкільному закладі і вчасно заповнювати. Щоденник є основною формою поточного звіту студента-практиканта перед керівником педагогічної практики. Після завершення практики щоденник із виставленими у ньому вихователем-наставником оцінками додається до звітної документації студента-практиканта.

Розділ I. Спостереження і аналіз педагогічної діяльності вихователя середньої групи дітей закладу дошкільної освіти

Програма педагогічної практики у дошкільному закладі передбачає проведення практикантами різнопланової організаційно-педагогічної та методичної роботи, обумовленої виконанням посадових обов'язків вихователя середньої групи дітей дошкільного віку.

Самостійному проведенню навчально-виховного процесу в середній групі передують ознайомлення студентів-практикантів з дошкільним закладом, організацією його роботи. Практика розпочинається із бесіди студентів з керівником дошкільної установи, у ході якої практиканти отримують загальні відомості про дошкільний заклад (його тип, вид, контингент вихованців, основні напрями навчально-виховної роботи з дітьми, пріоритетні завдання, на розв'язання яких спрямована робота

закладу), дізнаються, на основі якої програми здійснюється навчання і виховання дошкільнят та які форми планування навчально-виховної роботи прийняті в дошкільньому закладі. Директор ЗДО проводить також інструктаж студентів щодо охорони праці та безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку.

Основним змістом роботи студентів практикантів протягом перших 2-3 днів педагогічної практики є спостереження і аналіз педагогічної діяльності вихователя-наставника. Студент практикант вивчає режим життя групи, специфіку організації життєдіяльності дітей середнього дошкільного віку. Особливу увагу слід звернути на своєрідність організації педагогічного процесу в тій групі, в якій студент проходить педагогічну практику: комплектування групи, організацію інтер'єру групових приміщень, стиль педагогічного спілкування вихователя-наставника, розподіл обов'язків між персоналом групи тощо; доцільно проаналізувати перспективні та календарні плани роботи групи за 1-2 місяці, що передують початку практики, зорієнтуватися у змісті програми середньої групи закладу дошкільної освіти.

Студент-практикант має щодня ознайомлюватися з планом навчально-виховної роботи, яким керується вихователь, у бесіді з педагогом виявляти доцільність і відповідність програмі накреслених завдань, обраних вихователем форм, методів та прийомів роботи з дітьми у середній групі. Спостерігаючи за роботою вихователя-наставника, практикант веде щоденник, у якому зазначає всі важливі для аналізу і власного використання аспекти педагогічного процесу.

Важливою частиною педагогічної діяльності вихователя є підготовка і проведення занять з дітьми. Студент-практикант залучається до процесу підготовки занять (допомагає готувати та розміщувати дидактичний матеріал, створювати в групі умови для проведення заняття тощо), обговорює відвідане заняття з вихователем-наставником, фіксуючи у щоденнику розгорнуту якісну оцінку заняття, а також власні творчі ідеї щодо навчання дітей дошкільного віку, що виникли у процесі перегляду заняття та його обговорення.

Спостерігаючи педагогічний процес, практикант ознайомлюється також із методичним та дидактичним забезпеченням навчально-виховного процесу: аналізує

наявні в групі ігрові матеріали, наочні дидактичні посібники, технічні засоби навчання та дидактичний матеріал, що зберігається у методичному кабінеті дошкільного закладу, а також можливі умови їх використання у подальшій діяльності під час педагогічної практики.

В цей період у дошкільному закладі можуть також бути організовані показові заняття з різних розділів програми дошкільного закладу та різних типів: комплексні, комбіновані, тематичні, інтегровані заняття; заняття фронтальні, групові, індивідуальні; вечори розваг, тематичні свята та ін. Показові заходи спостерігають і беруть участь в їх обговоренні усі студенти підгрупи. Результати спостережень практиканти фіксують у щоденнику.

Розділ II. Самостійне виконання студентом-практикантом обов'язків вихователя середньої групи закладу дошкільної освіти

Програма другого змістового модуля в основному реалізується протягом 2-4 тижнів педагогічної практики, проте розпочинати її можна і раніше. З перших днів практики студент повинен допомагати вихователю середньої групи проводити ранковий прийом дітей, організацію їх життєдіяльності (сніданок, обід, денний сон, ранкову та коригуючу гімнастику), ігри з дітьми, прогулянки. Таким чином, поступово спостереження і аналіз педагогічної діяльності вихователя-наставника починає доповнюватися самостійним виконанням студентом-практикантом обов'язків вихователя середньої групи ЗДО. З другого тижня практики студент-практикант повинен самостійно здійснювати всі основні види педагогічної діяльності вихователя. У цей період студенти організовують педагогічний процес у відповідності з перспективними та календарними планами, складеними вихователями. Кожен студент, проконсультувавшись із педагогом-наставником, самостійно складає детальний план навчально-виховної роботи своєї робочої зміни, який фіксує у щоденнику педагогічної практики і, за домовленістю з наставником, у груповому календарному плані. Плани складають у відповідності до вимог, прийнятих у дошкільному закладі, але з більшою деталізацією видів роботи. Щодня перед початком роботи студент-практикант подає для затвердження наставнику план та

конспекти занять, які буде проводити з дітьми, готує необхідний матеріал до заняття.

У кінці робочої зміни студент-практикант обговорює свою діяльність з вихователем-наставником, отримує консультації щодо наступного робочого дня. Проведену самостійно роботу студент-практикант фіксує в щоденнику, вчиться аналізувати власну діяльність, об'єктивно оцінювати її.

Готуючись до занять та інших форм роботи з дітьми, студент удосконалює навички роботи з методичною літературою, дидактичними матеріалами, наочними посібниками, учиться аналізувати отриману інформацію, адаптувати її до рівня розвитку дітей своєї групи. Під час проведення роботи з дітьми студент-практикант приділяє значну увагу налагодженню з вихованцями таких взаємин, що забезпечують емоційно-позитивну атмосферу педагогічного спілкування. Він прагне виявити свій інтерес, доброзичливе ставлення, до дітей, любов до них, розвиває вміння слухати дітей, розмовляти з ними, бути уважним до їхніх потреб. Важливо також навчатись враховувати типологічні та індивідуальні особливості дітей, здійснювати індивідуально-диференційний підхід у навчанні та вихованні дошкільнят.

Кожне заняття, проведене студентом-практикантом, обговорюється з вихователем-наставником, який оцінює заняття за п'ятибальною системою, фіксуючи оцінку у журналі обліку роботи студентів під час педагогічної практики.

На четвертому тижні педагогічної практики кожен студент – практикант проводить залікову форму організації життєдіяльності дітей середньої групи, це можуть бути прогулянки, свята, розваги, ігри-драматизації, вистави лялькових театрів, колективні форми праці чи ігрової діяльності, фізкультурно-оздоровча робота тощо. На залікові заходи запрошують усіх студентів-практикантів, які працюють у дошкільному закладі, разом з вихователем-наставником, керівником практики і вони обговорюють проведений захід.

Розділ III. Організаційно-педагогічна та методична робота в середній групі закладу дошкільної освіти

Самостійна навчально-виховна робота з дітьми середньої групи доповнюється організаційно-педагогічною та методичною роботою, яку студент-практикант проводить протягом основного періоду практики (другий-четвертий тижні). Вона передбачає, зокрема, створення у групі умов для адаптації до дошкільного закладу дітей, які прибувають у групу за час педагогічної практики (складання плану індивідуальної роботи з дитиною, проведення бесід з батьками, організація діяльності дитини у перші дні перебування в дитячому садку тощо).

Студент - практикант долучається до створення у середній групі закладу дошкільної освіти умов для розвитку самостійної діяльності дітей (ігрової, трудової, художньої), ознайомлюється із принципами організації предметно-розвивального середовища в групі, складає перелік наявних у групі наочних матеріалів та дидактичних посібників, залучається до добору методичних матеріалів, необхідних у групі, де він працює.

Студент-практикант ознайомлюється також зі змістом та різноманітними формами пропаганди педагогічних знань серед батьків, бере участь у підготовці матеріалів для куточка батьків, папок-пересувок, допомагає в підготовці і проведенні батьківських зборів, при потребі організовує групові або індивідуальні консультації для батьків своїх вихованців.

Під час педагогічної практики студент бере участь в усіх методичних заходах, що проводяться в дошкільному закладі: педагогічних радах і читаннях, семінарах-практикумах, методичних годинах. Студент-практикант за дорученням керівників дошкільної установи може залучатися до роботи методичного кабінету закладу дошкільної освіти (готувати реферати на певну тематику, допомагати у систематизації методичних матеріалів, оформленні стендів, виготовленні дидактичних наочних посібників). Студент-практикант повинен звернути особливу увагу на ознайомлення з передовим педагогічним досвідом, який вивчається і впроваджується усередній групі закладу дошкільної освіти.

Зміст проведеної студентом-практикантом методичної роботи має бути відображений у щоденнику педагогічної практики, результати всіх видів

організаційно-педагогічної та методичної діяльності оцінюються працівниками дошкільної установи (вихователем групи, методистом або директором).

Індивідуальне завдання: розробка та виготовлення наочних та методичних посібників для роботи з дітьми середньої групи. Кожен студент-практикант розробляє наочний або методичний посібник, потреба у якому виявляється в ході аналізу розвивального середовища середньої групи. Наочний посібник може бути виготовлений також для методичного кабінету дошкільного закладу. У цьому випадку для розробки посібника студенти-практикантиможуть об'єднатися у підгрупу з 4-5 осіб.

Розділ IV. Вивчення особистості дітей середнього дошкільного віку, дитячого колективу та проведення психолого-педагогічної діагностики

Важливою складовою частиною роботи студента-практиканта є також проведення психолого-педагогічної діагностики, спрямованої на вивчення особистості дітей середнього дошкільного віку та соціометричне дослідження групи.

Це завдання педагогічної практики студент починає розв'язувати з перших днів перебування в групі. Обираючи дитину, за якою буде спостерігати, студент-практикант має порадитися з вихователем групи, психологом дошкільного закладу. Перш за все слід скласти план вивчення особистості дитини. Користуючись психолого-педагогічною літературою, виділити основні критерії для оцінки фізичного, розумового, особистісного рівнів розвитку дитини певного віку, обрати методи психолого-педагогічної діагностики, які будуть застосовуватись під час збору відомостей про дитину. При цьому студент-практикант повинен враховувати, що головним методом вивчення дитини середньої групи має бути психолого-педагогічне спостереження. Отримані за час спостережень відомості доповнюються і уточнюються в бесідах з батьками дитини, вихователями групи, під час індивідуальних діагностичних вправ, які проводить з дитиною студент-практикант, вивчення педагогічної та методичної документації дошкільного закладу.

Хід і результати вивчення особистості дитини студент-практикант фіксує у щоденнику педагогічної практики, зазначаючи зауваження, думки щодо розвитку дитини, можливі рекомендації щодо її виховання.

Паралельно з вивченням особистості одного з вихованців середньої групи студент-практикант здійснює психолого-педагогічне вивчення дитячого колективу. Використовуючи методи спостереження різних видів індивідуальної та спільної діяльності дошкільнят, їхніх стосунків, бесіди з вихователями, батьками, їх анкетування (при потребі), індивідуальні бесіди з дітьми та соціометричні методики, студент отримує різноманітні відомості про колектив вихованців своєї групи. Відомості про склад групи (кількість хлопчиків та дівчаток; вихованців з повних, неповних, багатодітних сімей), вік дітей студент зазначає у щоденнику педагогічної практики. Варто також проаналізувати загальний рівень фізичного і психічного розвитку дітей у середній групі, ставлення дітей до дитячого садка, наявні у дітей ігрові, трудові та навчальні навички, моральні якості, виявити пізнавальні інтереси вихованців. Висновки з цих питань студент вміщує до щоденника педагогічної практики, доповнюючи їх декількома цікавими прикладами з власних спостережень за дітьми. Обов'язковим елементом психолого-педагогічної діагностики є проведення соціометричного дослідження, на основі якого створюється соціоматриця і соціограма групи та описується рівень розвитку стосунків вихованців у групі, оцінюється рівень сформованості дитячого колективу.

Індивідуальне завдання: складання психолого-педагогічної характеристики одного з вихованців групи та психолого-педагогічної характеристики колективу вихованців групи (на основі соціометрії).

Вимоги до звітної документації

По закінченні виробничої (в групах середнього віку) практики проводиться заключна конференція, на якій здобувачі освіти звітують про виконану роботу, а також висловлюють свою думку щодо змісту та організації практики.

Керівник оцінює роботу кожного здобувача освіти і оформлює звіт за результатами практики.

- 1.Щоденник спостережень педагогічної практики, що включає:
 - календарно-тематичне планування на період практики;
 - зміст виконаних завдань педагогічної практики;
 - звіт з педагогічної практики студента;
 - характеристика студента-практиканта.
- 2.Конспекти двох залікових і двох проведених студентом пробних занять з різних розділів програми;
- 3.Складання психолого-педагогічної характеристики одного з вихованців середньої групи та психолого-педагогічної характеристики колективу вихованців групи (на основі соціометрії).
- 4.Конспект проведеної студентом форми організації життєдіяльності дітей(на вибір).
- 5.Консультація для батьків з проблем виховання дітей середнього дошкільного віку.

**Критерії оцінювання результатів виробничої(в групах середнього віку)
педагогічної практики**

№ з/п	Зміст критеріїв оцінювання	Оцінка в балах	Максимальна кількість балів
I.	Спостереження і аналіз педагогічної діяльності вихователя середньої групи		20
	-проводить організаційно-педагогічну та методичну роботи, зумовлені виконанням посадових обов'язків вихователя середньої групи дітей; -ознайомлюється з планом навчально-виховної роботи, яким керується вихователь; -вивчає режим життя середньої групи, специфіку організації життєдіяльності дітей; -аналізує перспективні та календарні плани роботи середньої групи за 1-2 місяці, що передують початку практики; -ознайомлюється із методичним та дидактичним забезпеченням навчально-виховного процесу; -аналізує наявні в групі ігрові матеріали, наочні дидактичні посібники,	15-20	

	технічні засоби навчання та дидактичний матеріал, що зберігається у методичному кабінеті дошкільного закладу. Завдання виконані в повному обсязі.		
	-вивчає режим життя середньої групи, специфіку організації життєдіяльності дітей; -аналізує перспективні та календарні плани роботи групи за 1-2 місяці, що передують початку практики; -ознайомлюється з планом навчально-виховної роботи, яким керується вихователь середньої групи; -ознайомлюється із методичним та дидактичним забезпеченням навчально-виховного процесу; -аналізує наявні в групі ігрові матеріали, наочні дидактичні посібники, технічні засоби навчання та дидактичний матеріал, що зберігається у методичному кабінеті дошкільного закладу. Завдання виконані на достатньому рівні.	10-14	
	- аналізує наявні в групі ігрові матеріали, наочні дидактичні посібники, технічні засоби навчання та дидактичний матеріал, що зберігається у методичному кабінеті дошкільного закладу; Завдання виконані на середньому рівні.	5-9	
	- ознайомлюється з планом навчально-виховної роботи, яким керується вихователь; Завдання виконані на низькому рівні.	0-4	
П.	Самостійне виконання студентом-практикантом обов'язків вихователя середньої групи		30
	-організовує педагогічний процес у відповідності з перспективними та календарними планами, складеними вихователями: - під час проведення залікових занять студент комплексно і оптимально вирішує навчальні, виховні та розвиваючі завдання; формує позитивну атмосферу в групі дітей дошкільного віку, забезпечує постійний контакт дитини з колективом дошкільників; оперативно виправляє власні помилки; імпровізує, корегуючи в залежності від ситуації на занятті, зміст та характер навчально- виховної діяльності; виявляє вміння застосовувати і творчо використовувати педагогічні та методичні знання, проявляє творчі здібності під час підготовки до різних видів діяльності в дошкільній установі;	20-30	

<ul style="list-style-type: none"> -демонструє знання та організаційні вміння у проведенні різних видів діяльності та режимних процесів; - творчо розробляє зміст виховних заходів та їх'відповідний підбір; -оптимально підбирає види діяльності з урахуванням вікових особливостей дітей дошкільного віку; -аналізує результати проведеного заходу і пропонує шляхи щодо його удосконалення; -аналіз заняття здійснює з урахуванням поставлених та реалізованих цілей та завдань, а також з позиції уявлення про себе, про дітей та предметно-розвиваючого середовища; -оцінює переваги і недоліки в змісті та організації заняття; - здатен творчо переосмислити і подати ідеї щодо удосконалення заняття; - пропонує рішення проблем, що виникли на занятті; - студент виконав всі завдання навчальної та виховної роботи з дошкільниками в повному обсязі. 		
<ul style="list-style-type: none"> -організовує педагогічний процес у відповідності з перспективними та календарними планами групи: - під час проведення залікових занять студент комплексно і оптимально вирішує навчальні, виховні та розвиваючі завдання; - формує позитивну атмосферу в середній групі дітей дошкільного віку, забезпечує постійний контакт дитини з колективом дошкільників; -демонструє знання та організаційні вміння у проведенні різних видів діяльності та режимних процесів; -аналіз заняття здійснює з урахуванням поставлених та реалізованих цілей та завдань, а також з позиції уявлення про себе, про дітей та предметно-розвиваючого середовища; -оцінює переваги і недоліки в змісті та організації заняття; -здатен творчо переосмислити і подати ідеї щодо удосконалення заняття; -пропонує рішення проблем, що виникли на занятті; - студент виконав всі завдання навчальної та виховної роботи з дошкільниками в повному обсязі. 	10-19	
<ul style="list-style-type: none"> -організовує педагогічний процес у відповідності з перспективними та календарними планами групи: -під час проведення залікових занять студент вирішує навчальні і виховні завдання; -формує позитивну атмосферу в середній групі дітей, забезпечує постійний контакт дитини з колективом дошкільників; 	5-9	

	<ul style="list-style-type: none"> - демонструє організаційні вміння у проведенні різних видів діяльності та режимних процесів; - аналіз заняття здійснює з урахуванням поставлених завдань; - студент виконав завдання навчальної та виховної роботи з дошкільниками не в повному обсязі. 		
	- студент не виконав завдання навчальної та виховної роботи з дошкільниками.	0-4	
Ш.	Організаційно-педагогічна та методична робота в середній групі		20
	<ul style="list-style-type: none"> - складає план індивідуальної роботи з дитиною; - створює у групі умови для розвитку самостійної діяльності дітей (ігрової, трудової, художньої); - організовує предметно-розвивальне середовище в середній групі; - складає перелік наявних у групі наочних матеріалів та дидактичних посібників; - ознайомлюється та організовує різноманітні форми пропаганди педагогічних знань серед батьків; - бере участь у підготовці матеріалів для куточка батьків, папок-пересувок; - бере участь у проведенні батьківських зборів, при потребі організовує групові або індивідуальні консультації для батьків своїх вихованців; - проводить бесіди з батьками; - бере участь в усіх методичних заходах, що проводяться в дошкільному закладі: педагогічних радах і читаннях, семінарах-практикумах, методичних годинах; - залучається до роботи методичного кабінету дитячого садка (готує реферати на певну тематику, допомагає у систематизації методичних матеріалів, оформленні стендів, виготовленні дидактичних наочних посібників); - ознайомлюється з передовим педагогічним досвідом, який вивчається і впроваджується у дошкільному закладі; - розробляє та виготовляє наочні та методичні посібники для роботи з дітьми середньої групи дошкільного закладу. <p>Завдання виконані в повному обсязі.</p>	15-20	
	<ul style="list-style-type: none"> - створює у групі умови для розвитку самостійної діяльності дітей (ігрової, трудової, художньої); - складає перелік наявних у групі наочних матеріалів та дидактичних посібників; - ознайомлюється та організовує різноманітні форми пропаганди педагогічних знань серед батьків; 	10-14	

	<ul style="list-style-type: none"> -проводить бесіди з батьками; -ознайомлюється з передовим педагогічним досвідом, який вивчається і впроваджується у дошкільному закладі; -розробляє та виготовляє наочні та методичні посібники для роботи з дітьми середнього віку. <p>Завдання виконані на достатньому рівні.</p>		
	<ul style="list-style-type: none"> - створює у групі умови для розвитку самостійної діяльності дітей (ігрової, трудової, художньої); -складає перелік наявних у групі наочних матеріалів та дидактичних посібників; -ознайомлюється та організовує різноманітні форми пропаганди педагогічних знань серед батьків; -проводить бесіди з батьками; -залучається до роботи методичного кабінету дошкільного закладу; <p>Завдання виконані на середньому рівні.</p>	5-9	
	<ul style="list-style-type: none"> - ознайомлюється з організаційно-педагогічною та методичною роботою дошкільного закладу. <p>Завдання виконані на низькому рівні.</p>	0-4	
ІУ.	Вивчення особистості дитини середньої групи, дитячого колективу та проведення психолого-педагогічної діагностики		20
	<ul style="list-style-type: none"> -складає план вивчення особистості дитини середньої групи; - вивчає педагогічну та методичну документацію дошкільного закладу; -виділяє основні критерії оцінки фізичного, розумового, особистісного рівнів розвитку дитини середнього віку, обирає методи психолого-педагогічної діагностики, які будуть застосовуватись під час збору відомостей про дитину; -проводить психолого-педагогічної діагностику, спрямовану на вивчення особистості дитини середнього віку та соціометричне дослідження групи. - розробляє індивідуальні діагностичні вправи, які проводить з дитиною; -проводить психолого-педагогічне вивчення дитячого колективу; -використовує методи спостереження різних видів індивідуальної та спільної діяльності дошкільнят, їхніх стосунків; -проводить бесіди з вихователями, батьками, їх анкетування (при потребі); -виконує соціограму групи (описується рівень розвитку стосунків вихованців у середній групі, оцінюється рівень сформованості дитячого колективу); 	15-20	

	- складає психолого-педагогічну характеристику одного з вихованців середньої групи та психолого-педагогічну характеристику колективу вихованців групи (на основі соціометрії). Завдання виконані в повному обсязі.		
	- складає план вивчення особистості дитини; - проводить психолого-педагогічної діагностику, спрямовану на вивчення особистості дітей дошкільного віку та соціометричне дослідження середньої групи. - розробляє індивідуальні діагностичні вправи, які проводить з дитиною; - виконує соціограму групи (описується рівень розвитку стосунків вихованців у середній групі, оцінюється рівень сформованості дитячого колективу); - складає психолого-педагогічну характеристику одного з вихованців середньої групи та психолого-педагогічну характеристику колективу вихованців групи (на основі соціометрії). - проводить бесіди з вихователями, батьками, їх анкетування (при потребі); Завдання виконані на достатньому рівні.	10-14	
	- складає план вивчення особистості дитини середньої групи; - розробляє індивідуальні діагностичні вправи, які проводить з дитиною;	5-9	
	- складає психолого-педагогічну характеристику одного з вихованців середньої групи; - розробляє індивідуальні діагностичні вправи, які проводить з дитиною; Завдання виконані на середньому рівні.		
	- складає план вивчення особистості дитини середньої групи; - виділяє основні критерії оцінки фізичного, розумового, особистісного рівнів розвитку дитини середнього віку, обирає методи психолого-педагогічної діагностики, які будуть застосовуватись під час збору відомостей про дитину, але не оформляє належні види документації. Завдання виконані на низькому рівні.	0-4	
У.	Оформлення звітної документації		10
	- подав звітну документацію у повному обсязі і вчасно: щоденник та звіт практиканта оформлений у відповідності з вимогами; захист відбувся у вигляді усного звіту з критичним аналізом підсумків особистої практики.	7-10	

- подав звітну документацію у повному обсязі і вчасно; щоденник має естетичний вигляд, але зміст записів не повністю розкриває види діяльності практики; захист підсумків особистої практики відбувся без критичного аналізу.	4-6	
- подав звітну документацію не у повному обсязі: якість документації незадовільна, із значними помилками та неточностями, подана із запізненням.	0-3	
- документація не підготована належним чином і вчасно.	0	

**Розподіл балів за видами діяльності здобувачів
під час виробничої практики (в групах середнього віку)**

№	Види завдань	Кільк. балів	Оцінює
I	Спостереження і аналіз педагогічної діяльності вихователя середньої групи дітей дошкільного закладу	Максим. кільк. 10	Керівник практики
1	Ознайомлення з планом навчально-виховної роботи, яким керується виховatelj.	1-5	
.1			
1	Ознайомлення із методичним та дидактичним забезпеченням навчально-виховного процесу середньої групи.	1-5	
.2			
II	Самостійне виконання студентом-практикантом обов'язків вихователя дітей середньої групи	30	Керівник практики
2	Аналіз перспективного та календарного планів роботи групи за 1-2 місяці.	1-5	
.1			
2	Конспекти залікових занять з дидактичним, наочним матеріалом.	1-20	
.2			
2	Конспект проведеної студентом форми організації життєдіяльності дітей (на вибір).	1-5	
.3			
III	Організаційно-педагогічна та методична робота в середній групі ЗДО	20	Керівник практики
3	Складання плану індивідуальної роботи з дитиною.	1-5	
.1			
3	Участь у підготовці матеріалів для куточка батьків, папок-пересувок.	1-5	
.2.			
3	Проведення бесід з батьками.	1-5	
.3			
3	Участь в усіх методичних заходах:	1-5	

.4.	педагогічних радах і читаннях, семінарах-практикумах, методичних годинах.		
У.	Вивчення особистості дитини середньої групи, дитячого колективу та проведення психолого-педагогічної діагностики	20	Керівник практики
4	Психолого-педагогічна характеристика однієї дитини середньої групи дошкільного закладу освіти;	1-10	
.1.			
4	Психолого-педагогічної характеристики колективу вихованців групи (на основі соціометрії).	1-10	
.2.			
У	Оформлення звітної документації (рівень відповідності звітної документації вимогам програми, захист результатів практики)	20	Керівник практики
.			
5	Виступ з доповіддю на конференції за підсумками педпрактики	1-10	
.1			
5	Щоденник студента-практиканта та захист у вигляді усного звіту з критичним аналізом підсумків особистої практики.	1-10	
.2			
	ВСЬОГО	100	

Рекомендовані джерела

1. Базовий компонент дошкільної освіти / наук. кер.: А. М. Богуш; авт. кол.: Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В. та ін. К., 2012. 26 с.
2. Барищук Г.С. Прислухайтесь, як говорить ваша дитина. Альбом обстеження мовлення дітей: Посібник логопеда. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. 48 с.
3. Беленька Г. В. Вихователь дітей дошкільного віку : становлення фахівця в умовах навчання : [монографія]. Київ., Світич, 2006. 304 с.
4. Бочелюк О. І., Романюк Т. В. Організація освітнього процесу в різновіковій групі дошкільного навчального закладу. Х.: Вид-во «Ранок», 2015. 192 с.
5. Бурова А. П. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 256 с.
6. Гавриш Н. В. Сучасне заняття: формальні, змістові та структурні ознаки. Дошкільне виховання, 2007. № 8. С.10-14. 20
7. Грицкова Ю. В. Педагогічна практика у закладах дошкільної освіти: програма та методичні рекомендації [для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня четвертого року навчання]. Харків: Монограф, 2019. 88 с.
8. Дитина : Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч [та ін.]; наук. ред.: Г. В. Беленька, М. А. Машовець; МОН України, Київськ. ун-т імені Б. Грінченка. К. : Київськ. ун-т імені Б. Грінченка, 2016. 304с.
10. Концепція розвитку дошкільної освіти на 2010-2016 рр. (проект) // Дошкільне виховання, 2010. № 2. С. 2–7.

11.Кидина Л. М. Детская психология : метод. пособие для самост. работы студентов : в 2 ч. Донецк : ДООУ, 2006. Ч. 1. 62 с.

12.Піроженко Т. О. Особистість дошкільника: перспективи розвитку: навч.-метод. посіб. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 136 с.

13.Примірний перелік ігрового та навчально-дидактичного обладнання для закладів дошкільної освіти (затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 19 грудня 2017 року № 1633). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/perelik-igrovogo-ta-navchalnodidaktichnogo-obladnannya> (дата звернення: 01.10.2019).

14.Про дошкільну освіту : Закон України, поточна редакція від 16.07.2019 № 2628-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14> (дата звернення: 01.10.2019).

15.Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. І. Білан; за заг. ред. О. В. Низковської. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 256 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Бібліотека Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. URL: <https://library.pdpu.edu.ua>.

2. Електронний архів (репозитарій) Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua>.

3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

4. Дошкільна освіта [Електронний ресурс]. 2005. № 4. Режим доступу : <http://www.ukrdeti.com/2005/index2005.php>.

5. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://odnb.odessa.ua>.

6. Платформа масових відкритих онлайн-курсів Prometheus. URL: <https://prometheus.org.ua>

7. Студія онлайн-освіти EdEra. URL: <https://www.ed-era.com>.

8. <https://dohcolonoc.ru> - сайт для вихователів ЗДО;

9. <https://sites.google.com> – сайт для педагогів ЗДО;

10. <http://www.za-partoi.ru> – блог з виховання, навчання та розвитку дошкільників: корисні статті, поради з виховання та дитячої психології;

1.5. ВИРОБНИЧА: ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА У ЗДО

(В ГРУПАХ ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ)

Вступ

Організація передшкільної освіти дітей старшого дошкільного віку зумовлюється нагальною потребою сучасного суспільства, необхідністю реалізації принципу безперервності освіти, забезпеченням її цілісності, дотриманням наступності, перспективності й спадкоємності в розвитку, навчанні та вихованні дітей старшого дошкільного віку і першого класу початкової школи.

Теоретичне та практичне вивчення означеної проблеми переконливо засвідчує необхідність виокремлення проміжної ланки в системі безперервної освіти між її дошкільною і початковою ланками, а саме передшкільної освіти дітей п'яти-шести років життя, що збалансує зміст, форми та методику формування особистості майбутнього школяра, не дублюючи шкільних програм і методів навчання та водночас забезпечить наступність, перспективність, спадкоємність змісту, методики і способів взаємодії в системах «дитина-учень», «учитель-дитина», безкризовий перехід дітей передшкільної ланки до першого класу школи в постійній взаємодії усіх учасників навчально-виховного процесу дошкільних закладів і початкової школи.

Дошкільний заклад є першою ступеню у системі освіти і виконує важливу функцію підготовки дітей до школи. Від того, наскільки якісно, своєчасно буде підготовлена дитина до школи, залежить успішність її подальшого навчання. Підготовка дітей до школи містить в собі дві основні задачі: всебічне виховання дитини (фізичне, розумове, моральне, естетичне) і спеціальну підготовку до засвоєння тих предметів, які вона буде вивчати в школі. Системний аналіз тих вимог, які пред'являє до дитини школа, і тих психофізіологічних якостей, які вона повинна придбати, щоб виконати вказані вимоги, свідчать про необхідність комплексного підходу до визначення змісту, форм і методів підготовки дошкільників до шкільного навчання. Проблема модернізації освіти, наступності та перспективності її дошкільної, передшкільної і початкової ланок має міждисциплінарний характер, перебуваючи на перетині проблемних сфер педагогіки, психології, філософії, соціології, фізіології з неоднозначністю їх трактування.

Мета практики: підготовка студентів до виконання функцій вихователя і аналізу ступеня готовності дітей передшкільного віку до навчання у початковій школі, формування вмінь проведення системи навчально-виховної роботи з дітьми передшкільного віку.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку із застосуванням теорії і методики дошкільної освіти в типових і невизначених умовах закладів дошкільної освіти загального, спеціалізованого типу і сім'ї.

Загальні компетентності:

КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності.

Спеціальні компетентності:

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

КС-8. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі й довкіллі.

КС-10. Вміння складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

КС-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

КС-12. Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності.

КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

КС-14. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.

КС-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей

КС-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню і психологічну інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

Основні **завдання** педагогічної практики в групах дітей передшкільного віку:

1. Поглиблювати знання студентів з психології, педагогіки та фахових методик; формувати вміння застосовувати знання при виконанні педагогічних завдань в умовах реального навчально-виховного процесу дошкільного закладу.

2. Вчити студентів організовувати процес передшкільної освіти дітей відповідно із сучасними вимогами педагогічної науки та практики.

3. Вчити спостерігати і аналізувати навчально-виховний процес у групі дітей передшкільної освіти дошкільного закладу, діагностувати готовність дітей до нової соціальної позиції «школяр».

4. Виховувати у студентів любов до педагогічної професії, стимулювати до поглиблення педагогічних знань та розвитку педагогічних здібностей.

5. Вчити проводити експериментально-дослідну роботу на основі психолого-педагогічного спостереження за дітьми.

ЗМІСТ І МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ВИРОБНИЧОЇ: ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ЗДО (В ГРУПАХ ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ)

Для ефективної реалізації програми педагогічної практики у групах дітей передшкільного віку мають бути враховані такі умови її організації:

Перед початком педагогічної практики проводиться визначення рівня готовності студентів до практики у формі методичного допуску, метою якого є діагностика рівня педагогічних знань та практичних навичок роботи з дітьми передшкільного віку, а також накопичення студентами певного методичного матеріалу для практики. З цією метою студенти самостійно добирають ігри, загадки, вірші, інший мовленнєвий матеріал. Студенти можуть також подати зразки чи описи цікавих наочних посібників для роботи з дітьми передшкільного віку, створені самими студентами чи запозичені з методичної літератури, журналів тощо.

Практика проводиться у базових дошкільних закладах та групах передшкільної підготовки дітей. Для керівництва педагогічною практикою студентів призначаються досвідчені викладачі факультету дошкільної педагогіки та психології, що мають досвід роботи у дошкільному закладі, практичні працівники.

Студент-практикант призначається в одну з груп дітей передшкільного віку, у якій він працює протягом усього періоду практики за розкладом свого вихователя-наставника.

Роботу з дітьми студенти-практиканти здійснюють під постійним контролем вихователя-наставника, який несе безпосередню відповідальність за життя і здоров'я дітей групи, їх навчання і виховання.

Студенти зобов'язані виконувати правила внутрішнього трудового режиму дошкільного закладу, підкорятися розпорядженням директора дошкільного закладу, інших осіб, які мають право інспектувати дошкільний заклад. Однак передусім студент-практикант повинен виконувати вказівки та розпорядження групового методиста практики, без погодження з яким студент-практикант не може бути переведений в іншу групу, залучений до таких видів діяльності в дошкільному закладі, які не передбачені програмою практики, звільнений від виконання будь-яких видів педагогічної діяльності, які заплановані програмою практики.

Протягом усієї практики студент веде щоденник педагогічної практики, який він зобов'язаний щоденно мати при собі в дошкільному закладі і вчасно заповнювати. Щоденник є основною формою поточного звіту студента-практиканта перед груповим методистом та керівником педагогічної практики. Після завершення практики щоденник із виставленими у ньому вихователем-наставником оцінками додається до звітної документації студента-практиканта.

Розділ I. Спостереження і аналіз педагогічної діяльності вихователя групи дітей передшкільного віку

Програма педагогічної практики передбачає проведення практикантами різнопланової організаційно-педагогічної та методичної роботи, обумовленої виконанням посадових обов'язків вихователя групи дітей передшкільного віку.

Основним змістом роботи студентів практикантів протягом перших днів педагогічної практики є спостереження і аналіз педагогічної діяльності вихователя групи дітей передшкільного віку. Студент практикант вивчає режим життя групи, специфіку організації життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку. Особливу увагу слід звернути на своєрідність організації педагогічного процесу в тій групі, в

якій студент проходить педагогічну практику: комплектування групи, стиль педагогічного спілкування вихователя-наставника, розподіл обов'язків між персоналом групи тощо, зорієнтуватися у змісті програми для відповідної групи дітей передшкільного віку.

Студент-практикант має щодня ознайомлюватися з планом навчально-виховної роботи, яким керується вихователь, у бесіді з педагогом виявляти доцільність і відповідність програмі накреслених завдань, обраних вихователем форм, методів та прийомів роботи з дітьми передшкільного віку. Спостерігаючи за роботою вихователя-наставника, практикант веде щоденник, у якому зазначає всі важливі для аналізу і власного використання аспекти педагогічного процесу. Спостерігаючи педагогічний процес, практикант ознайомлюється також із методичним та дидактичним забезпеченням навчально-виховного процесу: аналізує наявні в групі ігрові матеріали, наочні дидактичні посібники, технічні засоби навчання та дидактичний матеріал, що зберігається у методичному кабінеті дошкільного закладу, а також можливі умови їх використання у подальшій діяльності під час педагогічної практики.

Розділ II. Самостійне виконання студентом-практикантом обов'язків вихователя групи дітей передшкільного віку

З перших днів практики студент повинен допомагати вихователю групи проводити ранковий прийом дітей, організацію їх життєдіяльності (сніданок, обід, денний сон, ранкову та коригуючу гімнастику), ігри з дітьми, прогулянки. Таким чином, поступово спостереження і аналіз педагогічної діяльності вихователя-наставника починає доповнюватися самостійним виконанням студентом-практикантом обов'язків вихователя. З другого тижня практики студент-практикант повинен самостійно здійснювати всі основні види педагогічної діяльності вихователя. У цей період студенти організовують педагогічний процес у відповідності з планами, складеними вихователями. Кожен студент, проконсультувавшись із педагогом-наставником, самостійно складає детальний план навчально-виховної роботи своєї робочої зміни, який фіксує у щоденнику педагогічної

практики і, за домовленістю з наставником, у груповому календарному плані. Плани складають у відповідності до вимог, прийнятих у дошкільному закладі, але з більшою деталізацією видів роботи.

У кінці робочої зміни студент-практикант обговорює свою діяльність з вихователем-наставником, отримує консультації щодо наступного робочого дня. Проведену самостійно роботу студент-практикант фіксує в щоденнику, вчиться аналізувати власну діяльність, об'єктивно оцінювати її.

Під час проведення роботи з дітьми студент-практикант приділяє значну увагу налагодженню з вихованцями таких взаємин, що забезпечують позитивну атмосферу педагогічного спілкування. Він прагне виявити доброзичливе ставлення до дітей, любов до них, розвиває вміння слухати дітей, розмовляти з ними, бути уважним до їхніх потреб. Важливо також навчатись враховувати типологічні та індивідуальні особливості дітей, здійснювати індивідуально-диференційний підхід у навчанні та вихованні дітей старшого дошкільного віку. Кожне дослідження, проведене студентом-практикантом, обговорюється з вихователем-наставником, який аналізує і оцінює, фіксуючи оцінку у щоденнику студентів.

Розділ III. Організаційно-педагогічна та методична робота в групах дітей передшкільного віку

Самостійна навчально-виховна робота з дітьми групи доповнюється організаційно-педагогічною та методичною роботою, яку студент-практикант проводить протягом основного періоду практики. Вона передбачає, зокрема, створення у групі дітей передшкільного віку умов для адаптації до початкової школи (складання плану індивідуальної роботи з дитиною, проведення бесід з батьками та педагогічним колективом тощо).

Студент - практикант долучається до створення у групі умов для розвитку самостійної діяльності дітей, ознайомлюється із принципами організації предметно-розвивального середовища в групі, складає перелік наявних у групі наочних матеріалів та дидактичних посібників, залучається до добору методичних матеріалів, необхідних у групі дітей передшкільного віку.

Студент-практикант ознайомлюється також зі змістом та різноманітними формами пропаганди педагогічних знань серед батьків, бере участь у підготовці матеріалів для куточка батьків, папок-пересувок, допомагає в підготовці і проведенні батьківських зборів, при потребі організовує групові або індивідуальні консультації для батьків своїх вихованців.

Під час педагогічної практики студент бере участь в усіх методичних заходах, що проводяться в дошкільному закладі: педагогічних радах і читаннях, семінарах-практикумах, методичних годинах. Студент-практикант за дорученням керівників дошкільної установи може залучатися до роботи методичного кабінету дошкільного закладу. Студент-практикант повинен звернути особливу увагу на ознайомлення з передовим педагогічним досвідом, який вивчається і впроваджується у ЗДО.

Зміст проведеної студентом-практикантом методичної роботи має бути відображений у щоденнику педагогічної практики, результати всіх видів організаційно-педагогічної та методичної діяльності оцінюються працівниками дошкільної установи (вихователем групи, методистом або директором ЗДО).

Розділ IV. Проведення психолого-педагогічної діагностики дітей передшкільного віку

Важливою складовою частиною роботи студента-практиканта є також проведення психолого-педагогічної діагностики, спрямованої на вивчення особистості дітей передшкільного віку.

Загальну готовність дітей до школи допоможуть виявити запропоновані тести. Це завдання педагогічної практики студент починає розв'язувати з перших днів перебування в групі. Обираючи дитину, за якою буде спостерігати, студент-практикант має порадитися з психологом дошкільного закладу. Перш за все слід скласти план вивчення особистості дитини. Користуючись психолого-педагогічною літературою, виділити основні критерії для оцінки фізичного, розумового, особистісного рівнів розвитку дитини певного віку, обрати методи психолого-педагогічної діагностики, які будуть застосовуватись під час збору

відомостей про дитину. При цьому студент-практикант повинен враховувати, що головним методом вивчення дитини дошкільного віку має бути психолого-педагогічне спостереження. Отримані за час спостережень відомості доповнюються і уточнюються в бесідах з батьками дитини, вихователями групи.

Вимоги до звітної документації

По закінченні виробничої (в групах передшкільного віку) практики проводиться заключна конференція, на якій здобувачі освіти звітують про виконану роботу, а також висловлюють свою думку щодо змісту та організації практики.

Керівник оцінює роботу кожного здобувача освіти і оформлює звіт за результатами практики.

1.Щоденник спостережень педагогічної практики, що включає:

- календарно-тематичне планування на період практики;
- зміст виконаних завдань педагогічної практики;
- звіт з педагогічної практики студента;
- характеристика студента-практиканта.

2) проведення психолого-педагогічної діагностики дітей;

3) конспекти записок з різних видів діяльності дітей передшкільного віку(2-3).

Критерії оцінювання результатів виробничої(в групах передшкільного віку) педагогічної практики

№ з/п	Зміст критеріїв оцінювання	Максимальна кількість балів
I.	Спостереження і аналіз педагогічної діяльності вихователя групи дітей передшкільного віку	10
	Ознайомлюється з планом навчально-виховної роботи, яким керується вихователь групи дітей передшкільного віку; -вивчає режим життя старшої групи, специфіку організації життєдіяльності дітей;	8-10

	<p>Ознайомлення із методичним та дидактичним забезпеченням навчально-виховного процесу групи дітей передшкільного віку;</p> <p>-аналізує наявні в групі ігрові матеріали, наочні дидактичні посібники, технічні засоби навчання та дидактичний матеріал, що зберігається у методичному кабінеті дошкільного закладу.</p> <p>Завдання виконані в повному обсязі.</p>		
	<p>Ознайомлюється з планом навчально-виховної роботи, яким керується вихователь старшої групи:</p> <p>-вивчає режим життя старшої групи, специфіку організації життєдіяльності дітей;</p> <p>Ознайомлюється із методичним та дидактичним забезпеченням навчально-виховного процесу:</p> <p>-аналізує наявні в групі ігрові матеріали, наочні дидактичні посібники, технічні засоби навчання та дидактичний матеріал, що зберігається у методичному кабінеті дошкільного закладу.</p> <p>Завдання виконані на достатньому рівні.</p>	5-7	
	<p>- аналізує наявні в групі ігрові матеріали, наочні дидактичні посібники, технічні засоби навчання та дидактичний матеріал, що зберігається у методичному кабінеті дошкільного закладу;</p> <p>Завдання виконані на середньому рівні.</p>	2- 4	
	<p>- ознайомлюється з планом навчально-виховної роботи, яким керується вихователь;</p> <p>Завдання виконані на низькому рівні.</p>	0-1	
П.	<p>Самостійне виконання студентом-практикантом обов'язків вихователя групи дітей передшкільного віку</p>		20
	<p>Аналізує перспективні та календарні плани роботи старшої групи за 1-2 місяці:</p> <p>-організовує педагогічний процес у відповідності з перспективними та календарними планами, складеними вихователями:</p> <p>-під час проведення залікових занять студент комплексно і оптимально вирішує навчальні, виховні та розвиваючі завдання; формує позитивну атмосферу в групі дітей передшкільного віку, забезпечує постійний контакт дитини з колективом дошкільників; оперативно виправляє власні помилки; імпровізує, корегуючи в залежності від ситуації на занятті, зміст та характер навчально- виховної діяльності; виявляє вміння застосовувати і творчо використовувати педагогічні та методичні знання, проявляє творчі здібності під час підготовки до різних видів</p>	15-20	

<p>діяльності в дошкільній установі;</p> <ul style="list-style-type: none"> - демонструє знання та організаційні вміння у проведенні різних видів діяльності та режимних процесів; - творчо розробляє зміст виховних заходів та їх відповідний підбір; - оптимально підбирає види діяльності з урахуванням вікових особливостей дітей передшкільного віку; - аналізує результати проведеного заходу і пропонує шляхи щодо його удосконалення; - аналіз заняття здійснює з урахуванням поставлених та реалізованих цілей та завдань, а також з позиції уявлення про себе, про дітей та предметно-розвиваючого середовища; - оцінює переваги і недоліки в змісті та організації заняття; - здатен творчо переосмислити і подати ідеї щодо удосконалення заняття; - пропонує рішення проблем, що виникли на занятті; - студент виконав всі завдання навчальної та виховної роботи з дошкільниками в повному обсязі. 		
<ul style="list-style-type: none"> - Аналізує перспективні та календарні плани роботи старшої групи за 1-2 місяці; - організовує педагогічний процес у відповідності з перспективними та календарними планами, складеними вихователями; - аналізує перспективні та календарні плани роботи старшої групи за 1-2 місяці; - під час проведення залікових занять студент комплексно і оптимально вирішує навчальні, виховні та розвиваючі завдання; - формує позитивну атмосферу в старшій групі дітей дошкільного віку, забезпечує постійний контакт дитини з колективом дошкільників; - демонструє знання та організаційні вміння у проведенні різних видів діяльності та режимних процесів; - аналіз заняття здійснює з урахуванням поставлених та реалізованих цілей та завдань, а також з позиції уявлення про себе, про дітей та предметно-розвиваючого середовища; - оцінює переваги і недоліки в змісті та організації заняття; - здатен творчо переосмислити і подати ідеї щодо удосконалення заняття; - пропонує рішення проблем, що виникли на занятті; - студент виконав всі завдання навчальної та виховної роботи з дошкільниками в повному обсязі. 	10-19	

	<ul style="list-style-type: none"> -організовує педагогічний процес у відповідності з перспективними та календарними планами групи: - аналізує перспективні та календарні плани роботи старшої групи за 1-2 місяці; -під час проведення залікових занять студент вирішує навчальні і виховні завдання; -формує позитивну атмосферу в старшій групі дітей, забезпечує постійний контакт дитини з колективом дошкільників; -демонструє організаційні вміння у проведенні різних видів діяльності та режимних процесів; -аналіз заняття здійснює з урахуванням поставлених завдань; -студент виконав завдання навчальної та виховної роботи з дошкільниками не в повному обсязі. 	5-9	
	<ul style="list-style-type: none"> - студент не виконав завдання навчальної та виховної роботи з дошкільниками. 	0-4	
Ш	Організаційно-педагогічна та методична робота в старшій групі		20
	<ul style="list-style-type: none"> -складає план індивідуальної роботи з дитиною; -створює у групі умови для розвитку самостійної діяльності дітей (ігрової, трудової, художньої); -організовує предметно-розвивальне середовище в старшій групі; -складає перелік наявних у групі наочних матеріалів та дидактичних посібників; -ознайомлюється та організовує різноманітні форми пропаганди педагогічних знань серед батьків; -бере участь у підготовці матеріалів для куточка батьків, папок-пересувок; -бере участь у проведенні батьківських зборів, при потребі організовує групові або індивідуальні консультації для батьків своїх вихованців; -проводить бесіди з батьками; -бере участь в усіх методичних заходах, що проводяться в дошкільному закладі: педагогічних радах і читаннях, семінарах- практикумах, методичних годинах; -залучається до роботи методичного кабінету дитячого садка (готує реферати на певну тематику, допомагає у систематизації методичних матеріалів, оформленні стендів, виготовленні дидактичних наочних посібників); -ознайомлюється з передовим педагогічним досвідом, який вивчається і впроваджується у дошкільному закладі; -розробляє та виготовляє наочні та методичні посібники для роботи з 	15-20	

	дітьми старшої групи дошкільного закладу. Завдання виконані в повному обсязі.		
	- створює у групі умови для розвитку самостійної діяльності дітей (ігрової, трудової, художньої); - складає перелік наявних у групі наочних матеріалів та дидактичних посібників; - ознайомлюється та організовує різноманітні форми пропаганди педагогічних знань серед батьків; - проводить бесіди з батьками; - ознайомлюється з передовим педагогічним досвідом, який вивчається і впроваджується у дошкільному закладі; - розробляє та виготовляє наочні та методичні посібники для роботи з дітьми старшого віку. Завдання виконані на достатньому рівні.	10-14	
	- створює у групі умови для розвитку самостійної діяльності дітей (ігрової, трудової, художньої); - складає перелік наявних у групі наочних матеріалів та дидактичних посібників; - ознайомлюється та організовує різноманітні форми пропаганди педагогічних знань серед батьків; - проводить бесіди з батьками; - залучається до роботи методичного кабінету дошкільного закладу; Завдання виконані на середньому рівні.	5-9	
	- ознайомлюється з організаційно-педагогічною та методичною роботою дошкільного закладу. Завдання виконані на низькому рівні.	0-4	
ІУ.	Вивчення особистості дитини старшої групи, дитячого колективу та проведення психолого-педагогічної діагностики		20
	- складає план вивчення особистості дитини старшої групи; - вивчає педагогічну та методичну документацію дошкільного закладу; - виділяє основні критерії оцінки фізичного, розумового, особистісного рівнів розвитку дитини старшого віку, обирає методи психолого-педагогічної діагностики, які будуть застосовуватись під час збору відомостей про дитину; - проводить психолого-педагогічної діагностику, спрямовану на вивчення особистості дитини старшого віку та соціометричне дослідження групи. - розробляє індивідуальні діагностичні вправи, які проводить з дитиною;	15-20	

<ul style="list-style-type: none"> -проводить психолого-педагогічне вивчення дитячого колективу; -використовує методи спостереження різних видів індивідуальної та спільної діяльності дошкільнят, їхніх стосунків; -проводить бесіди з вихователями, батьками, їх анкетування (при потребі); -виконує соціограму групи (описується рівень розвитку стосунків вихованців у старшій групі, оцінюється рівень сформованості дитячого колективу); -складає психолого-педагогічну характеристику одного з вихованців старшої групи та психолого-педагогічну характеристику колективу вихованців групи (на основі соціометрії). <p>Завдання виконані в повному обсязі.</p>		
<ul style="list-style-type: none"> -складає план вивчення особистості дитини; -проводить психолого-педагогічної діагностику, спрямовану на вивчення особистості дітей дошкільного віку та соціометричне дослідження старшої групи. -розробляє індивідуальні діагностичні вправи, які проводить з дитиною; -виконує соціограму групи (описується рівень розвитку стосунків вихованців у старшій групі, оцінюється рівень сформованості дитячого колективу); -складає психолого-педагогічну характеристику одного з вихованців старшої групи та психолого-педагогічну характеристику колективу вихованців групи (на основі соціометрії). -проводить бесіди з вихователями, батьками, їх анкетування (при потребі); <p>Завдання виконані на достатньому рівні.</p>	10-14	
<ul style="list-style-type: none"> -складає план вивчення особистості дитини старшої групи; -розробляє індивідуальні діагностичні вправи, які проводить з дитиною; 	5-9	
<ul style="list-style-type: none"> -складає психолого-педагогічну характеристику одного з вихованців старшої групи; -розробляє індивідуальні діагностичні вправи, які проводить з дитиною; <p>Завдання виконані на середньому рівні.</p>		
<ul style="list-style-type: none"> -складає план вивчення особистості дитини старшої групи; -виділяє основні критерії оцінки фізичного, розумового, особистісного рівнів розвитку дитини старшого віку, обирає методи психолого-педагогічної діагностики, які будуть застосовуватись під час збору відомостей про дитину ,але не оформляє належні види документації. <p>Завдання виконані на низькому рівні.</p>	0-4	

У	Оформлення звітної документації		10
	- подав звітну документацію у повному обсязі і вчасно: щоденник та звіт практиканта оформлений у відповідності з вимогами; захист відбувся у вигляді усного звіту з критичним аналізом підсумків особистої практики.	7-10	
	- подав звітну документацію у повному обсязі і вчасно; щоденник має естетичний вигляд, але зміст записів не повністю розкриває види діяльності практики; захист підсумків особистої практики відбувся без критичного аналізу.	4-6	
	- подав звітну документацію не у повному обсязі: якість документації незадовільна, із значними помилками та неточностями, подана із запізненням.	0-3	
	- документація не підготована належним чином і вчасно.	0	

Розподіл балів за видами діяльності студентів під час практики

№	Види завдань	Кільк. балів	Оцінює
I.	Спостереження і аналіз педагогічної діяльності вихователя групи дітей передшкільного віку	10	Керівник від бази практики
1.1	Ознайомлення з планом навчально-виховної роботи, яким керується вихователь групи дітей передшкільного віку	1-5	
1.2	Ознайомлення із методичним та дидактичним забезпеченням навчально-виховного процесу групи дітей передшкільного віку	1-5	
II.	Самостійне виконання студентом-практикантом обов'язків вихователя групи дітей передшкільного віку	20	Керівник практики
2.1	Аналіз перспективного та календарного планів роботи групи за 1-2 місяці.	1-5	
2.2	Конспект залікового заняття з дидактичним, наочним матеріалом.	1-10	
2.3	Добір і розробка ігор для підготовки дітей до школи	1-5	
III.	Організаційно-педагогічна та методична робота в групі дітей передшкільного віку	20	Керівник практики
3.1	Складання плану індивідуальної роботи з дитиною передшкільного віку	1-5	
3.2.	Участь у підготовці матеріалів для куточка батьків групи дітей передшкільного віку	1-5	
3.3	Проведення бесід з батьками дітей передшкільного віку	1-5	
3.4.	Підготовка науково-методичного семінару на тему	1-5	

	«Наступність роботи ЗДО і школи в системі безперервної освіти»		
IV.	Вивчення особистості дітей передшкільного віку, дитячого колективу та проведення психолого-педагогічної діагностики	30	Керівник практики
4.1.	Діагностика розвитку спілкування дітей з дорослими	1-10	
4.2.	Показники розвитку спілкування з однолітками	1-10	
4.3	Психолого-педагогічна характеристика дитини передшкільного віку	1-10	
У.	Оформлення звітної документації (рівень відповідності звітної документації вимогам програми, захист результатів практики)	20	Керівник практики
5.1	Виступ з доповіддю на конференції за підсумками педпрактики в групі дітей передшкільного віку	1-10	
5.2	Щоденник студента-практиканта та захист у вигляді усного звіту з критичним аналізом підсумків особистої практики.	1-10	
	ВСЬОГО	100	

Література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні / А. М. Богуш, Г. В. Беленька, О. Л. Богініч та ін. ; наук. кер. проф. А. М. Богуш. Київ : Світоч, 2012. 26с.
2. Богуславська Т. М. Варіативні концепції наступності дошкільної і початкової ланок освіти (у вітчизняній педагогіці ХХІ ст.) Психолого-педагогічний пошук : науч.-метод. журнал. 2009. Вип. 9. С.121.
3. Богуш А. М. Вектор наступності державних стандартів дошкільної та початкової освіти. Дошкільне виховання. 2012. № 7. С.21–23.
4. Дитина в дошкільні роки. Освітня програма «Дитина в дошкільні роки» / наук. кер. проф. Крутій К. Л. Запоріжжя, 2010. 46 с.
5. Закон України «Про дошкільну освіту» // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 49. Ст.259.
6. Ковшар Е. Преемственность в процессе взаимодействия дошкольного, предшкольного и начального образования // Образование через всю жизнь. Непрерывное образование в интересах устойчивого развития (Санкт-Петербург) сб.науч.статей Вып. 11. Ч. II. Санкт-Петербург, 2013. С.243–245.
7. Корчак Я. Как любить ребенка Калининград, 2002. С.22.
8. Назаренко Г.І. Забезпечення готовності дитини до навчання в школі: методичні рекомендації для вихователів дошкільних закладів, вчителів початкових класів та батьків .Харків : ХОНМІБО, 2002. 20 с.
9. Піроженко Т. Чому «гальмує» дошкільна зрілість? // Вихователь-методист дошкільного закладу. 2012. № 7. С. 9–12.

10. Програма виховання і навчання дітей від 2 до 7 років «Дитина» / наук. кер. О. В. Проскура, Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко. Київ, 2010. 281с.
11. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» / О. О. Андрієтті, О. П. Голубович, О. П. Долина. Тернопіль : Мандрівець, 2013. 104 с.
12. Савченко О. Я. Наступність і перспектива в роботі двох перших ланок освіти. Дошкільне виховання. 2000. № 11. С.4–5.
13. Світ дитинства: комплексна освітня програма для дошкільних навчальних закладів / А. М. Богущ, О. М. Байєр, Л. В. Батліна та ін. ; наук. кер. А. М. Богущ. Тернопіль: Мандрівець, 2015. 200с.
14. Удовенко М. Діагностика психологічної готовності 6-річних дітей до навчання в школі Початкова освіта. 2003. № 18 (210). – С.14–46.
15. Цимбалару А. Педагогічне проектування освітнього простору в школі І ступеня: теорія і практика : монографія.. Київ : Педагогічна думка, 2013. 691с.

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Бібліотека Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. URL: <https://library.pdpu.edu.ua>.
3. Електронний архів (репозитарій) Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua>.
4. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://odnb.odessa.ua>.
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
6. Національний репозитарій академічних текстів. URL: <http://nrat.ukrintei.ua>.
7. Український портал для вихователів дошкільних навчальних закладів. URL: <http://vuhovatelyu.org.ua> Державний стандарт початкової освіти [Електронний ресурс] / Державний стандарт початкової освіти. Режим доступа: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/462-2011-%D0%BF> (дата звернення : 24. 04. 2014).

1.6. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ « ЛОГОПЕДІЯ »)

Мета логопедичної практики: закріпити та систематизувати теоретичні знання студентів з другої спеціальності, сформувати вміння організовувати та здійснювати розвивально-корекційну діяльність з дітьми, що страждають на вади

мовлення, сприяти розвитку у студентів вміння самостійно планувати та здійснювати професійну діяльність.

Завдання логопедичної практики:

- Удосконалювання теоретичного рівня оволодіння загальними й спеціальними знаннями й вироблення в студентів уміння застосовувати ці знання в практичній педагогічній діяльності;
- Ознайомлення із системою діагностичної, виховної, корекційної, реабілітаційної роботи, що здійснюється у спеціалізованих дитячих установах, для дітей з вадами мовленнєвого розвитку.
- Під керівництвом логопедів і методичного персоналу установ збір даних анамнезу й використання їх для планування корекційної роботи з дітьми;
- Ознайомлення з різними методами корекційної роботи (як груповими так і індивідуальними);
- Освоєння спеціальних методик і одержання навичок проведення корекційних занять із дітьми дошкільного віку, з мовленнєвими вадами;
- Вивчення роботи логопедів і фахівців з реабілітації під час проведення занять із дітьми;
- Підготовка комплекту матеріалів для проведення логопедичних занять;
- Проведення декількох самостійних корекційних занять із дітьми;
- Проведення обстеження особливостей мовленнєвого розвитку конкретної дитини, що перебуває в даному закладі.
- Складання розгорнутої характеристики на обстежену дитину.

Вимоги до результатів проходження практики

Студент повинен **знати:**

Визначення основних мовленнєвих порушень.

Загальні закономірності розвитку, що відхиляється.

Основні види дизонтогеній і причини їхнього виникнення.

Основні форми порушень мовлення й бачити їхній вплив на психічний розвиток дитини, її діяльність, особистість.

вміти:

- самостійно працювати з інформаційними джерелами, у тому числі електронною базою;
- володіти дефектологічною, логопедичною та спеціально-психологічною термінологією;
- виявляти й систематизувати патологічну симптоматику й грамотно її кваліфікувати;
- розрізняти первинний і вторинний дефект і відслідковувати його роль у розвитку дитини;
- володіти методами логопедичного втручання;
- розбудовувати моделі корекційного впливу залежно від типу мовленнєвих порушень.
- підбирати адекватні методи логопедичного втручання в залежності від віку та індивідуальних особливостей дитини;
- самостійно проводити логопедичні заняття з дітьми, що страждають на мовленнєві вади;
- володіти методами збору анамнезу;
- здійснювати психолого-педагогічне логопедичне обстеження дитини;
- систематизувати зібраний матеріал та оформлювати його в вигляді психолого-педагогічної логопедичної характеристики обраної дитини;
- використовувати ТЗН і засоби мультимедіа для планування, пошуку та опрацювання результатів роботи, підготовки виступу за результатами практики.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку із

застосовуванням теорії і методики дошкільної освіти в типових і невизначених умовах закладів дошкільної освіти загального, спеціалізованого типу і сім'ї.

Загальні компетентності (КЗ)

КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності.

Спеціальні (фахові компетентності) (КС)

КС-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей

КС-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню і психологічну інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

Обов'язки студентів у період проходження практики:

Студент організовує свою діяльність із урахуванням вимог нормативних документів, правил внутрішнього розпорядку й традицій установи;

Студент вчасно виконує всі види робіт, передбачені програмою й відображені в індивідуальному плані педагогічної практики;

У процесі педагогічної практики студент повинен проявити себе як фахівець, що має необхідні знання, та уміє застосовувати їх у конкретній педагогічній діяльності;

У щоденнику дефектологічної практики студент відображає основний зміст корекційно-виховного процесу й результати самостійної роботи.

Кожний студент самостійно готує необхідні для практики матеріали й оформляє всі види документації;

У період практики студент підвищує свій професійний рівень, використовуючи різні форми самоосвіти.

На період практики один зі студентів групи, що працює в даній установі, призначається старостою. В обов'язки старости входить облік відвідування практики студентами, загальна організація роботи, оповіщення студентів про колективні заходи, консультації й семінари, виконання доручень керівників практики.

ЗМІСТ І МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ПРОГРАМИ ЛОГОПЕДИЧНОЇ ПРАКТИКИ

Організація логопедичної практики спрямована на практичне ознайомлення студентів з засобами, методами та формами роботи спеціальних навчально-виховних закладів для дітей з вадами мовленевого розвитку.

Перед початком практики проводиться установча конференція, на якій керівник практики повідомляє студентам мету і завдання, основний зміст практики, ознайомлює зі звітною документацією, з критеріями оцінювання результатів, вирішуються організаційні питання.

На практиці студенти здійснюють професійні функції вихователя та логопеда в спеціалізованому ЗДО, і мають виконувати правила внутрішнього розпорядку спеціалізованої реабілітаційної установи, підтримувати трудову дисципліну і виконувати розпорядження адміністрації ЗДО і керівників практики. Студенти працюють за розробленим планом практики. Результати роботи практиканта оформлюються у звітну документацію. За результатами практики виставляється оцінка, яка враховується при оцінці академічної успішності студента. Оцінку діяльності студентів на практиці здійснює керівник практики від кафедри в контакт з керівниками практики від ЗДО.

Допомогу студентам у виконанні програми практики надають керівники, вихователі, логопеди та персонал ЗДО. Керівництво логопедичною практикою студентів у ЗДО включає наступні напрями: теоретико-методичне консультування й інструктування студентів під час перебігу практики; практико-тренувальну діяльність в умовах реабілітаційної роботи корекційного закладу; аналітико-оцінні форми керівництва. Для ефективної реалізації програми педагогічної практики у групах дітей дошкільного віку мають бути враховані такі умови її організації:

Перед початком педагогічної практики проводиться визначення рівня готовності студентів до практики у формі методичного допуску, метою якого є діагностика рівня педагогічних знань та практичних навичок роботи з дітьми дошкільного віку, а також накопичення студентами певного методичного матеріалу для практики. З цією метою студенти самостійно добирають дидактичні та рухливі ігри для дітей 3-6 років з вадами розвитку, загадки, вірші, інший мовленнєвий матеріал.

Практика проводиться у базових дошкільних закладах. Для керівництва педагогічною практикою студентів призначаються досвідчені викладачі факультету дошкільної педагогіки та психології, що мають досвід роботи у дошкільному закладі, практичні працівники, що є викладачами-сумісниками кафедри.

Студент-практикант призначається в одну з груп дітей дошкільного віку, у якій він працює протягом усього періоду практики за розкладом свого вихователя-наставника.

Студент повинен суворо виконувати прийняті на базі практики правила охорони праці і протипожежної безпеки з обов'язковим проходженням ним інструктажу.

Тривалість робочого дня студента-практиканта визначається правилами внутрішнього розпорядку.

Роботу з дітьми студенти-практиканти здійснюють під постійним контролем логопеда-наставника.

Студенти зобов'язані виконувати правила внутрішнього трудового режиму спеціалізованого дошкільного закладу, підкорятися розпорядженням керівництва закладу, інших осіб, які мають право інспектувати спеціалізований дошкільний заклад. Однак передусім студент-практикант повинен виконувати вказівки та розпорядження групового методиста практики, без погодження з яким студент-практикант не може бути переведений в іншу групу, залучений до таких видів діяльності в дитячому садку, які не передбачені програмою практики, звільнений від виконання будь-яких видів педагогічної діяльності, які заплановані програмою практики.

Протягом усієї практики студент веде щоденник педагогічної практики, який він зобов'язаний щоденно мати при собі в дошкільному закладі і вчасно заповнювати. Щоденник є основною формою поточного звіту студента-практиканта перед груповим методистом та керівником педагогічної практики. Після завершення практики щоденник із виставленими у ньому вихователем-наставником оцінками додається до звітної документації студента-практиканта.

Розділ I. Організаційна робота

Ознайомлення із системою побудови корекційної роботи з дітьми з вадами мовленнєвого розвитку. Спостереження за поведінкою дітей, їх особливостями під час корекційних занять, ігор і вільного спілкування. Вивчення медико-педагогічної документації на дітей з вадами мовленнєвого розвитку. Допомога персоналу ЗДО в здійсненні виховних, реабілітаційних, корекційних та організаційних заходів.

Самостійному проведенню навчально-виховного процесу в групі передують ознайомлення студентів-практикантів з спеціалізованим дошкільним закладом, організацією корекційної та реабілітаційної роботи. Практика розпочинається із бесіди студентів з керівником спеціалізованої установи, у ході якої практиканти отримують загальні відомості про дошкільний навчальний заклад (його тип, вид, контингент вихованців, основні напрями корекційно-розвивальної та реабілітаційної роботи з дітьми, пріоритетні завдання, на розв'язання яких

спрямована робота закладу), дізнаються, на основі якої програми здійснюється реабілітація та корекція вад розвитку в дітей з дизонтогеніями та які форми планування навчально-виховної роботи прийняті в дошкільному закладі. В саме цей час здійснюється ознайомлення із системою побудови корекційної роботи та із системою соціальної реабілітації дітей-інвалідів. Студенти спостерігають за поведінкою дітей, їх особливостями під час корекційних занять, ігор і вільного спілкування. Здійснюється вивчення медично-педагогічної документації на дітей з відхиленнями в розвитку. Студенти також допомагають персоналу ЗДО в здійсненні виховних, реабілітаційних, корекційних та організаційних заходів.

Методист ЗДО проводить також інструктаж студентів щодо охорони праці та безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку.

Індивідуальне завдання Підготовка буклету спеціалізованого дошкільного закладу з зазначенням назви спеціалізованого закладу, напрямку роботи, завдань, які вирішує заклад, його корекційної та реабілітаційної спрямованості, з наданням фотоматеріалів (з проведених студентами занять тощо).

Розділ II. Ознайомлення з методами і формами роботи корекційного дошкільного закладу

Відвідування корекційних і розвиваючих занять, які проводяться фахівцями дошкільної установи. Спостереження за роботою логопедів і фахівців з корекційної педагогіки під час корекційних і розвиваючих занять, ознайомлення з програмами корекційної роботи. Студент практикант вивчає режим життя групи, специфіку організації логопедичних занять. Особливу увагу слід звернути на своєрідність організації корекційного процесу в тій віковій групі, в якій студент проходить педагогічну(логопедичну) практику: комплектування групи, організацію логопедичних занять, їх обладнання, стиль педагогічного спілкування логопед-наставника, розподіл обов'язків між персоналом групи тощо; доцільно проаналізувати перспективні та календарні плани роботи групи за 1-2 місяці, що передують початку практики, зорієнтуватися у змісті програми для відповідної групи дітей з тим чи іншим порушенням мовлення. Вивчення методик проведення

занять із дітьми. Допомога вихователям і логопедам у щоденній роботі установи, спілкування з дітьми. Підготовка матеріалів для проведення корекційних занять. Консультації з фахівцями з питань аналізу анамнезу, визначення структури дефекту. Бесіди з родителями й вихователями для збору інформації про історію розвитку дитини, мікросоціальні умови виховання. Спостереження за поведінкою дітей, особливостями їх мовлення, ігрової діяльності, спілкування, емоційно-вольової сфери. Ознайомлення з методами і формами роботи дошкільного закладу що до втілення в освітню діяльність принципів інклюзивного навчання.

На цьому етапі студент-практикант має щодня ознайомлюватися з планом роботи, яким керується логопед, у бесіді з ним виявляти доцільність і відповідність програмі поставлених завдань, обраних логопедом форм, методів та прийомів роботи з дітьми. Спостерігаючи за роботою логопеда, практикант веде щоденник, у якому зазначає всі важливі для аналізу і власного використання аспекти корекційного процесу.

Студент-практикант залучається також до такої важливої частини педагогічної діяльності логопеда, як процес підготовки до занять (допомагає готувати та розміщувати дидактичний матеріал, створювати в групі умови для проведення заняття тощо), обговорює відвідане заняття з наставником, фіксуючи у щоденнику розгорнуту якісну оцінку заняття, а також власні творчі ідеї щодо логопедичної роботи з дітьми дошкільного віку, що виникли у процесі перегляду заняття та його обговорення.

Спостерігаючи корекційний процес, практикант ознайомлюється із його методичним та дидактичним забезпеченням: аналізує наявні в групі ігрові матеріали, наочні дидактичні посібники, технічні засоби навчання та дидактичний матеріал, що зберігається у методичному кабінеті дошкільного закладу, а також можливі умови їх використання у подальшій діяльності під час педагогічної (логопедичної) практики.

В цей період у дошкільному закладі можуть також бути організовані показові заняття з корекції різних розладів мовлення та різні за формою організації: фронтальні, групові, індивідуальні. Показові заходи спостерігають і беруть участь

в їх обговоренні усі студенти підгрупи. Результати спостережень практиканти фіксують у щоденнику.

Індивідуальне завдання Розробка відео презентації, яка висвітлює особливості та напрями корекційної роботи закладу, презентує різні види логопедичних занять, які проводять фахівці закладу.

Розділ III. Самостійне проведення корекційних занять

З другого тижня практики студент-практикант повинен вивчати методики логопедичної роботи з дітьми, що страждають на то чи інше порушення мовлення. Здійснювати добір адекватних корекційних методик з урахуванням типу та ступеню мовленнєвого порушення за умови консультації з фахівцями. Скласти плани проведення власних корекційних занять, узгоджених з календарними планами групи..

Кожен студент, проконсультувавшись із логопедом-наставником, самостійно складає детальний план корекційної роботи з дитиною, який фіксує у щоденнику педагогічної практики і, за домовленістю з наставником, у груповому календарному плані. Плани складають у відповідності до вимог, прийнятих у спеціалізованому дошкільному закладі, але з більшою деталізацією видів роботи. Підготовлює матеріали до власних корекційних занять. У кінці робочої зміни студент-практикант обговорює свою діяльність з логопедом, отримує консультації щодо наступного робочого дня. Проведену самостійно роботу студент фіксує в щоденнику, вчиться аналізувати власну діяльність, об'єктивно оцінювати її.

Готуючись до розвивальних та корекційних занять, студент удосконалює навички роботи з методичною літературою, дидактичними матеріалами, наочними посібниками, вчиться аналізувати отриману інформацію. Під час проведення роботи з дітьми студент-практикант приділяє значну увагу налагодженню з вихованцями таких взаємин, що забезпечують емоційно-позитивну атмосферу педагогічного спілкування. Він прагне виявити свій інтерес, доброзичливе ставлення, до дітей, любов до них, розвиває вміння слухати дітей, розмовляти з ними, бути уважним до їхніх потреб. Важливо також навчатись враховувати типологічні

та індивідуальні особливості дітей з особливими потребами, здійснювати індивідуально-диференційний підхід у побудові логопедичного втручання.

При проведенні власних корекційних занять із дітьми кожне заняття, проведене студентом-практикантом, обговорюється з логопедом-наставником, який оцінює заняття за п'ятибальною системою, фіксуючи оцінку у журналі обліку роботи студентів під час педагогічної практики.

На кінці третього тижню педагогічної практики кожен студент – практикант проводить залікову форму логопедичного заняття, це можуть бути корекційні заняття в вигляді розвивальної гри, індивідуального заняття, колективної форми логопедичного заняття. На залікові заходи запрошують усіх студентів-практикантів, які працюють у дошкільному закладі, разом з логопедом-наставником, груповим методистом вони обговорюють проведений захід.

Індивідуальне завдання Розробка плану корекційних закладів, спрямованих на усунення тих чи інших вад мовлення в дітей з мовленнєвими порушеннями.

Розділ IV. Діагностичне обстеження дитини з вадами мовленнєвого розвитку.

Важливою складовою частиною роботи студента-практиканта є також діагностичне обстеження дитини з вадами розвитку різного віку з метою логопедичної діагностики.

Це завдання педагогічної практики студент починає розв'язувати з перших днів перебування у групі. Обираючи дитину, з якою буде проводити логопедичне обстеження, студент-практикант повинен порадитися з вихователем групи, і логопедом. Слід скласти план обстеження дитини, користуючись спеціальною логопедичною літературою, підібрати схеми обстеження з урахуванням віку дитини.

Добір діагностичних методик для проведення логопедичного обстеження дитини здійснюється з урахуванням її віку та структури порушення мовленнєвого розвитку. Студент також здійснює підготовку матеріалів для складання розгорнутої характеристики на дитину, особливості мовленнєвого розвитку якої вивчалася. Складання розгорнутої характеристики на дитину, особливості

мовленнєвого розвитку якої вивчалися здійснюється із залученням даних анамнезу, бесід з родителями, спостережень за особливостями діяльності, емоційно-вольової сфери.

Хід і результати вивчення мовлення дитини студент-практикант фіксує у щоденнику педагогічної практики. При цьому студент-практикант повинен також зазначати у щоденнику свої зауваження, думки щодо розвитку мовлення дитини, можливі рекомендації щодо їх корекції.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

- Підготовка буклету спеціалізованого дошкільного закладу з зазначенням назви спеціалізованого закладу, напряму роботи, завдань, які вирішує заклад, його корекційної та реабілітаційної спрямованості, з наданням фотоматеріалів (з проведених студентами занять тощо).

- Розробка відео презентації, яка висвітлює особливості та напрями корекційної роботи закладу, презентує різні види логопедичних занять, які проводять фахівці закладу.

- Розробка плану корекційних закладів, спрямованих на усунення тих чи інших вад мовлення в дітей з мовленнєвими порушеннями.

- Відео презентація проведеного самостійно спеціального логопедичного обстеження дитини з вадами мовленнєвого розвитку.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль за проходженням практики студентом здійснюють керівники-консультанти практики, які призначаються зі сторони кафедри. Практикант систематично веде записи у щоденнику практики про виконану роботу, які є основою для загального контролю за проходженням практики.

Під час проходження практики контролюється та оцінюється таке:

– трудова дисципліна,
щоденна робота студентів відповідно до внутрішнього трудового розпорядку і

режиму роботи дошкільного закладу; Відношення до педагогічної роботи (системність, самостійність, творчість);

– рівень теоретичної й практичної підготовленості у відповідній діяльності студентів (ознайомлення з навчально-виховною роботою установи, вивчення дітей, планування роботи, проведення занять, уроків і позакласних заходів);

– якість аналізу відвідуваних занять, які проводять фахівці спеціалізованого навчального закладу;

– якість підготовки та проведення самостійного корекційно-розвивального заняття;

– якість підготовки та проведення самостійного психолого-педагогічного логопедичного обстеження дитини;

– якість оформлення психолого-педагогічної логопедичної характеристики обстеженої дитини;

– якість виконання індивідуального завдання;

– вчасна розробка і надання керівникам практики звітної документації;

– якість захисту звіту про практику (використання наочних, фото та відео матеріалів, відео презентацій, підготовка буклетів тощо).

– рівень аналізу й самоаналізу педагогічної діяльності.

Формою підсумкового контролю студентів за проходженням виробничої практики є підсумкова конференція, що проводиться по закінченню практики.

За результатами виробничої практики студент отримує залік.

ВИМОГИ ДО ЗВІТУ

1. Щоденник педагогічної практики. Виконане індивідуальне завдання.

Загальний звіт з описом знань, навичок і вмінь, які були отримані під час практики, видів діяльності в яких студент брав участь, своїх власних вражень, позитивних сторін практики й можливих недоліків.

2. Конспекти корекційних занять з дітьми, що страждають на розлади мовлення, проведених логопедами установи, у якої студент проходив практику (2-3 заняття).

3.Конспекти проведених самостійно корекційних логопедичних занять і дидактичний матеріал для кожного заняття (2 заняття).

4.Психолого-педагогічна логопедична характеристика однієї дитини.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ

Підсумковий контроль здійснюється після закінчення практики на базі університету. В умовах факультету студент складає залік комісії під головуванням заступника керівника факультету з педагогічної практики.

Виробнича практика студентів оцінюється за всіма видами роботи відповідно до розробленої системи балів:

№	Види завдань	Кількість балів	Оцінює
I.	Організаційна робота	Максим. кількість 4	керівник практики від кафедри
1.1	Ознайомлення із системою побудови корекційної роботи та із системою логопедичної допомоги в установах для дітей з вадами мовлення	1	
1.2	Спостереження за поведінкою дітей, їх особливостями під час корекційних занять, ігор і вільного спілкування.	1	
1.3	Вивчення медично-педагогічної документації на дітей з вадами мовлення.	1	
1.4	Допомога персоналу ЗДО в здійсненні виховних, корекційних та організаційних заходів.	1	
II.	Ознайомлення з методами і формами роботи корекційного дошкільного закладу.	Максим. кількість 10	керівник практики
2.1	Вивчення методик корекційної роботи з дітьми, що страждають на ту чи іншу ваду мовлення. Ознайомлення з програмами корекційної роботи закладу.	1-2	
2.2	Відвідування логопедичних занять, які проводяться фахівцями дошкільної установи. Спостереження за роботою логопедів і фахівців з корекційної педагогіки під час корекційних і розвиваючих занять.	1-4	
2.3	Консультації з фахівцями з питань аналізу анамнезу дитини, визначення структури дефекту.	1-2	
2.4	Бесіди з родителями й вихователями для збору інформації	1-2	

	про історію розвитку дитини, мікросоціальні умови виховання.		
III.	Самостійне проведення корекційних занять	Максим. кількість 30	керівник практики
3.1	Добір адекватних корекційних методик з урахуванням типу та ступеню мовленнєвого порушення (консультація з фахівцями).	1-5	комісія
3.2	Складання планів проведення власних корекційних логопедичних занять, узгоджених з календарними планами групи.	1-5	
3.3	Підготовка дидактичних матеріалів для проведення корекційних логопедичних занять.	1-5	
3.4	Проведення власних корекційних логопедичних занять із дітьми.	1-10	
3.5	Самоаналіз та аналіз з боку керівників практики проведених студентами занять.	1-5	
IV.	Діагностичне обстеження дитини з вадами мовленнєвого розвитку.	Максим. кількість 16	Керівник практики
4.1	Добір діагностичних методик для проведення діагностичного обстеження дитини з урахуванням її віку та структури порушення мовленнєвого розвитку	1-4	
4.2	Проведення експериментально-психологічного обстеження мовленнєвого розвитку обраної дитини.	1-6	
4.3	Складання розгорнутої характеристики на дитину, особливості мовленнєвого розвитку якої вивчалися із залученням даних анамнезу, бесід з родителями, спостережень за особливостями діяльності, емоційно-вольової сфери.	1-6	
V.	Виконання індивідуального завдання	Максим. кількість 20	Керівник практики
VI.	Оформлення звітної документації (рівень відповідності звітної документації вимогам програми).	Максим. кількість 10	Керівник практики
6.1	Аналіз занять фахівців спеціалізованого дошкільного закладу	1-2	
6.2	План-конспект залікових занять, наочні матеріали або	1-3	

	DVD диск з дидактичним, музичним, наочним матеріалом до проведених занять		
6.3	Відео або наочна презентація індивідуального завдання	1-3	
6.4	Щоденник студента-практиканта.	1-2	
VII	Захист результатів практики	Максим. кількість 10	Керівник практики
		100	

Література

Алексеева М.М., Яшина В.И. Речевое развитие дошкольников/ М. М. Алексеева, В. И. Яшина М.: Просвещение, 1999. 456 с.

Арушанова А.Г. Речь и речевое общение детей. Развитие диалогического общения: Методическое пособие для воспитателей детского сада / А. Г. Арушанова. - М.: Мозаика Синтез, 2004. 128 с.

Богуш А.М. Речь ваших детей / А.М. Богуш. К.: Высшая школа, 1985. 213с.

Борозинец Н.М., Шеховцова Т.С. Логопедические технологии: Учебно-методическое пособие Ставрополь, 2008. 224с.

Волосовец Т.В Преодоление общего недоразвития речи у дошкольников / Т.В. Волосовец. М.: Просвещение, 2002.-296с.

Дефектологічний словник: навчальний посібник/ за ред. В.І.Бондаря, В.М.Синьова. К.: «МП Леся», 2011. 528с.

Коргун Л.Н. Дети с отклонениями в развитии. Психологические особенности. Психолого-педагогическая диагностика: учебное пособие для студентов психолого-педагогического профиля. Одесса: Издательство ТОВ «Лерадрук», 2012. 277 с.

Лосева П.Н. Коррекция речевого и психического развития детей 4-7 лет / П.Н. Лосева. М.: Наука, 2005. 154с.

Основы логопедической работы с детьми / Под ред.Г.В. Чиркиной. М.: АРКТИ, 2003. 240 с.

Поваляева М.А. Справочник логопеда. Ростов-на-Дону: Феникс, 2003.448с.

Психолого-педагогическая диагностика: Учеб. Пособие / И.Ю.Левченко, С.Д.Забрамная, Т.А.Добровольская и др.; Под ред. И.Ю.Левченко, С.Д.Забрамной М.: «Академия», 2005. 320с.

Сазонова С. Н. Развитие речи дошкольников с общим недоразвитием речи. 2-е изд., испр. / С.Н. Сазонова М.: Академия, 2005. 144 с.

Смирнова И.А. Логопедическая диагностика, коррекция и профилактика нарушений речи у дошкольников с ДЦП. Алалия, дизартрия, ОНР. Учебно-методическое пособие для логопедов и дефектологов. Санкт – Петербург, «ДЕТСТВО – ПРЕСС», 2004.

Филичева Т.Б., Чевелева Н.А., Чиркина Г.В. Основы логопедии: Учебное пособие для студентов. М.: Просвещение, 1989.223 с

Филичева Т. Б. Устранение общего недоразвития речи у детей дошкольного возраста : Практ. пособие / Т. Б. Филичева, Г. В. Чиркина. Изд. 3-е. М. : Айрис-пресс; Айрис-дидактика, 2005. 212 с.

1.7. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГІЯ

Мета практики полягає у тому, щоб зв'язати систему теоретичних дисциплін (загальна, вікова, дитяча, експериментальна та педагогічна психологія, психометрика, психодіагностика, психологічне консультування та ін.) з практичною роботою майбутніх психологів. Підготувати студентів доцільного виконання функцій психолога в роботі з дітьми дошкільного віку; формування вмінь проведення системи психологічної роботи з дітьми та їх батьками, педагогічним колективом; розвиток творчого підходу до педагогічної та психологічної діяльності.

Завдання практики:

- вчити студентів застосовувати психологічні знання в навчально-виховній роботі з дітьми дошкільного віку;
- вчити проводити психопрофілактичну, просвітницьку, психодіагностичну, консультативну, розвивальну та психокорекційну роботу;
- вчити проводити експериментально-дослідну роботу;
- формувати у студентів систему психологічних умінь:
- спостерігати і аналізувати навчально-виховний процес в групі дошкільного навчального закладу, визначати ефективність педагогічного впливу;
- проводити психологічне обстеження дітей різного віку;
- проводити діагностику знань, умінь і навичок дітей дошкільного віку;
- визначати мету та планувати зміст психологічної роботи;
- цілеспрямовано добирати методи, засоби, прийоми організації психодіагностичного обстеження;
- прогнозувати результати їх застосування, враховувати динаміку індивідуально-психологічного розвитку кожної дитини і дітей групи;
- використовувати різні форми роботи з батьками;

- виконувати професійні функції за обраною спеціалізацією;
- виховувати у студентів любов до професії – практичний психолог, стимулювати до поглиблення психологічних знань та розвитку професійних здібностей;
- формувати турботливе ставлення до дітей, їхнього здоров'я, любов до них.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку із застосуванням теорії і методики дошкільної освіти в типових і невизначених умовах закладів дошкільної освіти загального, спеціалізованого типу і сім'ї.

Загальні компетентності (КЗ)

КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності.

Спеціальні (фахові компетентності) (КС)

КС-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей

КС-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню і психологічну інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Під час проходження практики студент працює на посаді практичного психолога в одному із дошкільних навчальних закладів, виконує його обов'язки.

Студенти працюють по чергово в першу або другу половину дня і проводять таку роботу: спостерігають за роботою психолога, вихователя, інших практикантів, аналізують її, складають календарний план обстеження дітей та працюють за ним; розробляють конспекти лекцій, бесід з батьками, педагогічним колективом; здійснюють психологічний супровід за вихованням і розвитком дітей на заняттях і у повсякденному житті; створюють умови для гармонічного розвитку самостійної діяльності дітей (ігрової, трудової, художньої та ін.); проводять діагностику знань, умінь і навичок дітей, психологічне спостереження та обстеження; створюють і підтримують у групі, педагогічному колективі сприятливий психологічний клімат, забезпечують охорону здоров'я дітей, запобігають дитячому травматизму; проводять психолого-педагогічний експеримент відповідно до теми курсової або дипломної роботи, впроваджують результати власного наукового дослідження у практику своєї роботи; організовують роботу з батьками, педагогічним колективом; проводять відкриті виступи (лекції, семінари), бесіди з наступним обговоренням.

Зміст психологічної практики орієнтовно розподіляється таким чином:

1-й тиждень (підготовчий етап) – спостереження і аналіз навчально-виховної роботи в різних вікових групах, загалом у дошкільному закладі або середньо освітньої школі.

2-й – 3-й тижні (основний етап) – самостійна робота студентів-практикантів на посаді психолога (завсіма напрямами), збір емпіричних даних для курсової (випускної) роботи.

4-й тиждень (підсумковий етап) – підготовка звітної документації; участь у педагогічній раді, присвяченій обговоренню підсумків психологічної практики.

На підготовчому етапі (1-й тиждень) студенти спостерігають і аналізують навчально-виховний процес в закріпленій за ними групі (класі): заняття, режимні процеси тощо. Окрім того, для студентів-практикантів організовуються показові заняття з різних розділів програми дошкільного навчального закладу та різних типів: комплексні, комбіновані, тематичні, інтегровані заняття; заняття фронтальні, групові, індивідуальні; вечори розваг, тематичні свята. Показові заходи спостерігають і беруть участь в їх обговоренні всі студенти підгрупи. Результати спостережень практиканти фіксують в щоденнику, який ведуть протягом всієї практики.

Також в перші дні практики кожен студент під час спостережень вивчає дітей своєї вікової групи, рівень їх знань, умінь і навичок, характер взаємовідносин в різних видах діяльності, визначає дитину, за якою проводитиме психолого-педагогічне спостереження.

В кінці першого тижня студенти завершують складати індивідуальний план проходження психологічної практики, готують діагностичний матеріал для самостійного проведення обстеження дітей в наступні тижні практики (плани обстеження та конспекти лекцій, бесіди).

На основному етапі (2-3-й тиждень) студенти самостійно працюють психологами, виконують завдання згідно обраної спеціалізації. В цей час крім щоденної психологічної роботи з дітьми, студенти організовують психопросвітницьку, психопрофілактичну роботу, а саме проводять відкриті лекції (семінари) для батьків, педагогічного колективу закладу, допомагають організувати розвивальну, корекційну роботу тощо. Практиканти проводять роботу з батьками: беруть участь у батьківських зборах, надають індивідуальні та групові консультації з питань психологічного супроводу навчання і виховання дошкільників, молодших школярів, проводять бесіди, добирають і

оформляють матеріали в батьківських куточках тощо.

Збір εμπіричних даних для випускної роботи.

Завдання обговорюються з керівником теми в індивідуальному порядку.

На підсумковому етапі (4-й тиждень), працюючи на посаді практичного психолога, практиканти проводять аналітичну роботу щодо постанови психологічного діагнозу, висновків обстеження. За виконанням звіту психологічної практики студента (за всіма напрямками) спостерігають та обговорюють всі студенти підгрупи. Практика завершується обговоренням її підсумків на педагогічній раді в дошкільному навчальному закладі, школі та оформленням звітної документації.

Завдання для студентів:

I. Психодіагностична робота:

Складання психологічної характеристики на дитячу групу.

Для дітей 3-4 років

(за вибором обрати 4 методики):

Методика «Розрізні картинки» Т.Д. Марцинковської

Тест «Коробочка форм» Т.Д. Марцинковської

Тест «Еталони» Л.А. Венгера

Методика «Чого не дістає?» В.Р. Немова

Методика «Які предмет сховані у малюнках?» В.Р. Немова

Тест «Кінетичний малюнок сім'ї»

Методика на оцінку відносин усім'ї (АСВ) Е.Г. Ейдемільера, В.В. Юстіцькіс

Для дітей 5-6 років

(за вибором обрати 4 методики):

Тест «Сходина»

Тест «Неіснуюча тварина»

Тест «Кінетичний малюнок сім'ї»

Методика «Кольорова соціометрія»

Тест «Два будиночка» Т.Д. Марцинковської

Тест шкільної готовності Керна-Йерасека

Тест «Мотиваційна готовність» Л.А. Венгера

Методика «Будинок» Н.І. Гуткіної

Методика «Зразок і правило» Л.А. Венгера

Тест «Здібність до навчання» Г. Вацлака

Методика «Графічний диктант» Д.Б. Ельконіна

II. Просвітницька та психопрофілактична робота:

Підготовка та проведення лекції або семінару з психологічної тематики (за вибором).

III. Розвивальна та психокорекційна робота:

а) участь практиканта в педагогічних консиліумах з метою психологічного аналізу поведінки та розвитку дитини;

б) участь практиканта в розробці розвивальних або корекційних програм, що розробляються психологом установи (з дозволу штатного психолога та під його контролем).

IV. Консультативна робота:

а) консультування вихователів з проблем навчання, виховання дітей, міжособистісного спілкування, тощо;

б) консультування батьків з проблем сімейного виховання дітей.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання – це найбільш ефективна форма організації навчання. Вона сприяє пізнавальній і практичній діяльності спеціалістів, налаштовує їх на пошуково-творчу роботу, формує в них уміння визначати актуальні психолого-педагогічні проблеми, знаходити шляхи їх вирішення з метою досягнення позитивних психологічних, навчально-виховних результатів.

Мета: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Зміст індивідуальних завдань конкретизується і уточнюється під час проходження практики керівниками від навчального закладу і бази практики. Емпіричні матеріали, отримані студентом під час виконання індивідуального завдання, можуть в подальшому використані для виконання курсової або дипломної роботи (проекту), для підготовки доповіді, статті або для інших цілей по узгодженню з кафедрою та базою практики.

Для залучення спеціалістів до дослідної роботи пропонуємо використовувати такі завдання:

дібрати методичну літературу за певною темою;
укласти бібліографічний покажчик за певною темою;
скласти анотацію окремих першоджерел;
здійснити реферування окремих першоджерел;
узагальнити і систематизувати психолого-педагогічні дослідження за певною темою;
дібрати наочний матеріал за певною темою;
дати повну характеристику будь-якого поняття або категорії, що дається у філософії, психології, педагогіці;
здійснити аналіз практичного матеріалу за певною темою;
систематизувати методики, тести, анкети з теми психолого-педагогічного дослідження;
провести пілотне дослідження та представити отримані результати;
результати виконання таких завдань оформлюються у вигляді наукових рефератів, доповідей, повідомлень і здаються під час захисту психологічної практики.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Під час проходження практики та виконання завдань студент має право звертатися до викладача за консультаціями, які здійснюються за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі: індивідуальних, групових консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, окремих та звітних матеріалів практики.

Проведення бесіди, семінару або читання популярної лекції (учням, вчителям, вихователям, батькам, співробітникам педагогічного колективу, керівникам, тощо) з тематикою, пов'язаною з розвитком їх психологічних особливостей у тому числі і професійних (психічних процесів, здібностей, тощо) та особливостями саморегуляції поведінки, саморозвитку особистості.

При оформленні конспекту семінару, лекції слід дотримуватись наступних вимог: назва, план, список використаної літератури, рекомендації для самостійного вивчення проблеми.

При оформленні плану бесіди, консультацій для батьків, вихователів, вчителів слід дотримуватись наступних вимог: назва теми, план-схема, рекомендації, психологічні вправи.

При виконанні індивідуального завдання слід дотримуватись наступних вимог:

Тема _____ Ізбирається студентом самостійно за погодженням з викладачем. Як правило, тема повинна висвітлювати важливі психологічні, педагогічні, методологічні, світоглядні проблеми тощо.

Робота має містити такі складові частини:

План, який розкриває зміст роботи і з позначенням сторінок та має містити структурні елементи:

- вступ (обґрунтування актуальності обраної теми);
- основну частину;
- висновки;
- список використаних літературних джерел

(за вимогами наукового оформлення).

Обсяг роботи має бути в межах 10-16 сторінок комп'ютерного набору або рукописом в залежності від мети дослідження, без списку літератури та додатків.

Усі розділи і підрозділи, що є у плані, повинні бути виділені в тексті заголовками та підзаголовками.

Текст розміщується на аркуші, обмеженому берегами: 20 мм.

Текст у комп'ютерному варіанті виконується шрифтом - Times New Roman, розміром - 14, міжрядковий інтервал - 1,5.

Порядковий номер проставляється праворуч у верхньому куті сторінки. Першою сторінкою вважається титульний аркуш, на ньому порядковий номер не ставиться. Він проставляється на наступній сторінці і далі за порядком.

Розділи або глави нумеруються арабськими цифрами, а підрозділи або параграфи - цифрою розділу і підрозділу через крапку. Наприклад, якщо розділ буде другим, то він позначається: Розділ 2: ... (далі йде назва розділу), а відповідно перший підрозділ цього розділу: 2.1... (далі йде назва підрозділу) і так далі за порядком до наступного розділу.

Вступ - найважливіший змістовний елемент роботи. Форма його - довільна, але він повинен обов'язково знайти відображення такі питання: обґрунтування вибору теми, оцінка її з точки зору актуальності та важливості, визначення її місця в існуючій науковій проблематиці, оцінка ступеню і характеру розробки теми, зміст наукової проблематики, яку автор вбачає в цій темі, формулювання мети і завдань дослідження.

Основний зміст теми повинен являти собою самостійно виконане дослідження по проблемі, заявленої в назві ІЗ, узагальнення існуючої наукової літератури, або методологічну розробку проблеми з вказівкою на її застосування у сфері наукових інтересів автора ІЗ.

У висновку – повинне даватися коротке резюме того, що викладено в основній частині роботи; висновки, які зроблені з цього викладу, або посилання на методологічне і світоглядне застосування викладеного в ІЗ матеріалу.

Список літератури повинен містити бібліографічний опис джерел, використаних студентом під час роботи над темою. Укладаючи його,

необхідно дотримуватись вимог державного стандарту.

Кожен бібліографічний запис треба починати з нового рядка,

літературу слід розташовувати в алфавітному порядку авторів та назв творів.

Бібліографічні записи повинні мати порядковий номер.

Посилання на літературу робляться в тексті з позначенням їх порядкового номера в списку і сторінок через кому в прямокутних дужках.

Наприклад: [6, 123], або на декілька рядків сторінок [7, 34-37].

Якщо посилання робиться на ціле джерело без зазначення конкретних сторінок,

то вказується лише порядковий номер у списку в прямокутних дужках. Наприклад: [10].

Якщо на декілька джерел, то цифри номеру йдуть через крапку з комою. Наприклад: [10; 15] або [7;10;12].

ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль студентів здійснюється в навчальному закладі й на базі практики. Режим системи поточного та підсумкового контролю виконання окремих розділів і всієї програми практики встановлюється в еденням студентом щоденника з практики. Крім цього, поточний контроль знань і навичок, перевірка виконаних робіт, в тому числі індивідуальних завдань здійснюється на консультаціях. До підсумкового контролю допускаються студенти, що виконали всі завдання на прямі психологічної практики. Форма підсумкового контролю: залік.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Підсумки практики підводяться у процесі складання студентом звіту (заліку) комісії, а також складається оціночка методиста бази практики, методиста керівника навчального закладу.

Диференційна оцінка за практику враховується нарівно з іншими оцінками, які характеризують успішність студента. В тих випадках, коли практика закінчується після проведення екзаменаційної сесії і призначення стипендії, оцінка цієї практики враховується разом з оцінками наступного семестру.

Результати складання заліку за практику заносяться в екзаменаційну відомість, проставляються в заліковій книжці і в журналі обліку успішності.

Студент, що не виконав програму практики і отримав незадовільний відгук на базі практики або незадовільну оцінку при складанні заліку, направляється на практику в друге в період канікула б і відраховується з навчального закладу.

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

Форми звітності студента про практику:

I. Оформлення і подання звітної документації:

- 1) індивідуального плану проходження психологічної практики;
- 2) щоденника психологічної практики;
- 3) плану-конспекту лекції абосемінарузпсихологічної тематики;
- 4) плану бесіди, консультаційдлябатьків, вихователів, вчителів;
- 5) результати діагностикизанаданимиметодиками (їхмануали, протоколи, бланкипроведення, отримані результати тааналізрезультатів);
- 6) психолого-педагогічнахарактеристикадитячогоколективу;
- 7) план емпіричногодослідженнязатемою дипломної роботи

II. Презентація результатів проходження на звітній конференції:

Звіт про практику.

III. Норми оцінювання студентів:

Таблиця розподілу балівзавидами діяльності студентівпідчаспсихологічної практики

	види завдань	Кількіс тьбалів	Оціню є
I. Виконання психологічної роботи з дітьми дошкільниками		макси мальна кількість 50	методи ст відбазипракт ики і керівник- методистзак ладу
		з них:	
.1	Вивчення дитячого колективу (групи) та складання психолого-педагогічної характеристики на неї	1-5	
.2	Організація та якість проведення психологічного обстеження	1-20	
.3	Організація та проведення лекції, семінару, бесіди з дітьми, вихователями, вчителями, батьками	1-20	
.4	Відвідування та здійснення аналізу занять вихователя і однокурсників	1-5	

II. Виконання індивідуальних завдань, самостійна робота студента		максимальна кількість 35	керівник-практики
		з них:	
.1	Укладання індивідуального плану проходження психологічної практики	1-5	
.2	Конспекти лекцій, семінарів, бесіди	1-10	
.3	Підбір та підготовка психодіагностичного інструментарію (наявність мануалів, стимульних матеріалів, діагностичних бланків та ін.)	1-10	
.4	Виступ з доповіддю на науково-методичній конференції за підсумками педпрактики	1-5	
.5	Складання плану емпіричного дослідження з теми ою дипломної роботи, збір емпіричного матеріалу	1-5	
III. Оформлення звітної документації (рівень відповідності звітної документації вимогам програми, захист результатів практики)		максимальна кількість 15	Керівник практики факультету
		з них:	
.1	Презентація та захист результатів критичним аналізом підсумків особистої практики	1-5	
.2	Щоденник студента-практиканта з відмітками (оцінками) всіх методистів практики	1-5	
.3	Наявність та якість оформлення всіх звітних документів практики	1-5	
ВСЬОГО		100	

ЛІТЕРАТУРА

- Перелік літератури, яку необхідно використати студенту для того, щоб виконати програму практики.
- Возрастная и педагогическая психология / Под ред. М.В. Гамезо и др. – М.: Просвещение, 1984.
- Детская психология [Текст] : учеб. пособие для студ. пед. ин-тов. Мн. : Университетское, 1988. 399 с.
- Дуткевич Т.В. Дитяча психологія: навч. посібник. /Т.В. Дуткевич : К. Центральної літератури, 2012. 424с
- Дуткевич Т.В. Дошкільна психологія. / Т.В. Дуткевич К.: Центральної літератури, 2007.
- Ермолаева М.Е. Психолого-педагогическая практика в системе образования. /М.Е. Ермолаева, А.Е. Захарова, Л.И. Калинина, С.Т. Наумова –М.: Изд-во «Институт практической психологии», Воронеж: НПО «МОДЕК», 1998. 288с.
- Елисеев О.П. Практикум по психологии личности. /О.П. Елисеев – СПб.: Питер, 2000. – 560с.
- Закон України "Про освіту". К., 1999.
- Краснощекова Н.В. Диагностика и развитие личностной сферы детей старшего дошкольного возраста. Тесты, Игры. Упражнения. /Н.В. Краснощекова – Ростов-на-Дону: Феникс, 2006. 229 с.
- Крылова А.А. Практикум по общей, экспериментальной и прикладной психологии. / А.А. Крылова, С.А. Маничева – СПб: Питер, 2000. 560 с.
- Основы психологии. Практикум/ Под ред. Л.Д.Столяренко. Изд. 2-е доп. и перераб. – Ростов н/Д: «Феникс», 2001. 704 с.
- Настольная книга практического психолога: Учеб. пособие /Е.И.Рогов: В2 кн. – М: Гуманит. Изд. Центр ВЛАДОС, 1999. 480 с.
- Райгородский Д.Я. Практическая психодиагностика. /Д.Я. Райгородский– Самара: Изд. дом «Бахрак», 1998. 672 с.
- Теплякова К.Г., Пономаренко Л.П. Организация и содержание деятельности психологической службы образования. /К.Г. Теплякова, Л.П. Пономаренко Одесса, 1999.
- Широкова Г.А. Справочник дошкольного психолога. / Г.А. Широкова– Изд. 5-е Ростов-на-Дону: Феникс, 2007. 382 с.
- Энциклопедическая диагностика. Психодиагностика детей. Самара: Издательский Дом «Бахрак-М», 2008. 624 с.

Додаток 1

ФОРМА ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського

Кафедра _____

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

з _____
(вид педагогічної практики)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Студента ___ курсу факультету дошкільної педагогіки та психології
напряму підготовки "Дошкільна освіта"

Місце проходження практики _____

Термін практики _____

Оцінка _____

Керівник практики _____

м. Одеса – 20__

Додаток 2

Вимоги до оформлення конспектів занять з
дітьми дошкільного віку
Форма титульної сторінки конспекту заняття

До проведення заняття допущено

« _____ » _____
(дата)

Вихователь: _____
(підпис)

КОНСПЕКТ

відкритого залікового заняття

з _____
(розділ програми)

Заняття проведене _____ (дата)

(вікова група, № дошкільного закладу)

Студентом-практикантом _____ групи, _____ курсу

Факультету дошкільної педагогіки та

психології

(прізвище, ім'я, по батькові)

Оцінк

а

Підпи

с вихователя

Підпис

методиста

Схема конспекту заняття

Тема заняття:

Мета (програмовий зміст заняття):

Обладнання (матеріал, необхідний для заняття):

Організація обстановки на занятті: указати, як буде розміщено у групі демонстраційний та роздавальний матеріал, фізкультурне обладнання, атрибути до гри тощо; розташування столів, розміщення дітей за ними, інші важливі деталі обстановки.

Попередня робота з дітьми: перерахувати всі форми роботи в щоденному житті, які готують дітей до сприймання матеріалу на занятті.

Хід заняття:

1. Вступна частина(початок заняття): детально описати методичні прийоми та зміст роботи, спрямовані на організацію переходу дітей від ігрової чи побутової діяльності до навчання, зосередження уваги дітей та зацікавлення їх змістом заняття.

2. Основна частина: детально розкрити послідовність проведення всіх видів навчальної діяльності дітей на занятті, навести зміст розповідей та пояснень, запитань до дітей, описати ігрові прийоми, вправи, усі форми практичної діяльності дітей на занятті та прийоми керівництва діяльністю дітей.

3. Заключна частина(підсумок заняття): описати методичні прийоми підведення підсумків заняття, навести зміст заключної розповіді вихователя.

Використана література: указати посібники, методичні розробки, хрестоматії, іншу літературу, якою користувалися під час підготовки та проведення заняття.

Підпис студента-практиканта: _____

Схема протоколу обговорення відкритого
заняття

Протокол №

Від " _____ "

(Дата)

обговорення відкритого залікового заняття,
проведеного

студентом-практикантом _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Слухали:

1. Студента, що проводив заняття: ознайомлює з метою заняття, робить короткий самоаналіз (вказати конкретно, що було оцінено добре, які помилки, труднощі виникли, ідеї на майбутнє).

2. Інших студентів, що були присутні на занятті: внести до протоколу виділені ними недоліки, зауваження та пропозиції, позитивні відгуки та виставлену за заняття оцінку (виступ кожного студента записується окремо).

3. Вихователя групи, у якій проводилося заняття: дає у своєму виступі загальну оцінку занять, які проводив студент-практикант протягом практики, робить детальний аналіз відкритого заняття.

4. Методиста або завідувачку дошкільного закладу (у випадку їх присутності на відкритому занятті): роблять аналіз заняття та дають йому оцінку.

5. Викладача-методиста практики: підсумовує виступи присутніх, детально аналізує хід заняття, робить методичні узагальнення та вносить пропозицію щодо кінцевої оцінки за проведене студентом заняття.

Ухвалили:

Заняття студента-практиканта _____

(прізвище, ініціали)

оцінити на: _____

(оцінка за п'ятибальною системою)

Підпис викладача _____

Додаток 5

Вимоги до оформлення конспектів залікових
форм організації життєдіяльності дітей у
дошкільному закладі

Форма титульної сторінки конспекту

До проведення допущено		
_____		(дата)
КОНСПЕКТ		Вихователь (підпис)
відкритої залікової форми організації життєдіяльності дітей у дошкільному навчальному		
Проведеної: _____		
(дата)		
(вікова група , № Студентом-практикантом курсу агогічного		Закладу) факультету
(прізвище, ім'я, по батькові))
Оцінка		
Підпис вихователя		
Підпис методиста		

Додаток 6

Схема конспекту залікової форми організації життєдіяльності дітей

Форма організації життєдіяльності дітей у дошкільному навчальному закладі: (прогулянка, ранкова гімнастика, цільова прогулянка, свято, екскурсія, розвага, театралізована гра, сюжетно-рольова гра тощо).

Тема:

Мета (програмовий зміст):

Обладнання:

Організація обстановки: указати, де проводиться робота з дітьми (в груповій кімнаті, на ігровому чи спортивному майданчику, у музичній залі, зимовому саду, Кімнаті Казки тощо), як буде розміщено демонстраційний та роздавальний матеріал, фізкультурне обладнання, атрибути до гри тощо; розташування столів, розміщення дітей за ними, інші важливі деталі обстановки.

Попередня робота з дітьми: перерахувати всі форми роботи в щоденному житті, які готують дітей до заходу.

Хід роботи:

Описується у формі послідовного викладу всіх етапів роботи з вказуванням методів та методичних прийомів, змісту завдань, повідомлень дітям тощо. Окремі позанавчальні виховні заходи, як то свята, розваги, ігри-драматизації, лялькові театри, описуються у формі сценарію.

Використана література: указати посібники, методичні розробки, хрестоматії, іншу літературу, якою користувалися під час підготовки та проведення заняття.

Підпис студента-практиканта: _____

Вимоги до оформлення психолого-педагогічної характеристики дитини раннього та дошкільного віку

Форма титульної сторінки характеристики
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА
ХАРАКТЕРИСТИКА

Вихованця (-ки) _____
(вікова група)

дошкільного навчального закладу № _м.
Одеса

Складена студентом/практикантом
курсу _____, групи
факультету дошкільної педагогіки
та психології

прізвище, ініціали студента)

Оцінка

Підпис вихователя

Підпис методиста

Додаток 8
СХЕМА СКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГО-
ПЕДАГОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДИТИНИ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Варіант 1

1. Загальні відомості про дитину (прізвище, ім'я, вік, час перебування в дитячому колективі).
2. Біологічний та соціальний анамнез.
3. Поведінкова характеристика дитини.
 - а) загально-рухова активність дитини (активна, малоактивна);
 - б) домінуючі емоційні стани (позитивний, неактивний, сталий, мало емоційний);
 - в) сон-засинання (швидке, повільне спокійне, неспокійне);
 - г) характер сну (глибокий, неглибокий, спокійний, неспокійний);
 - д) тривалість сну (скорочений, подовжений, відповідає віку).
4. Апетит (гарний, несталий, поганий, надмірний, вибіркоче ставлення до їжі, відмова від їжі).
5. Стан бадьорості (активний, пасивний, малоактивний).
6. Характер стосунків з дорослими та дітьми (позитивний, негативний, відповідальний, відсутність стосунків, ініціативні стосунки).
7. Індивідуальні особливості (контактність, сором'язливість, ініціативність, лагідність, врівноваженість, збудливість, рухливість, легка втома, інші особливості).
8. Мова (характер мовлення, мовні порушення, особливості мовної регуляції, кількісна оцінка мови, розуміння мови, запитання, граматичний ряд, активна мова).
9. Сенсорний розвиток дитини (сприймання кольорової гами, диференціація кольорів та форм, підбір геометричних форм, їх використання).
10. Ігрова діяльність (активна, пасивна, відсутня); характер гри (сюжетний, відображувальний, навичкоподібний, сюжетно-рольовий, рольовий з творчою підосною).
11. Конструктивна діяльність та малювання (активне, неактивне, подобається, не подобається, позитивна динаміка розвитку, виконання програмних завдань).
12. Навички самообслуговування (в одяганні, в годуванні, в фізіологічних потребах).

Варіант 2

1. Загальні відомості про дитину.
 - а) стан здоров'я дитини;
 - б) умови життя дитини в родині.
1. Склад родини.
- II. Морально-психологічна атмосфера.
- III. Характер сімейного виховання.
- IV. Ставлення дитини до батьків та батьків до дитини.

2. Ставлення дитини до дитячого колективу.
 - а) до вихователів;
 - б) до інших дітей;
 - в) до режимних моментів у закладі.
3. Особливості розумового, вольового та емоційного розвитку дитини.
4. Вивчення інтересів, нахилів і здібностей дитини, звички, основні риси та якості характеру, темперамент.
5. Висновки спостережень дитини під час гри, на заняттях, при виконанні трудових доручень, під час екскурсій, у дитячому колективі і вдома.
6. Основні висновки та пропозиції щодо виховної роботи з дитиною.

Варіант 3

1. Прізвище та ім'я дитини.
 2. Дата народження. Кількість повних років та місяців на момент складання характеристики.
 3. Методи, які використовувалися для психолого-педагогічного вивчення дитини.
 4. Аналіз відомостей, отриманих від батьків дитини: стан здоров'я, розвиток рухів та мови, сформованість навичок самообслуговування тощо; ставлення батьків до виховання дитини, умови життя дитини в сім'ї, взаємини в родині тощо.
 5. Аналіз відомостей, отриманих від вихователів групи: з якого віку дитина відвідує дошкільний заклад, перебіг адаптації; взаємини з однолітками та дорослими.
 6. Аналіз даних власних спостережень:
 - а) рівень нервово-психічного розвитку (рухи, мова, самостійність, сенсорний розвиток), його відповідність віковим нормам;
 - б) розвиток предметної та ігрової діяльності (яким іграшкам надає перевагу, як їх використовує; тематика ігор, чи вміє розвивати сюжет гри; спільні ігри з дорослими та іншими дітьми);
 - в) засвоєння програми навчання конкретної вікової групи (охарактеризувати, з яких розділів програма засвоєна краще, яких знань немає або вони низького рівня); розвиток пам'яті, уваги, мислення, елементів навчальної діяльності;
 - г) характер, індивідуальні особливості та інтереси дитини.
 7. Які методи педагогічного впливу дають позитивні результати?
 8. Виявлені помилки у вихованні та розвитку дитини, рекомендації щодо їх подолання.
- Обсяг характеристики — не менше 3 сторінок

Характеристика на студента-практиканта

Викладач – наставник складає характеристику на студента-практиканта, де обов'язково повинні бути оцінка за педагогічну практику студента, характеристика має бути завірена печаткою і підписом завідуючої ЗДО.

Орієнтовна схема характеристики на студента практиканта

1. Прізвище, ім'я, по батькові. ЗДО і група, в яких студент проходив педагогічну практику на посаді вихователя дітей дошкільного віку, дата.
2. Знання програми ЗДО та сучасних інноваційних технологій в дошкільній освіті.
3. Уміння планувати освітньо-виховну роботу.
4. Уміння організовувати дітей на різні види діяльності, керувати їх увагою і активізувати розумову активність, інтерес до знань; соціалізація дошкільника.
5. Рівень оволодіння практикантом методикою проведення всіх видів діяльності в ЗДО.
6. Уміння проводити індивідуальну роботу з дітьми та роботу з батьками.
7. Позитивні сторони і основні прогалини у теоретико-практичній підготовці практиканта.
8. Ставлення студента до виконання обов'язків та його дисциплінованість.
9. Педагогічна культура та інноваційна компетентність студента-практиканта.
10. Загальна оцінка за практику на посаді вихователя: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Звіт з педагогічної практики

Орієнтовна схема звіту студента з педагогічної практики

1. Терміни проходження педагогічної практики.
2. ЗДО і група (вказати прізвище, ім'я, по батькові вихователів дітей дошкільного віку), в якому студент проходив практику. Коротка характеристика ЗДО, його навчально-матеріальна база. Коротка характеристика групи, за якою був закріплений студент.
3. Інформація про зміст виконаної освітньо-виховної роботи у ЗДО в ході педагогічної практики.
4. Форми, методи, інноваційні технології, які були використані в системі навчально-виховної роботи з дітьми дошкільного віку.
5. Виявлення ефективності начально-виховної роботи.
6. Вивчення передового педагогічного досвіду вихователів (наведення конкретних прикладів).
7. Аналіз проведеної навчально-виховної роботи (чого навчився, яких досягнуто результатів у навчанні та вихованні дітей дошкільного віку, яких умінь і навичок набуто, яких недоліків помічено в своїй підготовці тощо).
8. Загальні висновки про практику, її значення у професійному становленні вихователя дітей дошкільного віку. Пропозиції щодо вдосконалення змісту та організації педагогічної практики.

Щоденник педагогічної практики

Педагогічний щоденник є звітом діяльності студента в ЗДО та контрольним документом, за яким керівники практики простежують хід педагогічної практики студента-практиканта.

У щоденнику студент-практикант планує освітньо-виховну роботу з дітьми, фіксує спостереження за педагогічною діяльністю вихователя. Ведення практикантом щоденника сприяє аналізу і усвідомленню його педагогічної діяльності в ЗДО. Щоденник педагогічної практики – це обов’язковий документ, зміст якого враховується при її оцінюванні.

Педагогічний щоденник заповнюється щодня, завжди знаходиться у студента і перевіряється протягом усієї практики. Відсутність щоденника розглядається як порушення навчально-виховної дисципліни.

Орієнтовна форма оформлення щоденника педагогічної практики

Зміст щоденника:

Дата	Аналіз заняття та режимних процесів	Оцінка	Підпис

Зразок оформлення карти передового досвіду:

Приклад (Картка передового педагогічного досвіду вихователя ЗДО №211
м. Одеса

Пузан Ольги Володимирівни)

1. Адреса досвіду: м.Одеса, ЗДО №211.

2. Автор досвіду: Ольга Володимирівна Пузан, вихователь. Має вищу педагогічну освіту. Стаж роботи за фахом — 22 роки.

О.В.Пузан - професійно компетентний, творчий, майстерний педагог, та є зразком для педагогічного колективу.

3. Тема досвіду роботи: Виховання здорової дитини засобами валеологічної освіти.

4. Короткий зміст передового досвіду. Сутність досвіду О.В.Пузан — це збереження здоров'я дітей шляхом використання усіх форм та методів роботи з валеології. Вихователь використовує заняття різного типу, та найчастіше інтегроване, оскільки воно найбільш відповідає валеологічній освіті.

Включає завдання з валеології в різні види діяльності кожного дня.

Вихователь розробила комплексну програму "Здоров'я", що включає: режим; харчування; фізвиховання; екологічне виховання; загартування; лікувально-профілактична робота; робота з батьками, що є важливою умовою виховання здорової дитини. Тому вихователь проводила: анкетування батьків з метою виявлення рівня усвідомлення даної проблеми, ознайомлення батьків з формами роботи оздоровлення дітей в умовах ЗДО, також проводила бесіди, консультації щодо профілактики захворювань, організації здорового способу життя. О.В. Пузан створила у групі "Батьківський куточок" з цікавою психолого-педагогічною, медичною інформацією про особливості дітей цього віку; порадами психолога, щодо організації дозвілля дитини в сім'ї.

Постійно добирає для батьків відповідну літературу, в якій зокрема рекомендації, як будувати здорову сім'ю. Запорукою ефективності проведення цієї роботи є тісна співпраця педагога із медичним працівником ЗДО.

5.Рівень творчої новизни. Досвід побудований на власних розробках які доповнювалися елементами пошукової діяльності.

6.Рівень наукової обґрунтованості. Передовий педагогічний досвід перебуває на стадії вдосконалення елементами інновацій.

7.Тривалість функціонування: Понад десять років.

8.Характер матеріалів про передовий досвід О.Пузан. Наслідки досвіду відображені у планах освітньо-виховної роботи, в конспектах занять, на стенді, у папках-пересувках.

9.Результативність і пропаганда досвіду. Передовий педагогічний досвід О.В.Пузан неодноразово обговорювався на педагогічних радах, методичних об'єднаннях районну.

Підпис вихователя _____

Дата: _____

**Схема характеристики оздоровчо-виховної роботи в групах дітей
раннього віку дошкільного закладу:**

- 1) створення умов для оптимальної й ефективної оздоровчо-виховної роботи:
 - відповідність приміщень санітарно-гігієнічним та естетичним вимогам;
 - відповідність розміру меблів санітарно-гігієнічним нормам, естетичним вимогам, доцільність розташування в груповій кімнаті;
 - різноманітність і багатофункціональність обладнання для занять з розвитку рухів дітей;
 - різноманітність посібників з розвитку мовлення й ознайомлення з довкіллям, із сенсорного розвитку, зображальної діяльності;
 - наявність іграшок, їх види, кількість, розміщення;
- 2) відповідність розпорядку дня вимогам чинних програм:
 - створення умов для правильного проведення режимних процесів;
 - тривалість режимних процесів для дітей різних вікових підгруп;
 - доцільність розподілу обов'язків між працівниками групи в різні режимні періоди;
 - загальний стан і форми активності кожної дитини впродовж різних режимних періодів.

ЗМІСТ

1.1. Наскрізна програма практики студентів першого(бакалаврський) рівня вищої освіти.....	2-24
1.2. Навчальна практика в закладах дошкільної освіти...	24-44
1.3. Виробнича: педагогічна практика у ЗДО (в групах раннього віку).....	44-63
1.4. Виробнича: педагогічна практика у ЗДО (в групах середнього віку).....	63-83
1.5. Виробнича: педагогічна практика у ЗДО (в групах передшкільног овіку).....	83-99
1.6. Виробнича: практика зі спеціальності логопедія....	99-114
1.7. Виробнича: практика зі спеціальності психологія..	115-127
1.8.Додатки.....	128-142